

บทที่ ๕

ลักษณะและความหมายของกลองกันยาวในวัฒนธรรมดนตรี

ชาวไทใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร เป่าสวัสดิ์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๕ สัญลักษณ์และความหมายของกลองกันยาวในวัฒนธรรมดนตรี ชาวไทใหญ่	๑
จังหวัดแม่ฮ่องสอน	
๕.๑ บทนำ	๑
๕.๒ ความสำคัญของกลองกันยาว	๓
๕.๒.๑ ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกลองกันยาว	๔
๕.๒.๒ ตำนานกลองเสียดำ จังหวัดแม่ฮ่องสอน	๖
๕.๓ ลักษณะทางกายภาพ.....	๗
๕.๔ สัดส่วนกลองกันยาว	๑๔
๕.๔.๑ กลองกันยาวที่พบในบ้านคหบดีและบุคคลสำคัญ.....	๑๔
๕.๔.๒ กลองกันยาวประจำวัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน.....	๔๐
๕.๕ บทวิเคราะห์สัญลักษณ์และความหมาย	๑๓๕
๕.๖ บทสรุป	๑๔๒

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

ภาพที่ ๑ ภาพกลองกันยาวในขบวนแห่งานปอยส่างลอง เดือนเมษายน ๒๕๕๓ อำเภอเมือง

จังหวัดแม่ฮ่องสอน.....๑

ภาพที่ ๒ ภาพเครื่องดนตรีประกอบการตีกลองกันยาวในขบวนแห่งานปอยต่าง ๆ๔

ภาพที่ ๓ ภาพกลองเสือคำ.....๖

ภาพที่ ๔ ภาพการสะพายกลองกันยาวในงานสงกรานต์ปี พ.ศ. ๒๕๕๓๘

ภาพที่ ๕ ภาพพระจรัส วัดบ้านแม่สะงา ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน๙

ภาพที่ ๖ ภาพกลองกันยาว๑๐

ภาพที่ ๗ ภาพเล็บช้าง กลองกันยาวบ้านผู้ใหญ่บ้านเหม่ง คีรีวิเศษกุล๑๐

ภาพที่ ๘ ภาพเล็บช้าง กลองกันยาวบ้านนายดิยะ๑๑

ภาพที่ ๙ ภาพเล็บช้าง กลองกันยาวบ้านนาป่าแปก.....๑๑

ภาพที่ ๑๐ ภาพเล็บช้าง กลองกันยาววัดบ้านนาป่าแปก.....๑๑

ภาพที่ ๑๑ ภาพเล็บช้าง กลองกันยาวบ้านพ่อเลี้ยงจิต ลอเก๊ะ.....๑๑

ภาพที่ ๑๒ ภาพแสดงส่วนต่าง ๆ ของกลองกันยาว.....๑๓

ภาพที่ ๑๓ ภาพครุฑ่ม มานะ.....๑๕

ภาพที่ ๑๔ ภาพกลองกันยาวบ้านครุฑ่ม มานะ.....๑๖

ภาพที่ ๑๕ ภาพกลองเสือคำ บ้านอดีต ส.ศ. ปัญญา จินาคำ๑๖

ภาพที่ ๑๖ ภาพป้ายหน้าบ้านของนายบุญยิ่ง คีรีสัตยานนท์.....๑๗

ภาพที่ ๑๗ ภาพทางเข้าหน้าบ้านของนายบุญยิ่ง คีรีสัตยานนท์.....๑๗

ภาพที่ ๑๘ ภาพกลองใบที่ ๑ เก็บอยู่บนหิ้งทางเข้าด้านหน้าบ้าน.....๑๘

ภาพที่ ๑๙ ภาพกลองใบที่ ๒ ของนายบุญยิ่ง คีรีสัตยานนท์ผูกไว้ที่เสาบ้าน.....๑๙

ภาพที่ ๒๐ ภาพกลองใบที่ ๓ ของนายบุญยิ่ง คีรีสัตยานนท์ผูกไว้ที่เสาบ้าน.....๒๐

ภาพที่ ๒๑ ภาพกลองใบที่ ๔ ของนายบุญยิ่ง คีรีสัตยานนท์ผูกไว้ที่เสาบ้าน.....๒๒

ภาพที่ ๒๒ ภาพกลองใบที่ ๕ ของนายบุญยิ่ง คีรีสัตยานนท์ผูกไว้ที่เสาบ้าน.....๒๒

ภาพที่ ๒๓ ภาพกลองใบที่ ๖ ของนายบุญยิ่ง คีรีสัตยานนท์ผูกไว้ที่เสาบ้าน.....๒๓

ภาพที่ ๒๔ ภาพเอวกลองใบที่ ๗ ของนายบุญยิ่ง คีรีสัตยานนท์ผูกไว้ที่เสาบ้าน.....๒๔

ภาพที่ ๒๕ ภาพไหกลองใบที่ ๗ ของนายบุญยิ่ง คีรีสัตยานนท์.....๒๔

ภาพที่ ๒๖ ภาพกลองกันยาวสองใบห้อยไว้กับชื่อเรือนอุปการะที่บ้านผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

บ้านม่อนตะแลง.....๒๕

ภาพที่ ๒๗ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๑ บ้านผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน บ้านม่อนตะแลง.....๒๖

ภาพที่ ๒๘ ภาพประดับตกแต่งเอวกลองกันยาวใบที่ ๑ ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านม่อนตะแลง.....๒๖

ภาพที่ ๒๘ กลองกันยาวใบที่ ๒ ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านม่อนตะแลง.....	๒๘
ภาพที่ ๓๐ ภาพบ้านผู้ใหญ่บ้าน บ้านหัวน้ำแม่สะกิด.....	๒๘
ภาพที่ ๓๑ ภาพบ้านนายผล ไหวพรม.....	๒๘
ภาพที่ ๓๒ ภาพนายผล ไหวพรม.....	๒๘
ภาพที่ ๓๓ ภาพไหกลองของนายผล.....	๓๐
ภาพที่ ๓๔ ภาพหวายถัก.....	๓๐
ภาพที่ ๓๕ ภาพก้นกลอง.....	๓๐
ภาพที่ ๓๖ ภาพบ้านเอนก พันเลิศ ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน.....	๓๑
ภาพที่ ๓๗ ภาพกลองกันยาวของนายเอนก พันเลิศ.....	๓๑
ภาพที่ ๓๘ ภาพปล้องของกลองกันยาว.....	๓๒
ภาพที่ ๓๙ ภาพการเขียนลายประดับกลองกันยาว.....	๓๒
ภาพที่ ๔๐ ภาพบ้านนายดิยะ บ้านแม่สะงา ตำบลปางหมู.....	๓๒
ภาพที่ ๔๑ ภาพกลองกันยาวของนายดิยะ.....	๓๓
ภาพที่ ๔๒ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๑ ของนายดิยะ.....	๓๔
ภาพที่ ๔๓ ภาพเหล็กยึดหนังหน้ากลองแทนสายดิ่ง.....	๓๔
ภาพที่ ๔๔ ภาพปล้องกลองและเอวกลองสี่เหลี่ยม.....	๓๕
ภาพที่ ๔๕ ภาพการต่อล้อเลื่อนได้กันก็.....	๓๕
ภาพที่ ๔๖ ภาพไหข้าวกลองกันยาวใบที่ ๒.....	๓๕
ภาพที่ ๔๗ ภาพสายเร่งเชือกควั่นสี่ขาของกลองกันยาวใบที่ ๒.....	๓๕
ภาพที่ ๔๘ ภาพไหกลองกันยาวใบที่ ๓.....	๓๖
ภาพที่ ๔๙ ภาพการแกะสลักกลองกันยาวใบที่ ๓.....	๓๖
ภาพที่ ๕๐ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๔.....	๓๖
ภาพที่ ๕๑ ภาพไหข้าวกลองใบที่ ๔.....	๓๖
ภาพที่ ๕๒ ภาพเหล็กคามหูหึงแทนสายดิ่ง.....	๓๖
ภาพที่ ๕๓ ภาพการทำสีตกแต่งลำตัวกลอง.....	๓๖
ภาพที่ ๕๔ ภาพเอวกลองทำสีเหลือง.....	๓๖
ภาพที่ ๕๕ ภาพคุณยายนุ ตาสี.....	๓๘
ภาพที่ ๕๖ กลองกันยาวบ้านคุณยายนุใบที่ ๑.....	๓๘
ภาพที่ ๕๗ กลองกันยาวบ้านคุณยายนุใบที่ ๒.....	๓๘
ภาพที่ ๕๘ ภาพกลองกันยาวในพิพิธภัณฑ์.....	๔๕
ภาพที่ ๕๙ ภาพไหกลองกันยาว.....	๔๕
ภาพที่ ๖๐ ภาพลูกกรงที่เก็บกลองกันยาว.....	๔๕

ภาพที่ ๖๑ ภาพกลองกันยาวในพิธีพืชมงคลของวัดจองคำกลาง.....	๔๖
ภาพที่ ๖๒ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๑.....	๔๖
ภาพที่ ๖๓ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๒.....	๔๖
ภาพที่ ๖๔ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๓.....	๔๖
ภาพที่ ๖๕ ภาพการตกแต่งเขียนสีลายทองรูปหัวใจ ประกอบแถวลายประจุดที่เอวกลอง.....	๔๖
ภาพที่ ๖๖ ภาพกลองกันยาวของวัดปางลือ.....	๕๐
ภาพที่ ๖๗ ภาพกลองกันยาวประจำวัดม่วยต่อ.....	๕๑
ภาพที่ ๖๘ ภาพศาลาวัดแก่นฟ้า.....	๕๓
ภาพที่ ๖๙ ภาพพระอธิการป๊อก จันทโก สมณูศิลป์.....	๕๓
ภาพที่ ๗๐ ภาพป้ายหน้าบ้านที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแก่นฟ้า.....	๕๔
ภาพที่ ๗๑ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๑.....	๕๔
ภาพที่ ๗๒ ภาพกลองกันยาวประจำวัดแก่นฟ้าใบที่ ๒.....	๕๕
ภาพที่ ๗๓ ภาพศาลาวัดทุ่งมะกอก ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน.....	๕๖
ภาพที่ ๗๔ ภาพกลองประจำวัดทุ่งมะกอกใบที่ ๑.....	๕๖
ภาพที่ ๗๕ ภาพกลองประจำวัดทุ่งมะกอกใบที่ ๒.....	๕๗
ภาพที่ ๗๖ ภาพแสดงลายแถบคำ และลายจุดคำบนเส้นแบ่งปล้อง.....	๕๗
ภาพที่ ๗๗ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๑ วัดบ้านกลาง.....	๖๐
ภาพที่ ๗๘ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๒ วัดบ้านกลาง.....	๖๐
ภาพที่ ๗๙ ภาพชุมประตู่ทางเข้าวัดบ้านป่าลาน.....	๖๑
ภาพที่ ๘๐ ภาพศาลาวัดบ้านป่าลาน.....	๖๑
ภาพที่ ๘๑ ภาพพระครูอนุศาสน์ศาสนกร เจ้าอาวาสวัดบ้านป่าลาน.....	๖๒
ภาพที่ ๘๒ ภาพชุมประตู่ทางเข้าวัดไม้สูง.....	๖๒
ภาพที่ ๘๓ ภาพศาลาวัดไม้สูง.....	๖๒
ภาพที่ ๘๔ กลองกันยาวประจำวัดไม้สูงใบที่ ๑.....	๖๓
ภาพที่ ๘๕ กลองกันยาวประจำวัดไม้สูงใบที่ ๒.....	๖๔
ภาพที่ ๘๖ กลองกันยาวประจำวัดไม้สูงใบที่ ๓.....	๖๕
ภาพที่ ๘๗ ภาพป้ายวัดห้วยโป่ง.....	๖๕
ภาพที่ ๘๘ ภาพศาลาวัดห้วยโป่ง.....	๖๕
ภาพที่ ๘๙ ภาพกลองกันยาวประจำวัดห้วยโป่ง.....	๖๖
ภาพที่ ๙๐ ภาพแสดงปล้องกลองที่กลึงให้สูงขึ้นและทาด้วยสีดํารองอยู่ด้านใน.....	๖๗
ภาพที่ ๙๑ ภาพกลองประจำวัดผาบ่องเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน.....	๖๗
ภาพที่ ๙๒ ภาพหน้ากลองประจำวัดผาบ่องเหนือ.....	๖๙

ภาพที่ ๕๓ ภาพไหข้าวของกลองใบที่ ๑.....	๖๕
ภาพที่ ๕๔ ภาพกลองก้นยาวแสดงส่วนไหข้าว เอว และก้นกลอง.....	๖๕
ภาพที่ ๕๕ ภาพพระอธิการศิริ ศีลสังวร เจ้าอาวาสวัดผาบ่องใต้.....	๗๐
ภาพที่ ๕๖ ภาพกลองก้นยาววัดผาบ่องใต้.....	๗๑
ภาพที่ ๕๗ ภาพป้ายทางเข้าวัดห้วยคำซ่อน.....	๗๒
ภาพที่ ๕๘ ภาพกลองใบที่ ๑ ประจำวัดห้วยคำซ่อนบ้านผาบ่องเหนือ.....	๗๓
ภาพที่ ๕๙ ภาพกลองใบที่ ๒ ประจำวัดห้วยคำซ่อน.....	๗๔
ภาพที่ ๑๐๐ ภาพกลองใบที่ ๓ ประจำวัดห้วยคำซ่อน.....	๗๕
ภาพที่ ๑๐๑ กลองก้นยาวใบที่ ๔ ประจำวัดห้วยคำซ่อน.....	๗๖
ภาพที่ ๑๐๒ ศาลาการเปรียญวัดป่าญี่ปุ่น.....	๗๗
ภาพที่ ๑๐๓ ภาพกลองประจำวัดป่าญี่ปุ่นใบที่ ๑.....	๗๗
ภาพที่ ๑๐๔ ภาพกลองก้นยาวประจำวัดป่าญี่ปุ่นใบที่ ๒.....	๗๘
ภาพที่ ๑๐๕ ภาพป้ายทางเข้าวัดแม่สะกิด ตำบลผาบ่อง จังหวัดแม่ฮ่องสอน.....	๗๙
ภาพที่ ๑๐๖ ภาพกลองก้นยาวประจำวัดแม่สะกิดใบที่ ๑.....	๗๙
ภาพที่ ๑๐๗ ภาพกลองก้นยาวประจำวัดแม่สะกิดใบที่ ๒.....	๘๐
ภาพที่ ๑๐๘ ภาพกลองก้นยาวประจำวัดแม่สะกิดใบที่ ๓.....	๘๑
ภาพที่ ๑๐๙ ภาพกลองก้นยาวประจำวัดแม่สะกิดใบที่ ๔.....	๘๒
ภาพที่ ๑๑๐ ภาพกลองก้นยาวประจำวัดแม่สะกิดใบที่ ๕.....	๘๓
ภาพที่ ๑๑๑ ภาพกลองก้นยาวประจำวัดท่าโป่งแดงใบที่ ๒.....	๘๔
ภาพที่ ๑๑๒ ภาพป้ายวัดทุ่งไม้สัก.....	๘๖
ภาพที่ ๑๑๓ ภาพศาลาวัดทุ่งไม้สัก.....	๘๖
ภาพที่ ๑๑๔ ภาพเจดีย์ในวัดทุ่งไม้สัก.....	๘๕
ภาพที่ ๑๑๕ ภาพซุ้มประตูเข้าวัดทุ่งไม้สัก.....	๘๕
ภาพที่ ๑๑๖ ภาพกลองก้นยาวประจำวัดใบที่ ๑ ของวัดทุ่งไม้สัก.....	๘๖
ภาพที่ ๑๑๗ ภาพกลองก้นยาวประจำวัดใบที่ ๒ ของวัดทุ่งไม้สัก.....	๘๗
ภาพที่ ๑๑๘ กลองก้นยาวประจำวัดใบที่ ๓ ของวัดทุ่งไม้สัก.....	๘๘
ภาพที่ ๑๑๙ ภาพลายหยดน้ำประดับกันถี่.....	๘๘
ภาพที่ ๑๒๐ ภาพลายหยดน้ำประดับรอยต่อจากไหข้าว.....	๘๘
ภาพที่ ๑๒๑ ภาพการประดับตกแต่งเอวกลอง.....	๘๙
ภาพที่ ๑๒๒ ภาพปล้องกลองที่กลึงนูนสูง.....	๘๙
ภาพที่ ๑๒๓ ภาพแสดงกลองก้นยาวทั้ง ๔ ใบของวัดทุ่งไม้สัก.....	๙๐
ภาพที่ ๑๒๔ ภาพถ้ำนักสงฆ์บ้านชานเมือง.....	๙๐

ภาพที่ ๑๒๕ ภาพไผ่กลองและสายตั้ง.....	๕๑
ภาพที่ ๑๒๖ ภาพปล้องที่กลึงเนื้อไม้ขึ้น.....	๕๑
ภาพที่ ๑๒๗ ภาพกลองก้นยาวประจำสำนักสงฆ์บ้านชนเมือง.....	๕๒
ภาพที่ ๑๒๘ ภาพป้ายวัดบ้านในสอย ตำบลปางหมู	๕๒
ภาพที่ ๑๒๙ ภาพศาลาวัดบ้านในสอย ตำบลปางหมู.....	๕๒
ภาพที่ ๑๓๐ ภาพศาลาวัดบ้านในสอย.....	๕๒
ภาพที่ ๑๓๑ ภาพศาลาวัดบ้านในสอย ใบที่ ๒.....	๕๔
ภาพที่ ๑๓๒ ภาพปล้องของกลองก้นยาว.....	๕๔
ภาพที่ ๑๓๓ กลองก้นยาวประจำวัดในสอยใบที่ ๓.....	๕๕
ภาพที่ ๑๓๔ ภาพกลองก้นยาวประจำวัดในสอยใบที่ ๔.....	๕๖
ภาพที่ ๑๓๕ ภาพไผ่กลองใบที่ ๔.....	๕๖
ภาพที่ ๑๓๖ ภาพปล้องละเอียด.....	๕๖
ภาพที่ ๑๓๗ ภาพขนาดเล็บช้าง.....	๕๖
ภาพที่ ๑๓๘ ภาพป้ายวัดบ้านสบสอย.....	๕๗
ภาพที่ ๑๓๙ ภาพศาลาวัดบ้านสบสอย.....	๕๗
ภาพที่ ๑๔๐ ภาพกลองก้นยาว ๓ ใบของวัดบ้านสบสอย อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน.....	๕๗
ภาพที่ ๑๔๑ วัดป่าบ้านใหม่.....	๕๘
ภาพที่ ๑๔๒ ภาพซุ้มประตูวัดบ้านไม้แะ.....	๕๘
ภาพที่ ๑๔๓ ภาพเจดีย์วัดบ้านไม้แะ.....	๕๘
ภาพที่ ๑๔๔ ภาพซุ้มประตูทางเข้าวัดทุ่งกองมู.....	๑๐๐
ภาพที่ ๑๔๕ ภาพเจดีย์วัดทุ่งกองมูด้านหน้าวัด.....	๑๐๐
ภาพที่ ๑๔๖ ภาพศาลาวัดทุ่งกองมู.....	๑๐๐
ภาพที่ ๑๔๗ ภาพกลองก้นยาวใบที่ ๑.....	๑๐๑
ภาพที่ ๑๔๘ ภาพกลองก้นยาวใบที่ ๒.....	๑๐๑
ภาพที่ ๑๔๙ ภาพกลองก้นยาวใบที่ ๓.....	๑๐๓
ภาพที่ ๑๕๐ ภาพกลองก้นยาวใบที่ ๔.....	๑๐๔
ภาพที่ ๑๕๑ ภาพไผ่ขั้วของกลองใบที่ ๔.....	๑๐๔
ภาพที่ ๑๕๒ ภาพเล็บช้างและตีปล้อง.....	๑๐๔
ภาพที่ ๑๕๓ ภาพก้นกือและปล้อง.....	๑๐๔
ภาพที่ ๑๕๔ ภาพป้ายวัดบ้านสบป่อง.....	๑๐๕
ภาพที่ ๑๕๕ ภาพเจดีย์วัดบ้านสบป่อง.....	๑๐๕
ภาพที่ ๑๕๖ ภาพศาลาวัดบ้านสบป่อง.....	๑๐๖

ภาพที่ ๑๕๗ ภาพพระประธานในศาลาวัดบ้านสบป่อง.....	๑๐๖
ภาพที่ ๑๕๘ ภาพสองข้างทางระหว่างเดินจากวัดไปบ้านนายซอนะ.....	๑๐๖
ภาพที่ ๑๕๙ ภาพถนนสายหลักไปบ้านซอนะ.....	๑๐๖
ภาพที่ ๑๖๐ ภาพทางแยกเข้าบ้านนายซอนะตรงข้ามวัด.....	๑๐๖
ภาพที่ ๑๖๑ ภาพบ้านและเรือนซ่อมกลองของนายซอนะ.....	๑๐๖
ภาพที่ ๑๖๒ ภาพคุณครูประเสริฐ ประดิษฐ์ (ซ้าย) ภาพนายซอนะ (ขวา)	๑๐๖
ภาพที่ ๑๖๓ ภาพกลองกันยาวประจำวัดบ้านสบป่อง.....	๑๐๗
ภาพที่ ๑๖๔ ภาพไหข้าว.....	๑๐๘
ภาพที่ ๑๖๕ ภาพปล้องกลอง.....	๑๐๘
ภาพที่ ๑๖๖ ภาพเอวกลอง.....	๑๐๘
ภาพที่ ๑๖๗ ภาพกันก็.....	๑๐๘
ภาพที่ ๑๖๘ ภาพศาลาวัดบ้านนาป่าแปก.....	๑๐๙
ภาพที่ ๑๖๙ ภาพเจดีย์วัดบ้านนาป่าแปก.....	๑๐๙
ภาพที่ ๑๗๐ ศาลาวัดบ้านนาป่าแปก.....	๑๐๙
ภาพที่ ๑๗๑ ภาพกันก็ของกลองกันยาววัดบ้านนาป่าแปก.....	๑๑๐
ภาพที่ ๑๗๒ ภาพคุณครูประเสริฐ ประดิษฐ์สำรวจกลองกันยาววัดบ้านนาป่าแปก.....	๑๑๐
ภาพที่ ๑๗๓ ภาพไหข้าวและสายตึงเชือกในล่อน.....	๑๑๑
ภาพที่ ๑๗๔ ภาพแสดงเล็บข้างและคอกกลอง.....	๑๑๑
ภาพที่ ๑๗๖ ภาพเอวกลองสีทองคาดหัวท้ายด้วยแถบสีแดง.....	๑๑๒
ภาพที่ ๑๗๗ ภาพหวายถักคานรอบกลองเป็นเส้น.....	๑๑๒
ภาพที่ ๑๗๘ ภาพกลองกันยาวประจำวัดบ้านนาป่าแปก.....	๑๑๓
ภาพที่ ๑๗๙ ภาพซุ้มประตูเข้าวัดบ้านแม่สะงา.....	๑๑๓
ภาพที่ ๑๘๐ ภาพศาลาวัดบ้านแม่สะงา.....	๑๑๓
ภาพที่ ๑๘๑ ภาพการกันทางเข้าหมู่บ้านในวันทำบุญวันปrikของบ้านแม่สะงา.....	๑๑๓
ภาพที่ ๑๘๒ พระจิ้ง พระลูกวัดบ้านแม่สะงา.....	๑๑๔
ภาพที่ ๑๘๓ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๑ ประจำวัดบ้านแม่สะงา.....	๑๑๔
ภาพที่ ๑๘๔ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๒ ประจำวัดบ้านแม่สะงา.....	๑๑๔
ภาพที่ ๑๘๔ ภาพศาลาวัดบ้านยอด.....	๑๑๕
ภาพที่ ๑๘๕ ภาพเจดีย์วัดบ้านยอด.....	๑๑๕
ภาพที่ ๑๘๖ ภาพป้ายสำนักสงฆ์บ้านยอด.....	๑๑๖
ภาพที่ ๑๘๗ ภาพกลองกันยาวประจำสำนักสงฆ์บ้านยอด.....	๑๑๖
ภาพที่ ๑๘๘ ภาพซุ้มประตูทางเข้าวัดหมอกจำแป่.....	๑๑๗

ภาพที่ ๑๘๕ ภาพกลองกันยาววัดหมอกจำแป่.....	๑๑๗
ภาพที่ ๑๘๖ ศาลาวัดห้วยขาน.....	๑๑๘
ภาพที่ ๑๘๗ ภาพบ้านผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยขาน ตำบลหมอกจำแป่.....	๑๑๙
ภาพที่ ๑๘๘ กลองกันยาวประจำวัดห้วยขานใบที่ ๑.....	๑๑๙
ภาพที่ ๑๘๙ ภาพประดับลายทองตกแต่งเอวกลอง.....	๑๒๐
ภาพที่ ๑๙๐ ภาพปีกไม้เปิดหน้ากลองรูปวงรีของกลองกันยาวใบที่ ๑.....	๑๒๐
ภาพที่ ๑๙๑ ภาพไข้วสี่เงิน.....	๑๒๑
ภาพที่ ๑๙๒ ภาพปล้องกลอง.....	๑๒๑
ภาพที่ ๑๙๓ ภาพเอวกลอง.....	๑๒๑
ภาพที่ ๑๙๔ กลองกันยาวใบที่ ๑ ประจำวัดบ้านนาปลาจาด.....	๑๒๓
ภาพที่ ๑๙๕ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๒ ของวัดบ้านนาปลาจาด.....	๑๒๓
ภาพที่ ๒๐๐ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๓.....	๑๒๓
ภาพที่ ๒๐๑ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๔.....	๑๒๕
ภาพที่ ๒๐๒ ภาพศาลาการเปรียญวัดทุ่งมะส้าน.....	๑๒๖
ภาพที่ ๒๐๓ ภาพกลองกันยาวประจำวัดทุ่งมะส้าน ใบที่ ๑.....	๑๒๖
ภาพที่ ๒๐๔ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๒ ของวัดทุ่งมะส้าน.....	๑๒๗
ภาพที่ ๒๐๕ ภาพไข้วกลองของกลองใบที่ ๓.....	๑๒๘
ภาพที่ ๒๐๖ ภาพสายคั้งของกลองใบที่ ๓.....	๑๒๘
ภาพที่ ๒๐๗ ภาพปล้องบนหางกลองของกลองใบที่ ๓.....	๑๒๘
ภาพที่ ๒๐๘ ภาพเล็บข้างของกลองใบที่ ๓.....	๑๒๘
ภาพที่ ๒๐๙ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๔ วัดทุ่งมะส้าน.....	๑๒๙
ภาพที่ ๒๑๐ ภาพป้ายทางเข้าวัดน้ำกั๊ด.....	๑๓๐
ภาพที่ ๒๑๑ ภาพทางเข้าวัดน้ำกั๊ด.....	๑๓๐
ภาพที่ ๒๑๒ ภาพภายในศาลาการเปรียญด้านหลังเก็บกลองกันยาว.....	๑๓๐
ภาพที่ ๒๑๓ ภาพด้านหลังศาลาการเปรียญที่เก็บกลองกันยาว ๕ ใบ.....	๑๓๐
ภาพที่ ๒๑๔ กลองกันยาวใบที่ ๑.....	๑๓๑
ภาพที่ ๒๑๕ ภาพการลงตัวะที่ก้นกึ่งของกลองใบที่ ๑.....	๑๓๒
ภาพที่ ๒๑๖ ภาพหูหึ่งของกลองใบที่ ๑.....	๑๓๒
ภาพที่ ๒๑๗ ภาพเล็บข้างของกลองใบที่ ๑.....	๑๓๒
ภาพที่ ๒๑๘ ภาพสายคั้งและการผูกสายคั้งของกลองใบที่ ๑.....	๑๓๒
ภาพที่ ๒๑๙ ภาพหวายถักกรอบหางกลองของกลองใบที่ ๑.....	๑๓๒
ภาพที่ ๒๒๐ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๒.....	๑๓๓

ภาพที่ ๒๒๑ กลองกันยาวใบที่ ๑.....	๑๓๔
ภาพที่ ๒๒๒ ภาพปล้องกลองกันยาวใบที่ ๑.....	๑๓๔
ภาพที่ ๒๒๓ กลองกันยาวใบที่ ๔.....	๑๓๕
ภาพที่ ๒๒๔ กลองกันยาวใบที่ ๕.....	๑๓๖
ภาพที่ ๒๒๕ ศาลาการเปรียญวัดแม่สุยะ.....	๑๓๗
ภาพที่ ๒๒๖ กลองกันยาวที่ผูกไว้ใต้ฐานวัดแม่สุยะ.....	๑๓๗
ภาพที่ ๒๒๗ กลองกันยาวใบที่ ๒.....	๑๓๘
ภาพที่ ๒๒๘ ภาพแสดงสีที่ใช้ในการตกแต่งกลอง.....	๑๔๐
ภาพที่ ๒๒๙ ภาพแสดงการใช้สีเขียว เหลือง และสีแดงในการตกแต่งคอและก้นกิ้ง.....	๑๔๐
ภาพที่ ๒๓๐ ภาพธงชาติรัฐฉาน.....	๑๔๑

บทที่ ๕

สัญลักษณ์และความหมายของกลองกันยาวในวัฒนธรรมดนตรี ชาวไทใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาพที่ ๑ ภาพกลองกันยาวในขบวนแห่งานปอยส่างลอง เดือนเมษายน ๒๕๕๓
อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๕.๑ บทนำ

เครื่องดนตรีเป็นทรัพยากรวัตถุทางวัฒนธรรมที่ได้รับการพัฒนาและสรรค์สร้างขึ้นจากคนในสังคมนั้น ๆ มีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละภูมิภาค ถึงแม้จะมีการอพยพโยกย้ายถิ่นฐาน หลักฐานสำคัญประการหนึ่งในการยืนยันเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมดนตรีที่เป็นรูปธรรมคือเครื่องดนตรีประจำวัฒนธรรมของเชื้อชาตินั้น ๆ อีกทั้งยังสะท้อนระบบความเชื่อ โลกทัศน์ และมโนคติของกลุ่มวัฒนธรรม

ชาวไทใหญ่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประเทศไทยจากรัฐฉาน สหภาพพม่า เป็นส่วนใหญ่ จากการศึกษาปณิธิ อดาศกุล (๒๕๔๗) พบว่าการย้ายถิ่นฐานของชาวไทใหญ่ที่เข้ามาในประเทศไทย มีสาเหตุ ๒ ประการด้วยกัน ประการแรกการขาดแคลนที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน รายได้น้อย ไม่พอกับการดำรงชีพ ตลอดจนถึงความบีบคั้นทางสังคมและการเมือง ประการที่สองประเทศไทยมีแหล่งงานมาก มีญาติพี่น้องเพื่อนฝูงอาศัยอยู่ที่นี่แล้ว กอปรกับมีความคล้ายคลึงกันทางภาษาและวัฒนธรรม จึงทำให้ง่ายต่อการปรับตัว

เมื่อชาวไทใหญ่ปรับตัวได้แล้ว มีอาชีพการงานที่มั่นคง จึงตั้งบ้านเรือนอยู่รวมกันเป็นชุมชนชาวไทใหญ่ และยังคงใช้ภาษาที่เป็นของตัวเองทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน จากการศึกษาของสุทัศน์ กันทะมา (๒๕๔๒) พบว่าชาวไทใหญ่มีลักษณะเด่นที่รู้จักกันดี คือ ค้ำขายเก่ง และเป็นผู้มีศรัทธาแรงกล้าในการทำบุญทำทาน อย่างที่คนเมืองมีคำพูดว่า “กินอย่างม่าน ดานอย่างเงี้ยว” หมายความว่า พม่าถือเรื่องกินเป็นเรื่องสำคัญ ส่วนคนไทยใหญ่ ถือการทำบุญทำทานเป็นเรื่องยิ่งใหญ่

สุทัศน์ กันทะมา (๒๕๔๒) ยังได้สรุปไว้อีกด้วยว่า กลไกที่ทำให้วัฒนธรรมพื้นบ้านของชุมชนชาวไทยใหญ่คงอยู่นั้นประกอบด้วยกรอบคร่าวทำหน้าที่ถ่ายทอดภาษาพูด แบบแผน ความประพฤติตามวิถีชีวิตแก่ลูก ผู้อาวุโสทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในการจัดพิธีกรรมต่างๆ พระทำหน้าที่ถ่ายทอดศีลธรรม และการศึกษา ผู้นำอนุการถ่ายทอดภูมิปัญญาต่างๆ เช่น พิธีกรรม ความรู้ทางการช่าง หัตถกรรม ผู้นำในชุมชนเป็นผู้จัดและสนับสนุนประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน เครือญาติทำหน้าที่สนับสนุนช่วยเหลือในการทำพิธีกรรมต่างๆ

ภูมิปัญญาในการสร้างเครื่องดนตรีของชาวไทใหญ่ได้รับการสืบทอดต่อเนื่องสำคัญประการหนึ่งคือความรู้ทางการช่างในการสร้างกลองกันยาว ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน (๒๕๕๒) ได้ศึกษากรรมวิธีการสร้างกลองกันยาวในจังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน งานวิจัยชิ้นนี้ถือเป็นงานศึกษาชิ้นสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจในการศึกษาความหมายและสัญลักษณ์ของกลองกันยาวในวัฒนธรรมดนตรีไทใหญ่ นอกจากนั้นแล้วการศึกษาดนตรีโดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องดนตรีของชาวไทใหญ่ยังไม่ปรากฏเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ปิด ถูกจำกัดด้วยสภาวะทางการเมือง นักวิชาการโดยส่วนใหญ่ทั้งชาวพม่าและชาวต่างประเทศสามารถเข้าพื้นที่เพื่อทำการศึกษาเฉพาะดนตรีราชสำนักพม่าเพียงเท่านั้น (Becker 1993; Miller and Williams 1998) ดังนั้นการศึกษาเครื่องดนตรีของชาวไทใหญ่ในเขตพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการทำความเข้าใจในระบบความคิดจากวัฒนธรรมดนตรีของชาวไทใหญ่ในประเทศไทย

หลักการแบ่งเครื่องดนตรีโดย Hornbostel-Sach (1914) ในหนังสือ *Systematik der Musikinstrumente* ได้เสนอวิธีการจัดจำแนกเครื่องดนตรีในวัฒนธรรมต่าง ๆ ออกเป็น ๔ ประเภทคือ ๑. เครื่องดนตรีที่มีเสียงกำเนิดจากการสั่นสะเทือนด้วยลม ๒. เครื่องดนตรีที่มีเสียงกำเนิดจากการสั่นสะเทือนด้วยหนัง ๓. เครื่องดนตรีที่มีเสียงกำเนิดจากการสั่นสะเทือนด้วยสาย ๔. เครื่องดนตรีที่มีเสียงกำเนิดจากการสั่นสะเทือนด้วยตัวเครื่องดนตรี กลองกันยาวจัดเป็นกลองประเภท Conical Drum ถือว่าเป็นกลองซึ่งหน้าเดียว ด้วยสายรัดจากขอบกลอง ไม่ใช่หมุดตอก หรือใช้ลิ้นไม้อัดหนังเข้าในขอบกลอง ลำตัวกลองกันยาวมีลักษณะยาวเป็นพิเศษกว่ากลองชนิดอื่น ๆ ที่สามารถแบกเคลื่อนย้ายได้ในขณะบรรเลงในวัฒนธรรมดนตรีเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ ถึงแม้ว่ากลองแอวที่พบในวัฒนธรรมล้านนาจะมีขนาดใหญ่ แต่ต้องวางไว้บนรถลากขณะบรรเลง

ในการศึกษาค้นคว้าวัฒนธรรมเครื่องดนตรีไทใหญ่นั้น ผู้วิจัยต้องการศึกษายาทาของ คลังทรัพยากรผู้สูงอายุชาวไทใหญ่ในการสืบทอดวัฒนธรรมและองค์ความรู้เกี่ยวกับกลองกันยาว และ เพื่อศึกษาองค์ความรู้กลองกันยาวที่ได้รับการผ่องถ่ายและเก็บรักษาไว้ในกลุ่มผู้สูงอายุ อีกทั้งเพื่อศึกษา สัญลักษณ์และความหมายของกลองกันยาวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยก็ได้ทำการบันทึกลักษณะ ทางกายภาพของเครื่องดนตรี ทำความเข้าใจในการเรียกส่วนประกอบของเครื่องดนตรี การได้มาของ เครื่องดนตรี และการให้ความหมายเชิงสัญลักษณ์ของเครื่องดนตรี การศึกษาวัฒนธรรมชาวไทใหญ่ใน ประเทศไทยเป็นการศึกษาเจาะลึกทางด้านประเพณี การสืบทอดภาษา หากแต่ยังไม่ได้ศึกษาในการ วิเคราะห์เครื่องดนตรี ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวัฒนธรรมเครื่องดนตรี ไทใหญ่ของประเทศไทยทางด้านความหมายและสัญลักษณ์ของกลองกันยาวด้วยเหตุที่ได้กล่าวมาแล้ว ข้างต้น

๕.๒ ความสำคัญของกลองกันยาว

กลองกันยาวถือเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทใหญ่ กลองชนิดนี้มีความสำคัญใน งานประเพณีสำคัญทางศาสนาของชาวไทใหญ่ หรือที่เรียกว่าประเพณีสิบสองเดือน ในภาษาไทใหญ่ เรียกว่างานปอยเหลิน ๑๒ เดือน คุณครูบุญพบ วัฒนวงศ์ได้กล่าวถึงความสำคัญของกลองกันยาวไว้ว่า

กลองกันยาวถือเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทใหญ่ เป็นเครื่องดนตรีที่มีมาแต่โบราณของ ชาวไทใหญ่ แสดงถึงความเป็นตัวตนของชาวไทใหญ่ พบเห็นในงานบุญ งานปอย เป็นประจำ งานปอยขาดกลอง ขาดมองไม่ได้ และกลองนี้ไม่ได้นำไปผสมกับ วัฒนธรรมของคนอื่น มียุ่กับคนไทใหญ่มานาน (บุญพบ วัฒนวงศ์, สัมภาษณ์, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๔)

ชาวไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเรียกกลองชนิดนี้ว่ากลองกันยาว ออกเสียงว่า ก้อง กัน หย่าว ไม่ได้เรียกด้วยชื่ออื่น ๆ โดยถอดความหมายของทั้งสามคำตรงกับคำไทยภาษากลางได้ดังนี้

ก้อง	หมายถึง	กลอง
กัน	หมายถึง	กัน
หย่าว	หมายถึง	ยาว

กลองกันยาวเป็นเครื่องดนตรีนำในวงกลองกันยาว ผู้ตีกลองกันยาวเป็นผู้นำและควบคุมจังหวะ ของวง ส่งสัญญาณเริ่มต้น เปลี่ยนจังหวะ และการทอดจังหวะจบการบรรเลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการ ตีประกอบการฟ้อนดาบ ฟ้อนเจิง ฟ้อนนก และฟ้อนโต การแสดงเหล่านี้ถือเป็นหัวใจของการแสดง ฟ้อนไทใหญ่ ผู้ตีกลองกันยาวจะต้องสังเกตท่ารำ ท่าฟ้อนของสัตว์ชนิดต่าง ๆ เช่น การกระโดด การเดิน การกางปีก การร่อนปีก การวนซ้าย การวนขวาของผู้รำ และเปลี่ยนจังหวะการตีกลองเพื่อให้เกิดความ จดงามและความสนุกสนานเข้ากับท่ารำ วงกลองกันยาวประกอบด้วยเครื่องดนตรี ๓ ชนิดดังนี้

ภาพที่ ๒ เครื่องดนตรีประกอบการตีกลองกันยาวในขบวนแห่งานปอยต่าง ๆ

๑. กลองกันยาว	๑	ใบ
๒. ฆ้องไล่ลำดับลดหลั่นตามขนาด	๗	ใบ
๓. ฉาบ	๒	คู่

๕.๒.๑ ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกลองกันยาว

คุณครูประเสริฐ ประดิษฐ์ เกิดเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๔๘๗ อยู่บ้านเลขที่ ๖๔ หมู่ ๑ ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นที่ปรึกษาภูมิปัญญาไทใหญ่ ได้รับรางวัลผู้ปฏิบัติงานและมีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรมจากสภาวัฒนธรรมอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และรางวัลโล่เกียรติยศเพชรราชภัฏ-เพชรล้านนาด้านมนุษยศาสตร์ สาขาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ได้อธิบายเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับกลองกันยาวของชาวไทใหญ่ไว้ดังนี้

ชาวไทใหญ่เคารพและบูชากลอง ดังนั้นชาวไทใหญ่ไม่ข้ามกลอง ห้ามข้ามเด็ดขาด และต้องวางไว้ที่สูง ในสมัยก่อนเก็บรักษาไว้ที่วัดเท่านั้น ผูกไว้กับเสาพระอุโบสถ ด้านหลังหรือด้านข้างพระ กลองกันยาวที่ผูกไว้ที่เส้าบ้าน หรือเส้าอุโบสถนั้น ชาวบ้านจะต้องตั้งขันก่อนจึง จะยืมออกมาได้ จะต้องมีการขอขมา ขอเชิญกลองมา หากไม่ได้ขอขมา ผู้ยืมจะต้องถือศีลห้า ไม่กินเนื้อสัตว์ เนื้อลิง เนื่องจากเนื้อมีความว่องไว มีความดุร้าย เพื่อไม่ให้ไปตีกลองแล้วทำร้ายกัน ไม่ให้กินเนื้องู เพราะงูเป็นสัตว์ไม่มีเท้า ถือว่าไม่ครบองค์ประกอบ ไม่กินนกสัตว์ ถือว่าเป็นของต่ำ ให้งดเหล้า และห้ามกินข้าวถวายพระ ข้าวงานศพ และข้าวซากผีหากไม่ปฏิบัติตามนี้ จะทำให้งานไม่ราบรื่น ดีแล้วเสียงไม่ดัง (ประเสริฐ ประดิษฐ์, ๑๔ เมษายน ๒๕๕๓)

คุณครูสุรพล เทพบุญ เกิดเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๔๘๒ อยู่บ้านเลขที่ ๑๑/๑ ถนนประดิษฐ์ทองคำ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เคยดำรงตำแหน่งเลขานุการสภาวัฒนธรรม จังหวัดแม่ฮ่องสอน และ

อดีตที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมือง แม่ฮ่องสอน ได้กล่าวถึงความเชื่อเรื่องกลองกันยาวของจังหวัด แม่ฮ่องสอนไว้ว่า

เวลาที่ไปเยี่ยมกลองที่บ้านคนอื่น จะต้องนำขันใส่น้ำลอยขมิ้น หรือลอยส้มป่อย มีก๊อกหมอก ไปขอเชิญกลอง พร้อมด้วยรูปเทียนใส่พานไปขอขมิ้น เพราะถือว่าเป็นของมีค่า ของสูง ของศักดิ์สิทธิ์ (สุรพล เทพบุญ, สัมภาษณ์, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๓) คุณครูคุ้ม มานะ หรือเป็นที่รู้จักในหมู่ชาวไทใหญ่ในนาม จเรอ่อน ได้กล่าวถึงความเชื่อเกี่ยวกับกลองกันยาวไว้ว่า

กลองที่เก็บไว้ในบ้านถือว่าเป็นมงคลกับเจ้าบ้าน เป็นมงคลกับเรือนและผู้อยู่อาศัย ถือว่าของประจำชาติ ชาวไทใหญ่เชื่อว่ากลองนี้มาตั้งแต่สมัยพระพุทธเจ้า เมื่อท่านเสด็จลงมาโปรดโลก ชาวไทใหญ่จึงทำกลองนี้ดีเพื่อรับการเสด็จลงมาโปรดสัตว์ (คุ้ม มานะ, สัมภาษณ์, ๑๒ เมษายน ๒๕๕๓)

พระจิ่ง ชาวไทใหญ่ อพยพมาจากเมืองสีเส่ง จังหวัดตองยี รัฐฉาน สหภาพพม่า อายุ ๖๗ ปี จำพรรษาอยู่ที่วัดแม่สะงา ตำบลหมอกจำแป่ ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ท่านกล่าวว่าท่านได้รับการอบรมจากผู้เฒ่าผู้แก่ในเมืองสีเส่งเกี่ยวกับเรื่องกลองกันยาวว่า

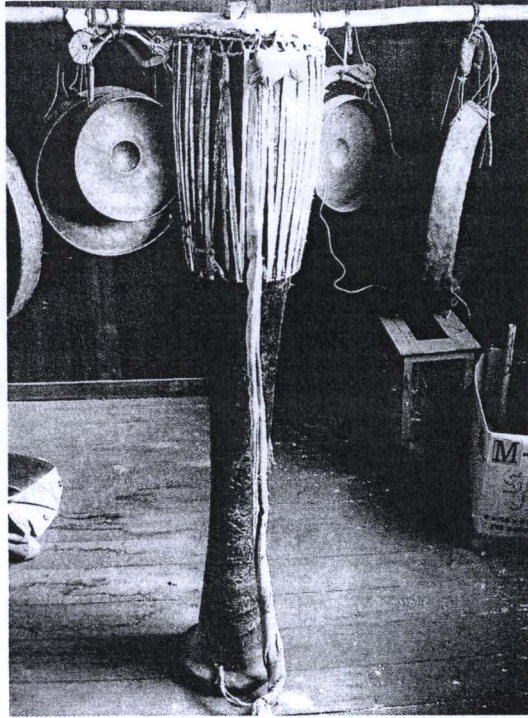
กลองกันยาวเป็นของศักดิ์สิทธิ์ ต้องเก็บบูชารักษาไว้อย่างดี เมื่อจะนำไปตีงาน จะต้องนำขันมาเชิญ กลองที่ซื้อใหม่ จะต้องปิดทองคำเปลว เอาเงินใส่ไปในกลอง ดีให้สวดคำกระเจา ให้เงินไหลออก เรียกว่า กลองส่องเงินส่องคำ (พระจิ่ง, สัมภาษณ์, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔)

นายบุญยิ่ง ศิริสัตยานนท์ อยู่บ้านเลขที่ 36 หมู่ 5 บ้านท่านโป่งแดง ตำบลผาบ่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานสภาวัฒนธรรมตำบลผาบ่อง กล่าวเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องกลองกันยาวของชาวไทใหญ่ไว้ว่า

ชาวไทใหญ่เชื่อว่ากลองกันยาวเป็นของศักดิ์สิทธิ์ เป็นของสูง ใครมีไว้ที่บ้านทำให้บ้านเรือนร่มเย็น ทำให้เจริญก้าวหน้า มีความงอกงามในชีวิต เดิวนี้นี้มีคำพูดว่า ใครอยากกินกล้วยไปที่จง ใครอยากให้กองให้มองให้ไปบ้านผู้ใหญ่นั่น หมายความว่าถ้าใครต้องการข้าวปลาอาหาร ให้ไปหาได้ที่วัด จงแปลว่าวัด ส่วนกลอง มอง หรือว่า มองอย่างที่คุณภาคกลางเรียกกันนั้น ให้ไปที่บ้านผู้ใหญ่ (บุญยิ่ง ศิริสัตยานนท์, สัมภาษณ์, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

นอกจากนี้ นายบุญยิ่ง ศิริสัตยานนท์ ยังกล่าวถึงข้อห้ามเรื่องกลองอีกด้วยว่า กลองแสดงบารมีของเจ้าของ แสดงบารมีของชุมชน กลองเป็นของมงคล ต้องเคารพบูชา ห้ามข้าม โดยเฉพาะผู้ใหญ่นั้นห้ามตีกลอง (บุญยิ่ง ศิริสัตยานนท์, สัมภาษณ์, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔)

๕.๒.๒ ตำนานกลองเสือด่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาพที่ ๓ ภาพกลองเสือด่า

ที่มา: ผู้วิจัย

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีตำนานกลอง ๑ ใบชื่อว่ากลองเสือด่า ชาวแม่ฮ่องสอนเชื่อว่ากลองใบนี้เป็นกลองที่มีเสียงดัง ไพเราะ แต่ปัจจุบันได้ถูกเก็บรักษาไว้ที่บ้านของคหบดีท่านหนึ่งในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และไม่อนุญาตให้นำกลองใบนี้ออกมาตีเป็นเวลานานแล้ว จากการเก็บข้อมูลภาคสนามในจังหวัดแม่ฮ่องสอนทำให้ได้ข้อมูลว่าชาวเมืองแม่ฮ่องสอนต่างเคยได้ยินชื่อเสียงของกลองใบนี้ หลายคนรู้จักเรื่องเล่ากลองใบนี้ แต่ยังไม่เคยเห็นกลองใบนี้มาก่อน ไม่สามารถอธิบายลักษณะของกลองใบนี้ได้

ครูสุรพล เทพบุญ ได้กล่าวถึงกลองกันยาวที่มีชื่อเสียงที่สุดของจังหวัดแม่ฮ่องสอนไว้ดังนี้ว่า

มีกลองกันยาวอยู่ ๑ ใบ ถ้าวันไหนเอาเหล้ากรอกลงไป จะทำให้คนทะเลาะกันในงาน

กลองใบนี้เก็บรักษาอยู่ที่บ้านอดีตส.ส. ปัญญา ในเทศบาลเมือง แม่ฮ่องสอน

(สุรพล เทพบุญ, สัมภาษณ์, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๓)

อาจารย์สุรศักดิ์ ป้อมทองคำ อยู่บ้านเลขที่ ๑๘ ถนนขุนลุมประพาส ตำบลจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้กล่าวถึงกลองเสือด่าไว้ว่า

กลองเสือด่าเป็นกลองที่ลงอักขระไว้ ท่านเจ้าอาวาสวัดไม้ซุงท่านหวงกลองใบนี้มากแต่ปัจจุบันมิได้นำออกมาให้ชาวบ้านตีอีกต่อไปแล้ว และเก็บรักษาไว้ที่บ้านอาจารย์ปัญญา จินาคำ พ่อตาของท่านนำมาเก็บรักษาไว้ ชาวไทใหญ่เชื่อว่าคนเองนั้นมีเชื้อสายสืบมาจากเสือ และอาจเป็นไปได้ว่าในบริเวณนี้เคยมีเสืออยู่เป็นอันมาก กลองใบนี้ถ้าเอาสุราลูบ

หน้ากลอง จะทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทกัน (สุรศักดิ์ ป้อมทองคำ, สัมภาษณ์, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๓)

ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากอาจารย์ประเสริฐ ประดิษฐ์กรุณาประสานงานติดต่อกับอาจารย์ปัญญา จินาคำ อดีตศ.ส.จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อเข้าเก็บภาพกลองเสื้อดำใบนี้ พบว่ากลองเสื้อดำใบนี้มีอยู่จริง เก็บรักษาไว้ที่เรือนหลังเก่า ซึ่งเคยเป็นที่อยู่อาศัยของนายเสถียร อุดมพานิช บิดาของภรรยาอาจารย์ปัญญา แต่ปัจจุบันท่านได้เสียชีวิตแล้ว และไม่มีใครอาศัยในบ้านหลังนี้อีกต่อไป บ้านไม้หลังนี้จึงปิดไว้ บ้านหลังนี้ตั้งอยู่ด้านหน้าของบ้านตึกที่อาจารย์ปัญญา จินาคำอาศัยอยู่พร้อมกับครอบครัว

เมื่อพิจารณาลักษณะของกลองเสื้อดำ คุณครูประเสริฐ ประดิษฐ์ได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้ ลักษณะของกลองเสื้อดำเป็นกลองใบขนาดเล็กเชื่อว่ากลองใบนี้จึงหนังด้วยหนังเสือ เนื่องจากหนังบางกว่าหนังวัวที่ใช้ขึ้นหน้ากลองกันยาว ลำตัวกลองทาสีดำทั้งหมด ไม่ประดับตกแต่งไม่ทาสีอื่นใด คาดว่าน่าจะเป็นการลงสีรัก ส่วนหนังหน้ากลองนั้นลงอักขระและยันต์หรือเรียกว่าลงอาคม โดยพระครูเจ้าอาวาสวัดไม้สูง ท่านมีชื่อเสียงมาก ทางด้านวิชาคาถาอาคม (ประเสริฐ ประดิษฐ์, สัมภาษณ์, ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

พระอ่องหมื่น ท่านเจ้าอาวาสวัดแม่สะกิด อายุ ๖๐ ปี อพยพมาจากรัฐฉาน สหภาพพม่าได้กล่าวถึงความเชื่อเรื่องกลองกันยาวของชาวไทใหญ่ไว้ดังนี้

คนไทใหญ่เชื่อว่ากลองเป็นของขลัง เป็นของสูงเหมือนพระ ใครมีไว้มาก ถือว่าดี

ยังมีมาก ยังมีบุญบารมีมาก มีกลองมาก แสดงว่ามีบารมีมากกว่าได้ (พระอ่องหมื่น, สัมภาษณ์, ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

๕.๓ ลักษณะทางกายภาพ

กลองกันยาวเป็นกลองประเภทหน้าเดียว ซึ่งด้วยการร้อยเชือกจากขอบหนังด้านหน้า และร้อยไว้กับลวดที่คล้องไว้รอบคอของกลอง ไม่ใช้วิธีการตอกหมุด กลองกันยาวถือได้ว่าเป็นกลองที่มีขนาดใหญ่กว่ากลองที่พบอยู่ทั่วไปในภาคเหนือ แต่มีน้ำหนักเบา เนื่องจากทำจากไม้เนื้ออ่อน ผู้ตีกลองสามารถเคลื่อนย้ายกลองได้โดยสะดวก ใช้ตีกลองประกอบการแห่ได้เป็นเวลานานโดยให้ส่วนท้ายของกลองวางอยู่บนพื้นได้และใช้สายสะพายกลองไว้บนบ่าผู้ตี

ภาพที่ ๔ การสะพายกลองกันยาววันงานสงกรานต์ปีพ.ศ. ๒๕๕๓

คุณลักษณะสำคัญของกลองกันยาวนั้นก็คือน้ำหนักเบา เนื่องจากทำจากไม้เนื้ออ่อน และมีเสียงดัง คุณครูสุรพล เทพบุญได้กล่าวถึงชนิดไม้ที่ใช้ทำกลองกันยาวไว้ดังนี้ว่า

กลองกันยาวส่วนใหญ่ทำจากไม้ซ้อ ใช้ไม้รักบ้าง ถึงแม้จะทนกว่า แต่หนัก เสียงดีใช้ได้ (สุรพล เทพบุญ, สัมภาษณ์, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๓)

คุณครูประเสริฐ ประดิษฐ์ได้กล่าวถึงไม้ที่ใช้ทำกลองกันยาวมีดังนี้

๑. ไม้ซ้อ มีเนื้อสีขาว
๒. ไม้ผักกุ่ม มีเนื้อไม้สีคล้ำ
๓. ไม้ซังกำ มีเนื้อไม้สีขาว
๔. ไม้ซุง มีเนื้อไม้สีคล้ำ
๕. ไม้ยมแดง มีเนื้อไม้สีน้ำตาลแดง

(คุณครูประเสริฐ ประดิษฐ์, สัมภาษณ์, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔)

พระจิ่ง วัดบ้านแม่สะงา ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พระจรัส ผู้เชี่ยวชาญด้านพิธีกรรมและงานช่างชาวไทใหญ่ได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะของไม้ที่นิยมใช้ทำกลองกันยาวไว้ดังนี้

ไม้ที่นิยมทำมากที่สุดคือไม้ซ้อ ไม้ยมแดงก็มี แต่พบน้อย ไม้สังกาดก็ดี ไม้เหนียว น้ำหนักเบา มีคุณภาพเสียงเหมือนไม้ซ้อ เป็นไม้ที่ขึ้นอยูริมห้วย ไม่ได้อยู่ในสันเขาลึก ๆ คล้ายต้นก้ามปู มีลักษณะแตกกิ่งเป็นชั้น ๆ (พระจรัส, สัมภาษณ์, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔)

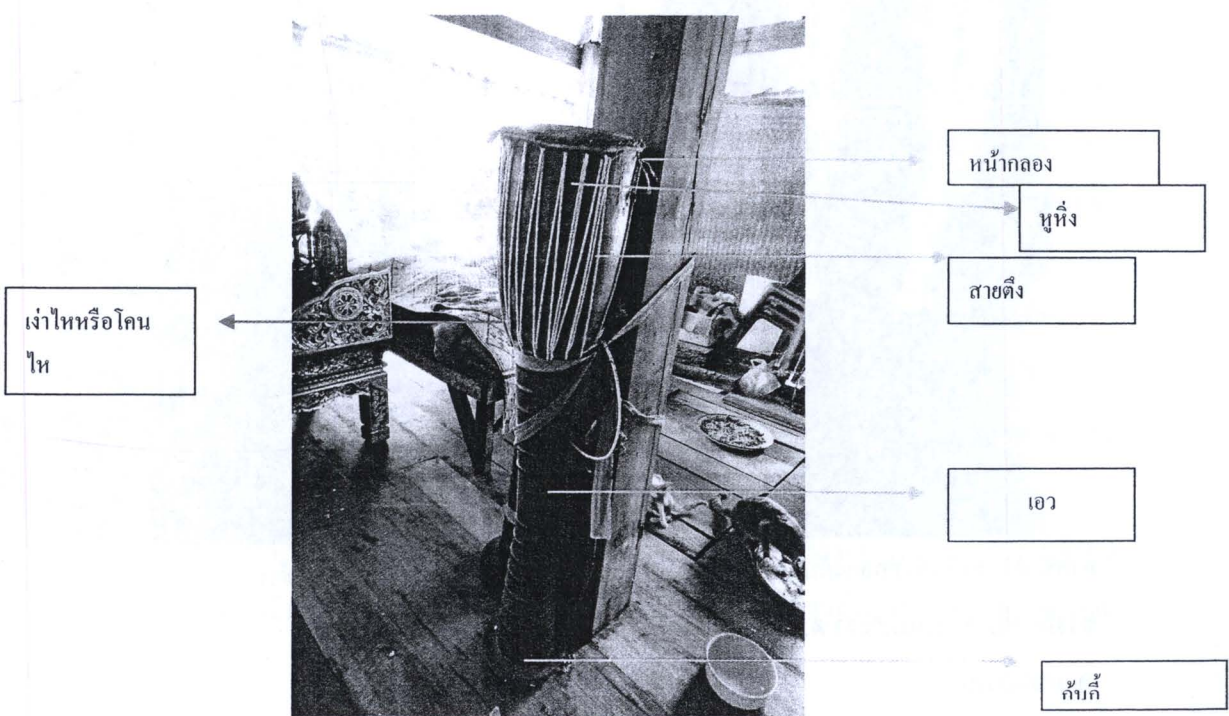
กลองกันยาวมีส่วนประกอบและมีชื่อเรียกเฉพาะ พบว่าบางครั้งชื่อเรียกส่วนต่าง ๆ ของกลองกันยาวอาจแตกต่างกันไป แต่มีความคล้ายคลึงกัน

คุณครูต๋ม มานะ ได้อธิบายส่วนประกอบของกลองดังนี้

กลองประกอบไปด้วยส่วนประกอบ ๗ ส่วนคือ

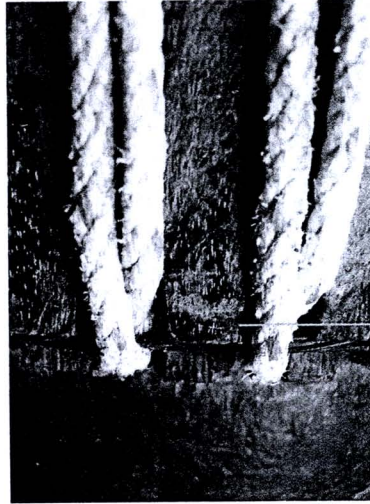
๑. หน้ากลองทำจากหนังวัว
๒. สายดิ่งทำหน้าที่ขึงหน้ากลอง
๓. ไม้ซ่าวคือลำตัวของกลอง ส่วนท้ายของไม้เรียก ง่าไห หรือ โคนไห
๔. หูหึ่งคือเชือกที่ร้อยจากขอบหนังหน้ากลองเป็นบ่วงไว้ให้สายดิ่งสอดเข้าไว้
๕. เอวคือส่วนที่คอดที่สุดของลำตัวกลอง
๖. กันกลองคือส่วนล่างของกลอง
๗. กันก็คือส่วนล่างของกลองที่บานออก ก็เป็นภาษาไทใหญ่แปลว่าบานออก

(ต๋ม มานะ, สัมภาษณ์, ๑๒ เมษายน ๒๕๕๓)

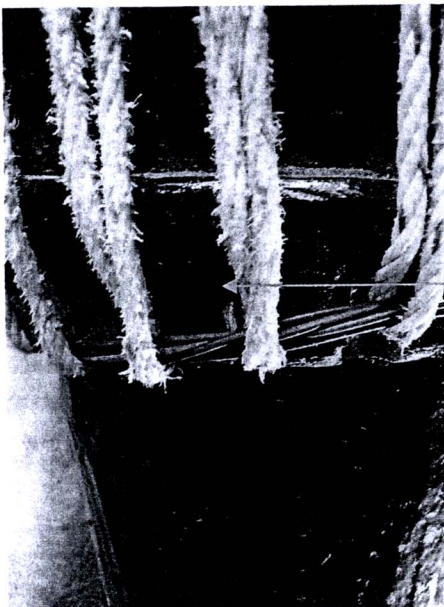
ภาพที่ ๖ ภาพกลองกันยาว

นอกจากนี้ยังพบว่ามีส่วนสำคัญของกลองกันยาวเรียกว่าเส้นช้าง ตั้งอยู่ส่วนท้ายของไหข้าว ด้วยวิธีการเสาะร่องไหให้เป็นร่องเพื่อให้สายดิ่งสอดวางลงในช่องแล้วร้อยกับวงลวดที่อยู่รอบคอกกลอง ลักษณะของเส้นช้างที่พบมีลักษณะแตกต่างกันไป แต่แสดงให้เห็น โลกทัศน์และความสัมพันธ์ของชาวไทใหญ่กับธรรมชาติ

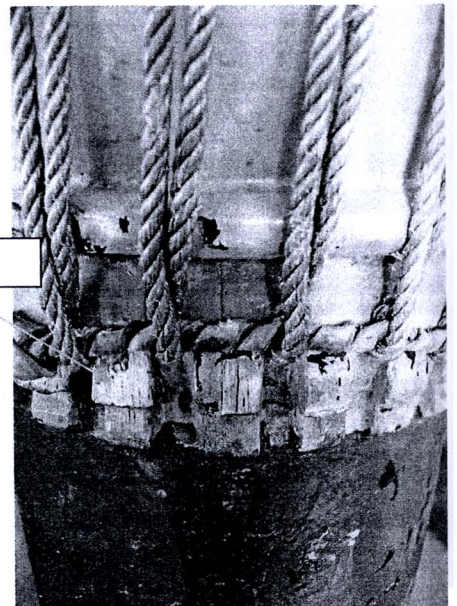

เส้นช้าง

ภาพที่ ๗ เส้นช้าง กลองกันยาวบ้านผู้ใหญ่บ้านเหม่ง คีรีวิเศษสกุล
ผู้บ้านห้วยขาน ต.หมอกจำแป่ อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน

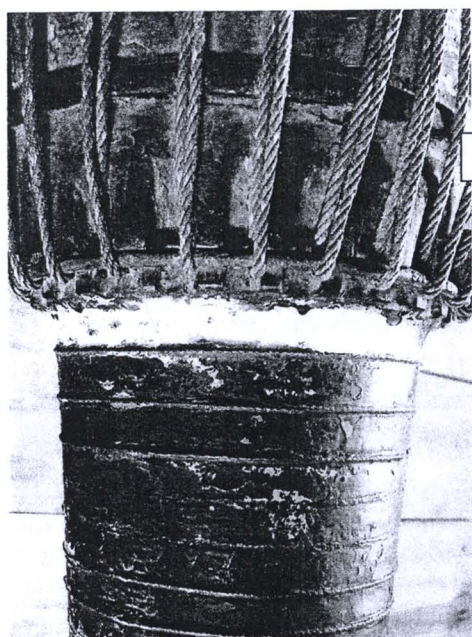

เส้นช้าง

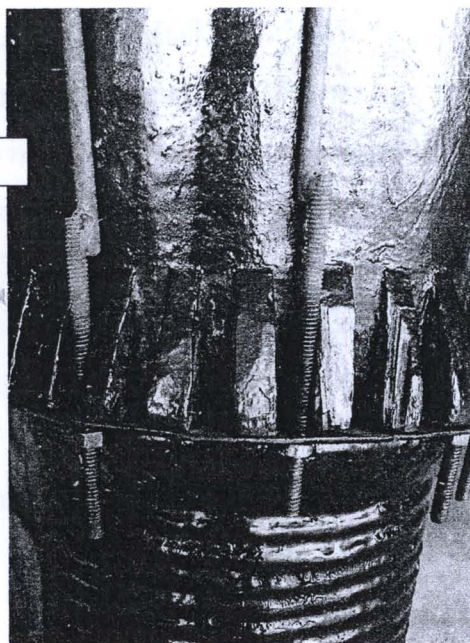

ภาพที่ ๘ ภาพเส้นช้าง กลองกันยาวของนายดิยะ (ไม่มีนามสกุล)
ช่างตีเหล็ก บ้านแม่สะงา ต. หมอกจำแป่ อ.เมือง
จ. แม่ฮ่องสอน

ภาพที่ ๙ ภาพเส้นช้าง กลองกันยาวบ้านนาป่าแปก

ภาพที่ ๙ ภาพเล็บช้าง กลองกันยาว วัดนาป่าแปก ต.หมอกจำแป่
จิด อ.เมือง จ. แม่ฮ่องสอน

ภาพที่ ๑๐ ภาพเล็บช้าง กลองกันยาวบ้านพ่อเลี้ยง
ล่อเกะ ต.ห้วยผา อ.เมือง จ. แม่ฮ่องสอน

พระมหานิยมปัญญาโรส อายุ ๖๗ ปี เจ้าอาวาสวัดห้วยคำเขื่อน ต.ผาบ่อง อ.เมืองแม่ฮ่องสอน
จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้อธิบายเรื่องหน้าที่และการออกเสียงเล็บช้างไว้ว่า

เล็บช้าง ออกเสียงว่า เน็บจ้าง เน็บ หมายถึงเล็บ จ้างคือช้าง เพราะว่าเสียง ช. ช้าง

ไม่มีในภาษาไทยใหญ่ จึงออกเสียงว่า จ้าง เล็บช้างมีหน้าที่ทำให้สายเร่งเกาะติดไหข้าว

(พระมหานิยมปัญญาโรส, สัมภาษณ์, ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔)

ผู้วิจัยได้พิจารณากลไกของการร้อยสายและวิธีการเสาะร่องหุ่นกลองให้เปิดเป็นช่องเพื่อวางสาย
ตีงพาดผ่านไปในั้นเป็นภูมิปัญญาการสร้างกลองกันยาวของชาวไทใหญ่และยึดติดแน่นอยู่กับไหข้าว อีกทั้ง
ทั้งทำให้กลองมีรูปร่างที่สวยงาม ได้สัดส่วน ไม่จำเป็นต้องเพิ่มเครื่องยึดและเป็นการซ่อนสายลวดที่ใช้
สำหรับคล้องสายตีง จึงสรุปได้ว่าเล็บช้างมีหน้าที่ที่สำคัญ ๒ ประการดังนี้

๑. มีหน้าที่สำหรับให้สายตีงสอดลงไปในเรื่องระหว่างเล็บช้าง ไม่เคลื่อนหรือหลุดออกจาก
ตำแหน่ง
๒. มีหน้าที่สำหรับป้องกันให้วงลวดตีงอยู่กับกันไหข้าว ไม่ไหลหรือลุดคิงตามแรงยึดของสาย
ตีง

จากการเก็บข้อมูลสนาม ผู้วิจัยได้พบพระจรัส อายุ ๖๗ ปี จำพรรษาอยู่ที่วัดแม่สะงา ตำบล
หมอกจำแป่ ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของจำนวน
เล็บช้างไว้ดังนี้

กลองเป็นของศักดิ์สิทธิ์ มีสูตรการสร้างกลองเช่นกัน แต่เท่าที่จำได้คือจำนวนเล็บช้าง

การทำกลองต้องให้อยู่ในมณฑล ให้นับร้องของเล็บข้าง ชาวไทใหญ่ก็มีการนับนิ้วใน การสร้างดาบประจำตัวด้วย ร้องเล็บข้างนับว่า

๑. จะยะเม็งโกน
๒. อันตะเหร์เพยานี
๓. ดีหลี่ไจ้จั้น
๔. ตื่นกำส้า
๕. ดีเข้ามา
๖. ดีหลาด้าน
๗. ด้านกวานจู
๘. กูมาล้อม
๙. หอมแสนจั้น

(พระจิ้ง, สัมภาษณ์, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔)

จากข้อมูลสัมภาษณ์ของพระจิ้งเกี่ยวกับเรื่องการนับร้องเล็บข้างนั้น คุณครูประเสริฐ ประดิษฐ์ ได้ถอดความอธิบายและแปลความไว้ว่าหากนับเล็บข้างทั้งหมดแล้วเลขทั้งหมด ตกที่ ๑ แปลว่า ดี โดย ปกติเล็บข้างจะมีจำนวนเกิน ๕ เล็บ เมื่อนับไปถึงเล็บที่ ๕ แล้วให้นับต่อไปแคว้นมานับเลข ๑ ใหม่ เช่น ถ้ามีเล็บข้างทั้งหมด ๓๑ เล็บ หมายความว่านับ ๑ ถึง ๕ ได้ ๓ เที้ยว เริ่มต้นเล็บที่ ๒๘ เป็นหมายเลข ๑ ดังนั้นเล็บที่ ๓๑ ตกเลข ๔ มีความหมายไม่ดีดังนี้

๑. จะยะเม็งโกน หมายถึง ดี มาจากคำว่าชะยะ มังคลา บทขึ้นต้นคาถา
๒. อันตะเหร์เพยานี หมายถึง ดี มาจากคำว่า อันตรายหลีกหนี
๓. ดีหลี่ไจ้จั้น หมายถึง ดี มาจากคำว่า ดีแล้วใจดี
๔. ตื่นกำส้า หมายถึง ไม่ดี มาจากคำว่า ดีแล้วกาแตกฝูง กลองนี้ทำให้แตกความสามัคคี
๕. ดีเข้ามา หมายถึง ดี มาจากคำว่า ดีแล้วคนอยากเข้ามาคบหาสมาคมด้วย
๖. ดีหลาด้าน หมายถึง ดี เหมือนความหมายที่ ๕
๗. ด้านกวานจู หมายถึง ไม่ดี มาจากคำว่า ดีแล้วทะเลาะกัน เสียงดัง หนวกหู
๘. กูมาล้อม หมายถึง ไม่ดี มาจากคำว่า เหมือนมีข้าศึกศัตรูมารุมล้อม
๙. หอมแสนจั้น หมายถึง ดี มาจากคำว่า ดีแล้วยิ่งดีขึ้น

(ประเสริฐ ประดิษฐ์, สัมภาษณ์, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔)

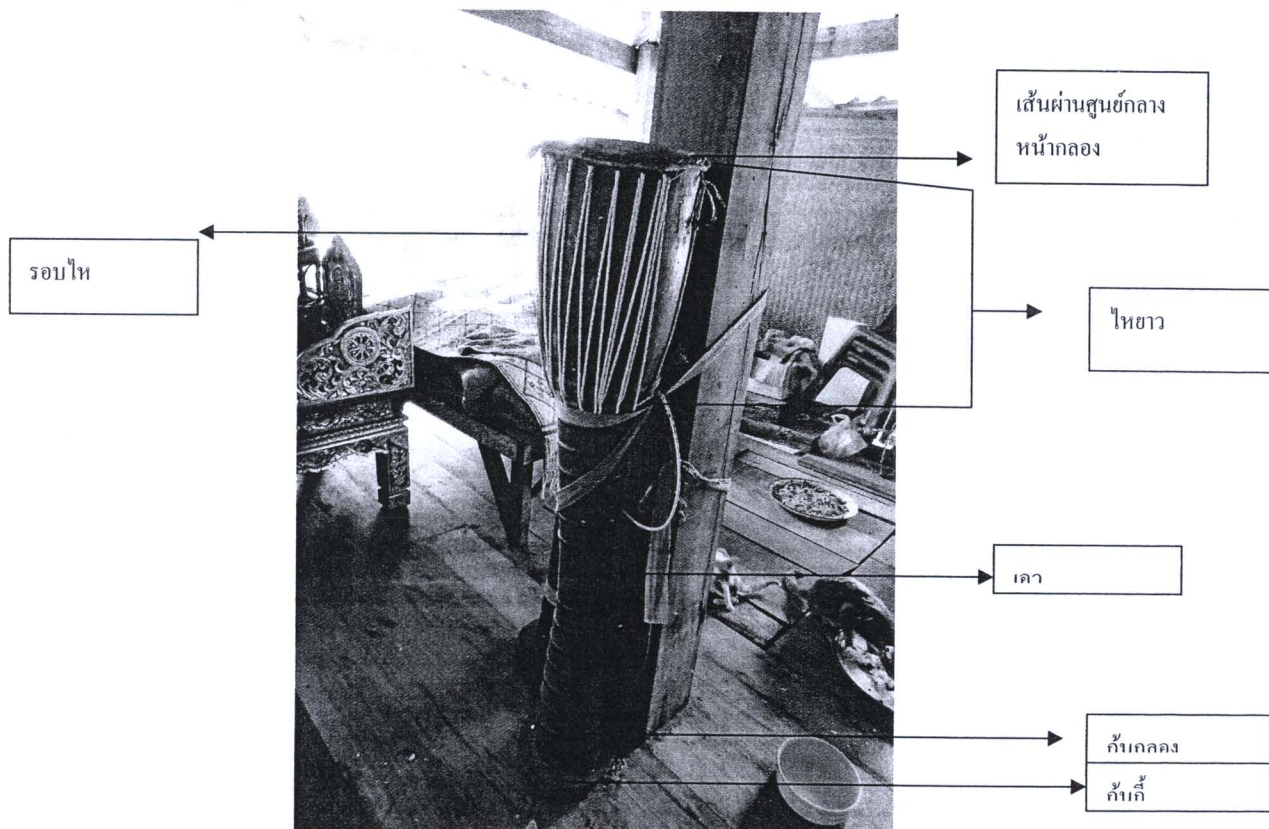
การกำหนดสัดส่วนของกลองกันขาวนั้นส่วกลองกันขาวมีวิธีการกำหนดสัดส่วนด้วยหน่วย นับเรียกว่า หัก คำว่าหักแปลว่า ส่วน โดยปกติส่วกลองมีธรรมเนียมปฏิบัติว่ากลองกันขาวมีความยาว สองหักครึ่ง หรือ สามหัก โดยวัดหักส่วนที่ ๑ วัดจากขอบไหส่วนบนที่ขึ้นหน้ากลองจนถึงปลายไห ส่วนล่างที่รัดปลายสายตึงไว้ ดังนั้นกลอง ๑ ใบแบ่งออกเป็นสามส่วนคือ

๑. ไหข้าว = หักที่ ๑ วัดจากส่วนบนของไหข้าวถึงปลายไหข้าว
 ๒. เอว = หักที่ ๒ วัดจากปลายก้นของไหข้าวถึงเอวกลอง
 ๓. ก้น = หักที่ ๓ อาจมีความยาวครึ่งหัก หรือ หนึ่งหักก็ได้ แล้วแต่ขนาดของ

ท่อนไม้ สล่บางท่านไม่ตัดไม้ทั้งหากได้ไม้ที่มีความยาวมากกว่าสองหัก

ผู้วิจัยกำหนดวิธีการวัดขนาดและสัดส่วนของกลองก้นยาวโดยทำการแบ่งส่วนของกลองต่างๆ เป็น ๗ ตำแหน่งเพื่อวัดสัดส่วนที่สำคัญและพบข้อมูลที่ปรากฏดังนี้

๑. เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง
๒. เส้นรอบไหกลอง หรือ เส้นรอบไหข้าว
๓. ความยาวของไหกลอง หรือ ความยาวของไหข้าว
๔. เส้นรอบเอว
๕. เส้นรอบกลอง
๖. เส้นรอบก้น
๗. ส่วนสูงของกลองวัดจากหน้ากลองถึงก้น

ภาพที่ ๑๒ ส่วนต่าง ๆ ของกลองก้นยาว

๕.๔ ขนาดและการตกแต่งกลองก้นยาว

กลุ่มที่ ๑ กลองก้นยาวที่เก็บไว้ในบ้านคหบดี บุคคลสำคัญ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กลองก้นยาวเป็นกลองสำคัญในวัฒนธรรมดนตรีไทใหญ่ เดิมกลองก้นยาวเก็บรักษาไว้ที่วัด โดยผูกเก็บไว้ติดกับเสาบนโบสถ์ ทุกวัดไทใหญ่มีกลองก้นยาวประจำวัดเพื่อให้ชาวบ้านได้ขอยืมไปใช้

ตีในวันงานปอยต่าง ๆ ปัจจุบันการเก็บรักษากลองเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ระบบการปกครองที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้กลองกลายเป็นสาธารณะสมบัติและถูกเก็บรักษาไว้ที่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านบั้ง บ้านประธานสภาวัฒนธรรม หรือบ้านสมาชิกผู้แทนราษฎรจังหวัดแม่ฮ่องสอน (สส.)

๕.๔.๑ กลองกันยาวบ้านครูเทพินท์ พงษ์วัดี

กลองกันยาวใบนี้เป็นกลองกันยาวของชุมชนป้อกกาดเก่า ตั้งอยู่ที่ ๒๔/๑ ถ. ผดุงม่วยต่อ ต. จองคำ อ. เมือง จ. แม่ฮ่องสอน อาคารหลังนี้เป็นที่สาธารณประโยชน์ ใช้งานร่วมกันทางด้าน ศิลปวัฒนธรรมชาวไทใหญ่ของเทศบาล เช่น จัดเตรียมอาหารในงานประเพณีปอยส่างลอง การ จัดเตรียมต้นคั่วหลู ต้นปะเต้ซ่า คุณครูเทพินท์ พงษ์วัดี อายุ ๕๕ ปี ได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่ง ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประธานสภาองค์กรชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในการเก็บข้อมูลกลองกันยาวที่อาคารชุมชนป้อกกาดเก่าพบว่ามิกลองกันยาวอยู่ ๑ ใบ ทาสีเหลือง แดง เขียว มีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐
รอบไห	๕๒.๕
ไหยาว	๓๖.๕
รอบคอบน	๑๕
รอบเอว	๑๖
รอบก้นกี้	๒๐
กลองสูง	๕๒.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกี้	๑๑

จากการสัมภาษณ์คุณดาบุญเลิศ วิรัตน์ภรณ์ อายุ ๘๑ ปี ที่ปรึกษาชุมชนป้อกกาดเก่า อ. เมือง จ. แม่ฮ่องสอนอธิบายว่าการตกแต่งสีของกลองกันยาวนั้นไม่มีความหมาย

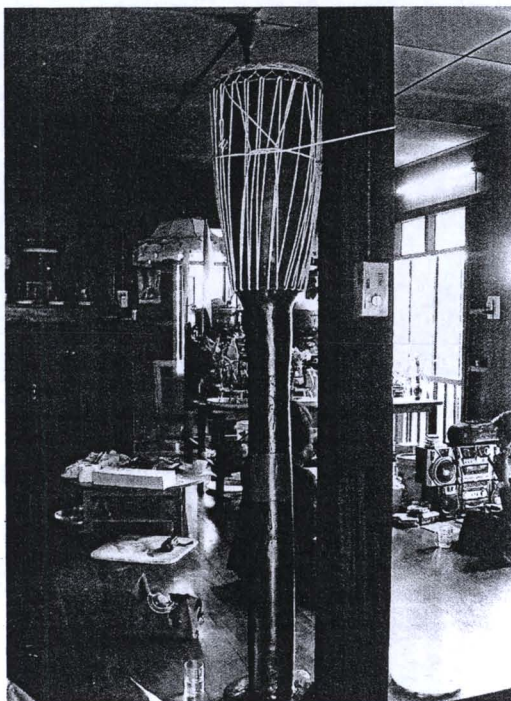
๕.๔.๒ กลองกันยาวบ้านนายตุ้ม มานะ

คุณครูตุ้ม มานะ อายุ ๕๑ ปี มีตำแหน่งเป็นจเรของชาวไทใหญ่ ตำแหน่งจเรหมายถึงผู้รู้ ปรากฏทางด้านพิธีกรรม กลองใบนี้เก็บรักษาอยู่ที่บ้านเลขที่ ๑๐๐(๔๐)/พ หมู่ ๑ ตำบลห้วยผา อำเภอ เมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน คุณครูตุ้ม มานะเป็นชาวไทใหญ่อพยพมาจากบ้านหมอกใหม่ อำเภอหมอก ใหม่ เมืองสาละวิน เรียนทางธรรมกับพระอินตาและเรียนการฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานกับอาจารย์เตง หม่อง ตั้งแต่อายุ ๗ ขวบที่วัดขุนขานหมอกใหม่ เมื่ออายุครบ ๓๐ ปี จึงได้ย้ายมาอยู่ที่บ้านห้วยผา อำเภอ เมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาพที่ ๑๓ ครูต๋ม มานะ จรอ่อนไทใหญ่ ต. ห้วยผา อ.ผาบ่อง จ.แม่ฮ่องสอน

ครูต๋ม มานะถือศีล ๕ เป็นกิจวัตร ในช่วงระหว่างเข้าพรรษาถือศีล ๘ งดเนื้อสัตว์และกินเจมีกลอง ๑ ใบ ปัจจุบันทำหน้าที่ประกอบพิธีกรรม เช่น พิธีเรียกขวัญ พิธีทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ประกอบพิธีแต่งงาน ตรวจชะตาฤกษ์ยามในการประกอบพิธีมงคลให้กับชาวบ้านห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ครูต๋มเป็นที่เคารพนับถือทางด้านพิธีกรรมและความเชื่อในหมู่ชาวไทใหญ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน นอกจากนี้ครูต๋มยังมีความรู้เรื่องการคัดหนังสือปี่สา หรือ พับสา บนกระดาศา ซึ่งจารึกเรื่องราวชาดกสอนคติธรรมทางพุทธศาสนา

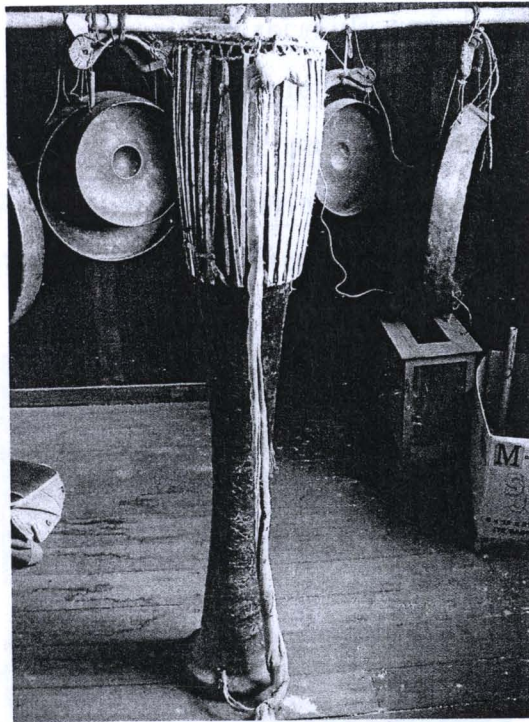

ภาพที่ ๑๔ กลองกันยาวบ้านคุณครูต๋ม มานะ

คุณครูต๋ม มานะเก็บกลองผูกไว้ที่เสาเรือน ด้านหน้าหิ้งบูชาครู กลองใบนี้เพิ่งซื้อมาใหม่จากช่างทำกลองชาวไทใหญ่ ทางสีดำ เอวทาสีแดง สายดิ่งทำจากเชือกควั่นสายด้าย บ้านคุณครูต๋ม มานะมีกลองกันยาว ๑ ใบ มีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๓
รอบไห	๒๕
ไหยาว	๔๒.๕
รอบคอบน	๑๕
รอบเอว	๑๓
รอบก้นกิ้ง	๘
กลองสูง	๓๖.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกิ้ง	๑๒

๕.๔.๓ กลองเสื่อคำ บ้านอดีตส.ส. ปัญญา จินาคำ

ภาพที่ ๑๕ ภาพกลองเสื่อคำ บ้านอดีต ส.ส. ปัญญา จินาคำ

กลองก้นยาวใบนี้เป็นกลองสำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เก็บรักษาไว้ที่บ้านอดีต ส.ส. ปัญญา จินาคำ และผู้ใหญ่ได้สั่งห้ามมิให้นำกลองใบนี้ออกมาตีอีกเนื่องจากเชื่อว่ากลองใบนี้ดู เมื่อนำออกมาตีแล้วจะทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทกันในหมู่ผู้เข้าร่วมงาน ขนาดของกลองที่วัด ได้มีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘.๕ X ๑๑
รอบไห	๓๔
ไหยาว	๑๖.๕
รอบคอบน	๒๑
รอบเอว	๑๕
รอบก้นกี้	๒๐
กลองสูง	๕๑
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกี้	๕

๕.๔.๔ กลองกันยาวที่เก็บไว้ที่บ้านนายบุญยิ่ง คิริสัถยานนท์ ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง
แม่ฮ่องสอน

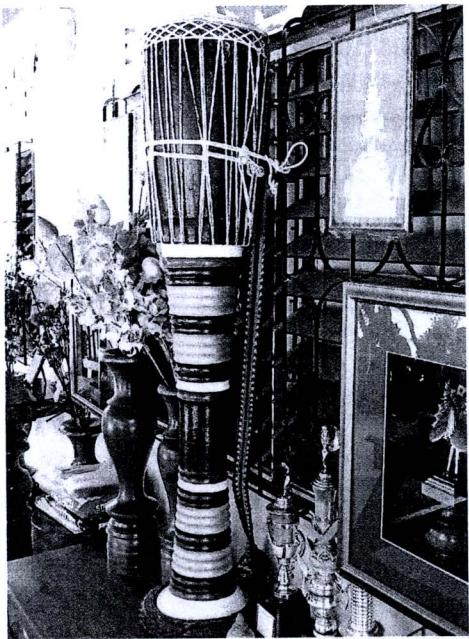
ภาพที่ ๑๖ ภาพป้ายหน้าบ้านของนายบุญยิ่ง คิริสัถยานนท์

ภาพที่ ๑๗ ภาพทางเข้าหน้าบ้านของนายบุญยิ่ง คิริสัถยานนท์

จากการเก็บข้อมูลที่วัดห้วยเคื่อง พบว่าไม่มีกลองประจำวัด และเมื่อไปสอบถามที่บ้าน
ผู้ใหญ่บ้านห้วยเคื่องซึ่งถือว่าเป็นหมู่บ้านชาวไทใหญ่ แต่ก็พบว่าไม่มีกลองประจำหมู่บ้านเก็บไว้ที่บ้าน
ผู้ใหญ่บ้านเช่นกัน แต่จากการสอบถามผู้ใหญ่บ้านพบข้อมูลภายในหมู่บ้านทำให้ทราบว่ามียกลองกันยาว
ประจำหมู่บ้าน ๗ ใบเก็บไว้ที่บ้านของนายบุญยั้ง ศิริสัตยานนท์ ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลผาบ่อง
ตั้งอยู่ที่ บ้านเลขที่ ๓๖ หมู่ ๕ ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กลองใบที่ ๑ นายบุญยั้ง ศิริสัตยานนท์ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณลักษณะสำคัญของกลองใบนี้ไว้ว่า
“เป็นกลองที่มีเสียงดีมาก ทำจากสลำบ้านห้วยเคื่อง ทำจากไม้ฝักกุ่ม ใบนี้ทำขึ้นเอง” (บุญยั้ง ศิริสัตยา
นนท์, สัมภาษณ์, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

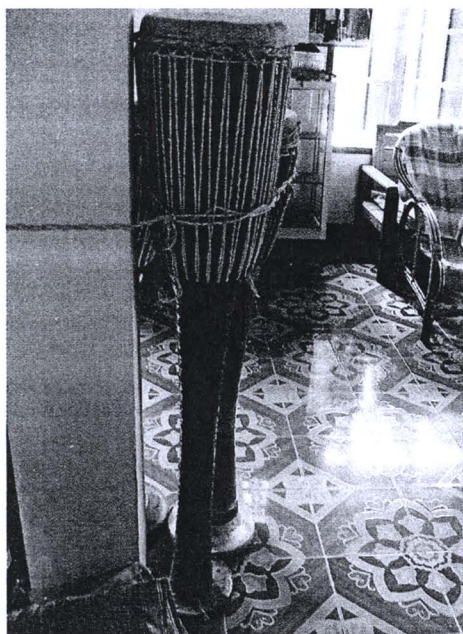

ภาพที่ ๑๘ ภาพกลองใบที่ ๑ เก็บอยู่บนหิ้งทางเข้าด้านหน้าบ้าน

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐
รอบไห	๓๕
ไหยาว	๑๘
รอบคอบน	๒๒
รอบเอว	๑๔.๕
รอบก้นก็	๒๐
กลองสูง	๕๔.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๑๓.๕

จากการสังเกตลักษณะทางกายภาพของกลองใบนี้พบว่ามีเส้นข้างใหญ่กว่ากลองใบอื่น ๆ ภายในบ้าน ขนาดกว้าง x ยาว เท่ากับ ๑.๗ x ๑.๐ เซนติเมตร ลำตัวกลองตั้งแต่โหว้ข้างตลอดจนถึงก้นกลองทาสีดำ แต่คาดด้วยสีทอง สีแดง และสีขาวสลับกันเป็นปล้อง

กลองใบที่ ๒ มีน้ำหนักเบากว่าใบอื่น ๆ เมื่อสังเกตจากลักษณะไม้ที่ปรากฏบนหุ่นกลองพบว่ากลองใบนี้เป็นกลองสาน ทำขึ้นจากไม้ไผ่สานแล้วนำผ้าห่อรัดไว้ลงรักสีดำ นายบุญยิ่ง คิริสัตยานนท์ ได้กล่าวไว้ว่า “กลองใบนี้ชาวบ้านไม่ค่อยนิยมนำไปตีเพราะว่าเสียงเบา” มีขนาดเส้นข้าง ขนาดกว้าง x ยาว เท่ากับ ๑ x ๒ เซนติเมตร กลองใบที่ ๒ เก็บไว้ที่เส้าบ้านทำด้วยปูน ลักษณะสำคัญของกลองก้นยาวใบนี้คือมีขนาดของส่วนก้นที่เรียวพอม และกลึงปล้องตลอดทั้งใบโดยไม่เว้นส่วนเอว ทาสีดำทั้งหมด ตั้งแต่ส่วนของโหว้ข้างจนถึงก้นกลอง

ภาพที่ ๑๕ ภาพกลองใบที่ ๒ ของนายบุญยิ่ง คิริสัตยานนท์ผูกไว้ที่เส้าบ้าน

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐
รอบไห	๓๒.๕
ไหยาว	๑๘
รอบคอบน	๑๗
รอบเอว	๑๐.๕
รอบก้นกึ่ง	๑๔
กลองสูง	๕๓
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๘.๕

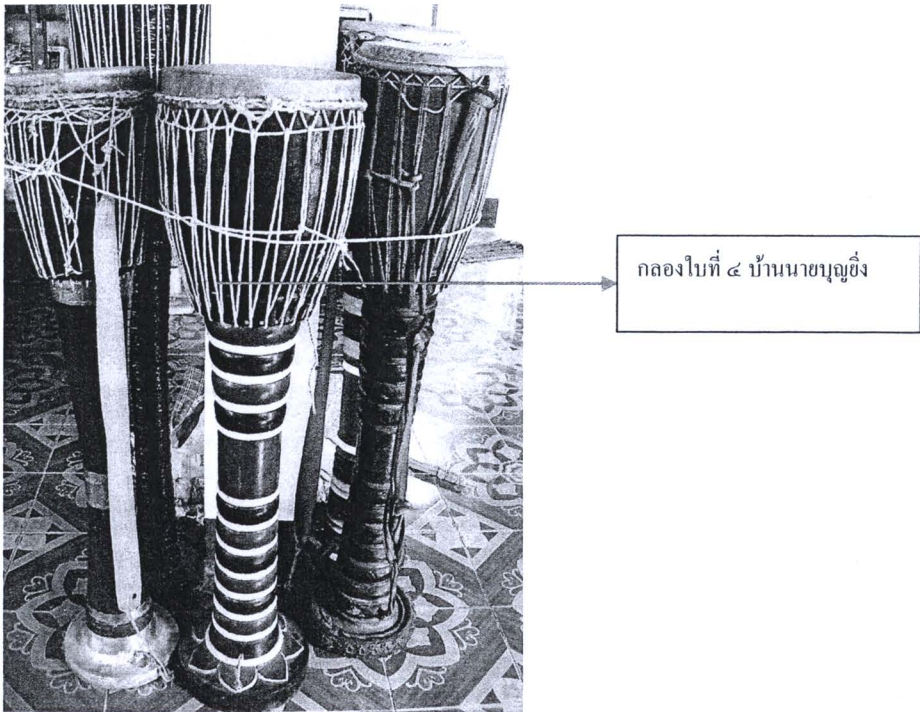
กลองใบที่ ๓ เป็นกลองเก่า คุณครูประเสริฐ ประดิษฐ์กะเนว่ากลองใบนี้มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ ปี นายบุญยัง คีรีสัตยานนท์ได้กล่าวถึงประวัติกลองใบนี้ไว้ว่า เป็นกลองที่ได้รับมอบจากเจ้าอาวาสวัดจงกลางคำ ท่านมอบให้ เนื่องจากกลองชำรุดแล้ว กลองใบนี้มีการลงรักและปิดทองไว้ด้วย (บุญยัง คีรีสัตยานนท์, สัมภาษณ์, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓) ผู้วิจัยสังเกตเห็นพบว่าลายลงรักปิดทองนั้นเป็นรอยเก่าที่ปรากฏอยู่ส่วนก้นกลองก่อนจะถึงส่วนก้นก็ อยู่ตรงส่วนท้ายสุดต่อจากปล้องสี่ทองที่ทำด้วยตีสมัยใหม่ ลำตัวกลองทาสีดำ เนื่องจากนำมาซ่อมแซมใหม่และคาดด้วยการทาสีทองเป็นปล้องสลับ บนลำตัวกลองมีการบากรอยให้เป็นปล้อง แตมิได้ทำการกลึงให้ขึ้นเป็นปล้อง มีขนาดเล็บซ้าง กว้าง x ยาว เท่ากับ ๑ x ๒ เซนติเมตร

ภาพที่ ๒๐ ภาพกลองใบที่ ๓ ของนายบุญยัง คีรีสัตยานนท์ผูกไว้ที่เสาบ้าน
ขนาดของกลองใบที่ ๓ วัดได้ดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕
รอบไห	๓๐
ไหยาว	๑๓.๕
รอบคอบน	๑๖.๕
รอบเอว	๑๕
รอบก้นก็	๑๕
กลองสูง	๔๖.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๕.๕

กลองใบที่ ๔ คุณครูประเสริฐ ประดิษฐ์สันนิษฐานว่ากลองใบนี้ทำจากไม้ซ้อ นายบุญยิ่ง คีรีสัตยานนท์ได้กล่าวถึงประวัติของกลองใบนี้ไว้ว่าเป็นกลองที่ทำขึ้นจากพระองค์หนึ่งในจังหวัดแม่ฮ่องสอน แต่ไม่ทราบชื่อ กลองมีอายุ ๑ ปี มีขนาดเส้นข้าง กว้าง x ยาว เท่ากับ ๑ x ๓ เซนติเมตร จะสังเกตได้ว่ากลองใบนี้มีการทาสีลวดลายด้วยสีแดง สีดำ สีขาว สลับตามปล้อง เว้นที่เอวไว้ทาสีแดง ตรงส่วนนั้นก็ทาสีเป็นลายฐานดอกบัวคว่ำ ส่วนบนเหนือเอวทาสีดำเป็นปล้องทั้งหมด ๒ ปล้อง ส่วนล่างจากเอวทาสีเป็นปล้องสีดำ ๔ ปล้อง ส่วนเชือกใช้เชือกไนลอน ไห่ข้าวมีลักษณะบานใหญ่กว่ากลองใบอื่นในบ้าน

ภาพที่ ๒๑ ภาพกลองใบที่ ๔ ของนายบุญยิ่ง คีรีสัตยานนท์ผู้ทอไว้ที่เส้าบ้าน

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๒
รอบไห	๒๑
ไหยาว	๑๖
รอบคอบน	๒๑
รอบเอว	๑๕
รอบก้นก็	๑๘
กลองสูง	๔๗.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๑๑

กลองใบที่ ๕ ไม่ทราบอายุกลอง ตกแต่งด้วยสีทั้งหมด ๓ สีคือสีน้ำเงิน สีแดง และสีดำ ไขขาว
ทาสีน้ำเงิน ส่วนลำตัวกลองตั้งคอ เอวถึงกันก็ทาสีแดงสลับสีดำ โดยทาสีน้ำเงินเป็นแถบเส้นเล็ก ๆ แบ่ง
กันระหว่างสีแดงและสีดำ ส่วนเอวนั้นทาสีแดง ส่วนบนเหนือเอวทาสีดำเป็นปล้องทั้งหมด ๓ ปล้อง
ส่วนล่างจากเอวทาสีดำเป็นปล้องสีดำ ๔ ปล้อง มีขนาดเล็บซ้าง กว้าง x ยาว เท่ากับ ๑ x ๓ เซนติเมตร

กลองใบที่ ๕ บ้านนาบุญ

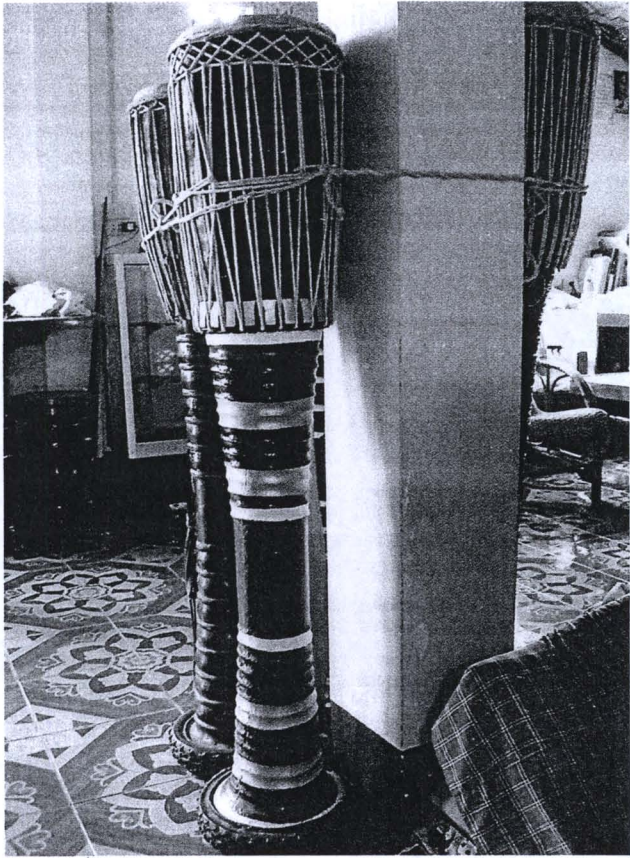
ภาพที่ ๒๒ ภาพกลองใบที่ ๕ ของนายบุญยิ่ง คิริสัตยานนท์ผู้กว้าที่เสาบ้าน

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕.๕
รอบไห	๓๓
ไหยาว	๑๖.๕
รอบคอบน	๑๗.๒
รอบเอว	๑๓
รอบก้นก็	๕.๕
กลองสูง	๔๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๑๘

กลองใบที่ ๖ นายบุญยิ่ง คิริสัตยานนท์กล่าวถึงประวัติกลองใบนี้ไว้ว่า
กลองใบนี้มีอายุ ๔ ปี ทำจากไม้ฝักกุ่มโดยสล่า [ช่างทำกลอง] ไทใหญ่ที่บ้านห้วยมะเดื่อ
ชาวบ้านนิยมยืมไปตีในงานปอยบ่อยมาก สล่าที่บ้านห้วยเดื่อเป็นช่างดีเหลือ ทำมีดมา
จากรัฐฉาน แล้วอพยพมาอยู่ที่นี่ สามารถทำกลองกันยาวได้ด้วย (บุญยิ่ง คิริสัตยานนท์,

สัมภาษณ์, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

กลองใบนี้ตกแต่งด้วยสีทั้งหมด ๔ สีคือสีทอง สีแดง สีขาว และสีดำ ไหข้าวทาสีดำ ภาควัสดุสีทองตรงส่วนก้นไห ส่วนลำตัวกลองตั้งคอ เอวถึงก้นก็ทาสีเป็นปล้องสีดำสลับสีทองภาควัสดุสีขาว เอวทาสีแดงคาดหัวและท้ายด้วยสีขาว ส่วนบนเหนือเอวทาสีดำเป็นปล้องทั้งหมด ๒ ปล้อง ส่วนล่างจากเอวทาสีเป็นปล้องสีดำ ๒ ปล้อง มีขนาดเส้นข้าง กว้าง x ยาว เท่ากับ ๑.๕ x ๓.๐ เซนติเมตร

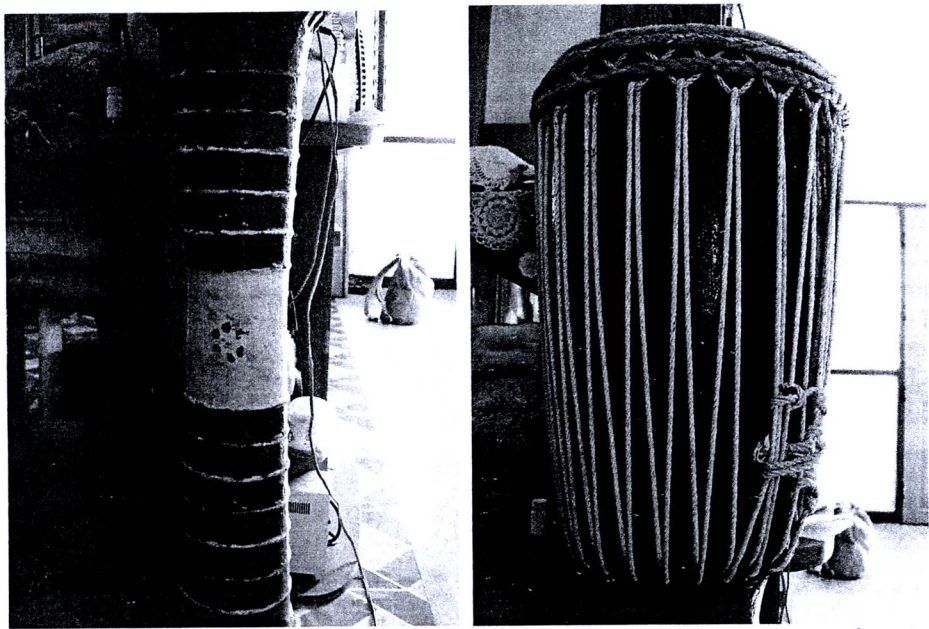
ภาพที่ ๒๓ ภาพกลองใบที่ ๖ ของนายบุญยิ่ง ศิริสัตยานนท์ผู้ทอไว้ที่เสาบ้าน

กลองกันยาวใบที่ ๖ มีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘.๒
รอบไห	๓๓
ไหยาว	๑๘
รอบคอบน	๒๑.๕
รอบเอว	๑๕
รอบก้น	๑๐
กลองสูง	๕๐
เส้นผ่านศูนย์กลางก้น	๑๑

กลองกันยาวใบที่ ๗ มีลักษณะพิเศษในการใช้สีโดดเด่นกว่าใบอื่น ๆ เนื่องจากเอวกลองทาสีเหลือง กลองใบนี้ตกแต่งด้วยสีทั้งหมด ๓ สีคือสีเหลือง สีแดง และสีดำ ไหว้เข้าทาสีดำ ส่วนลำตัวกลองตั้งคอ เอวถึงกันก็ทาสีเป็นปล้องสีดำสลับสีแดงคาดด้วยสีเหลือง เอวทาสีแดงคาดหัวและท้ายด้วยสีขาว ส่วนบนเหนือเอวทาสีแดงเป็นปล้องทั้งหมด ๓ ปล้อง ส่วนล่างจากเอวทาสีเป็นปล้องสีแดง ๓ ปล้อง มีขนาดเส้นข้าง กว้าง x ยาว เท่ากับ ๑.๘ x ๑.๒ เซนติเมตร

กลองกันยาวใบที่ ๗ มีขนาดดังนี้

ภาพที่ ๒๔ ภาพเอวกลองใบที่ ๗ ของนายบุญยิ่ง คิริสัตยานนท์ผู้ทอไว้ที่เสาบ้าน

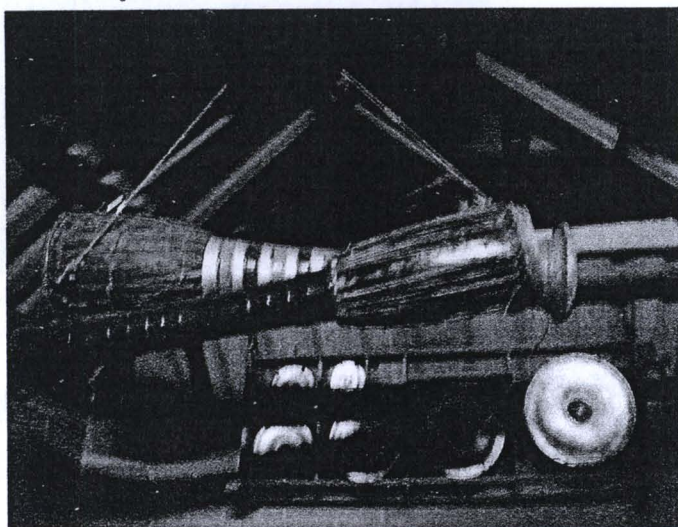
ภาพที่ ๒๕ ภาพไหกลองใบที่ ๗ ของนายบุญยิ่ง คิริสัตยานนท์

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐
รอบไห	๓๓
ไหยาว	๑๗
รอบคอบน	๑๘.๒
รอบเอว	๑๔
รอบก้น	๒๐
กลองสูง	๕๑
เส้นผ่านศูนย์กลางก้น	๑๐

๕.๔.๕ บ้านผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน บ้านม่อนตะแลง ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

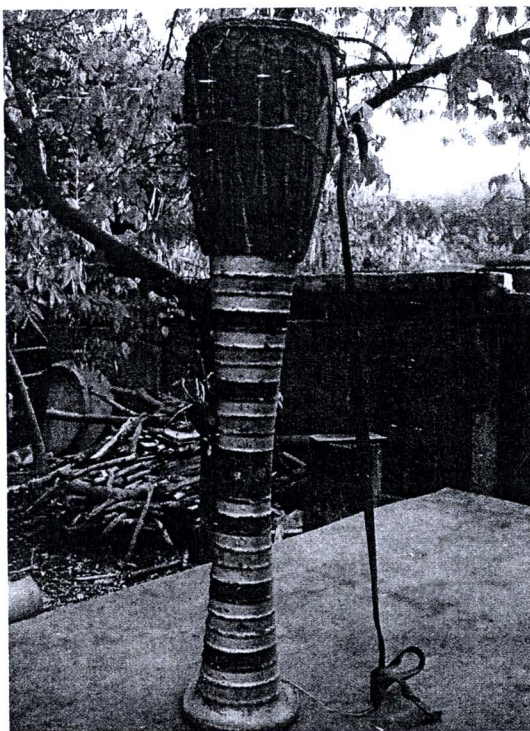
จากการเก็บข้อมูลพบว่าที่วัดม่อนตะแลง ตำบลผาบ่องไม่มีกลองประจำวัด แต่พระเจ้าอาวาสวัดม่อนตะแลงได้แนะนำให้ไปสำรวจที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน แต่ที่บ้านผู้ใหญ่บ้านก็ไม่มีเช่นกัน และผู้ใหญ่บ้านจึงได้แนะนำให้ไปพบกับผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านม่อนตะแลงพบว่ามีกลองกันยาว ๒ ใบ

นางคำเอี้ย ขันธิ อายุ ๔๐ ปี ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านม่อนตะแลง อยู่บ้านเลขที่ ๔๖ หมู่ ๑๑ บ้านม่อนตะแลง ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน นางคำเอี้ยได้เก็บรักษากลองไว้ในนอกบ้าน ปลุกเรื่อนแยกไว้สำหรับเก็บข้าวอุปกรณ์เครื่องใช้ ในเรื่อนหลังนั้นปลุกอยู่หน้าบ้าน ภายในเรื่อน ผูกกลอง ๒ ใบห้อยไว้บนข้อสูงดังภาพ

ภาพที่ ๒๖ ภาพกลองกันยาวสองใบห้อยไว้กับข้อเรื่อนอุปกรณ์ที่บ้านผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
บ้านม่อนตะแลง

กลองใบที่ ๑ เป็นกลองประจำหมู่บ้าน ใช้สั้วสดึงเคราะห้ตกแต่งทั้งหมด ๓ สีคือสีแดง สีเขียว และสีเงิน ไหข้าวตกแต่งด้วยสีแดง ลำตัวกลองตั้งแต่คอ เอว จนถึงก้นก็ตกแต่งเป็นปล้องทาสีสลับลาย เงิน เขียวและแดง สายดึงทำจากหนังวัว กลองวัดขนาดได้ดังนี้

ภาพที่ ๒๗ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๑ บ้านผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน บ้านม่อนตะแลง

กลองกันยาวใบที่ ๑ มีการวาดภาพประดับตกแต่ง แต่ไม่ทราบชื่อผู้ผลิต ไม่ทราบแหล่งที่มาของกลอง จากคำสัมภาษณ์นางคำเอี้ยทราบว่ากลองใบนี้ไม่มีที่เก็บ ชาวบ้านจึงนำมาฝากไว้ที่บ้าน สำหรับภาพประดับตกแต่งเป็นลายดอกไม้ดังปรากฏในภาพ

ภาพที่ ๒๘ ภาพประดับตกแต่งเอวกลองกันยาวใบที่ ๑ ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านม่อนตะแลง

กลองใบที่ ๑ วัดขนาดได้ดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐ x ๑๑
รอบไห	๓๖.๕
ไหยาว	๑๓
รอบคอบน	๒๑
รอบเอว	๑๔
รอบก้นกึ่ง	๑๕.๕
กลองสูง	๕๓
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๕

กลองใบที่ ๒ เป็นกลองประจำหมู่บ้านทาสีดำทั้งใบ นางคำเอี้ย ขันธิกล่าวถึงคุณลักษณะของกลองก้นยาวใบนี้ไว้ว่า

กลองใบนี้เป็นสมบัติส่วนตัว ซื้อมาไว้ กลัวว่าเวลาไปยืมกลองจากหมู่บ้านอื่นมาตีแล้วเราทำกลองของเขาพัง เลยซื้อไว้เอง ซื้อมาเมื่อปี ๒๕๔๕ ไปสั่งมาจากภูฐาน มีคนเดินทางเข้าออก เลยฝากเขาซื้อกลับมาจากภูฐาน (คำเอี้ย ขันธิ, สัมภาษณ์, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

นอกจากนี้นางคำเอี้ย ยังกล่าวถึงคุณลักษณะของเสียงกลองใบนี้ไว้ว่า กลองใบนี้ดีดี เสียงดี ดีเหมาะมือมาก คนบอกว่าดีเสียงดังดี และขนาดเหมาะมือดีแล้วไม่เจ็บ กะทัดรัดดี (คำเอี้ย ขันธิ, สัมภาษณ์, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

กลองใบที่ ๒ ทาด้วยสีดำไม่มีการประดับสีหรือทาสีตกแต่ง แต่ถึงขั้นปล้องตลอดเป็นระยะห่างสวยงามตั้งแต่คอบนมาจนถึงก้นกึ่ง

ภาพที่ ๒๕ กลองกันยาวใบที่ ๒ ของผู้ใหญ่บ้าน บ้านม่อนตะแลง

ใบที่ ๒ วัดขนาดได้ดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘
รอบไห	๒๕.๕
ไหยาว	๑๘.๕
รอบคอบน	๑๕.๕
รอบเอว	๑๒.๓
รอบก้นกึ่ง	๑๖.๒
กลองสูง	๕๐.๗
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๘.๗

๕.๔.๖ บ้านนายผล ไหวพรม ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาพที่ ๓๐ ภาพบ้านผู้ใหญ่น้ำ บ้านห้วยน้ำแม่สะกิด ภาพที่ ๓๑ ภาพบ้านนายผล ไหวพรม

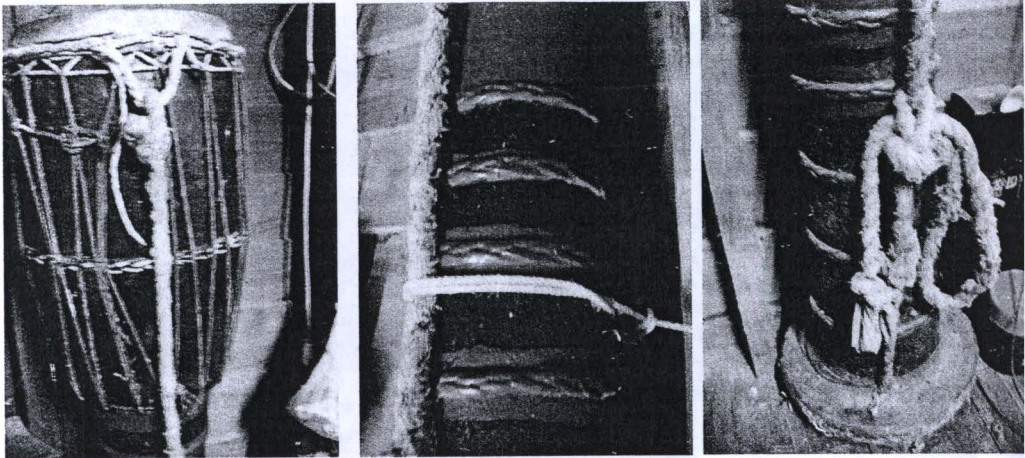

ภาพที่ ๓๒ ภาพนายผล ไหวพรม

จากการเก็บข้อมูลเพื่อวัดและสืบค้นกลองกันยาวประจำวัดของบ้านห้วยน้ำแม่สะกิด พบว่าวัดห้วยน้ำแม่สะกิดไม่มีกลองประจำวัด ผู้ใหญ่น้ำจรรยา ปิยะชาติพากย์กุลได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า กลองกันยาวประจำวัดของบ้านห้วยน้ำแม่สะกิดนั้นไม่มี แต่มีอยู่หนึ่งใบที่บ้านผม แต่ตอนนี้ไม่มีแล้ว และมีอีก ๑ ใบที่บ้านนายผล ไหวพรม ท่านเป็นคนเก่าคนแก่ประจำหมู่บ้าน (จรรยา ปิยะชาติพากย์กุล, สัมภาษณ์, ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑)

นายผล ไหวพรม เกิดเมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๔๗๗ อยู่บ้านเลขที่ ๑๕ หมู่ ๑๐ ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ท่านเกิดที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน แต่มีบรรพบุรุษเป็นชาวไทยใหญ่อพยพมาจากรัฐฉาน และตั้งรกรากที่ตำบลผาบ่อง เดิมทำอาชีพทำไร่ ทำนา และทวดของท่านเป็นช่างทำกลอง แต่ปัจจุบันเสียชีวิตไปแล้ว

บ้านนายผล ไหวพรมมีกลองกันยาวอยู่ ๑ ใบ เก็บไว้ในบ้านผูกติดไว้กับเสาเรือน กลองใบนี้
ทาสีแดง สลับกับสีดำ นายผลกะเนว่าเป็นกลองที่เก่าแก่อายุประมาณ ๑๐๐ ปี แต่นำไปซ่อมมาใหม่ใหม่
สายตั้งทำจากเชือกไนลอนสีเขียว เอวกลองทาสีแดง มีหวายคาดเชือกเป็นปล้องสีแดง สลับกับส่วน
ปล้องสีดำ สัดส่วนกลองขนาดสูงโปร่งวัดได้ดังนี้

ภาพที่ ๓๓ ภาพใหญ่กลองของนายผล ภาพที่ ๓๔ ภาพหวายถัก ภาพที่ ๓๕ ภาพก้นกลอง
กลองบ้านนายผล ไหวพรมวัดขนาดได้ดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕.๗
รอบไห	๓๕.๕
ไหยาว	๑๗
รอบคอบน	๒๐
รอบเอว	๑๓.๒
รอบก้นก็	๑๕
กลองสูง	๕๘
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๘.๗

๕.๔.๗ บ้านนายเอนก พันเลิศ คำบลห้วยโป่ง

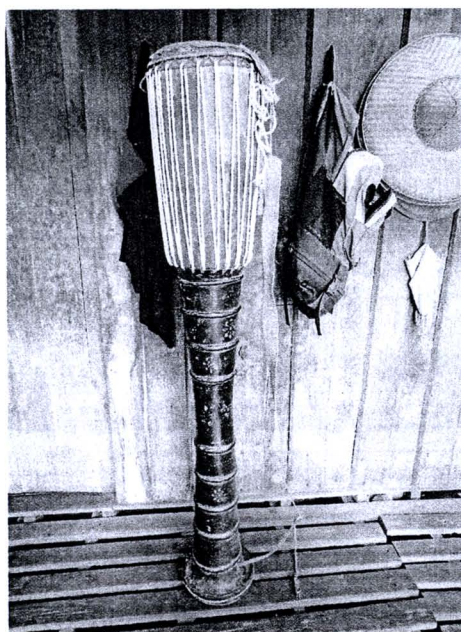
วัดป่าลานไม่มีกลองประจำวัด กลองส่วนรวมของหมู่บ้านก็ไม่มีเช่นกัน พระครูอนุศาสน์
ศาสนกร เจ้าอาวาสวัดป่าลาน อายุ ๗๗ ปีได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับกลองประจำหมู่บ้านไว้ดังนี้

วัดป่าลานไม่มีกลอง ในหมู่บ้านนี้มีหลายบ้าน แต่ที่บ้านของนายเอนก พันเลิศ ซึ่งเป็น
ชาวบ้านในหมู่บ้าน มีอาชีพทำไร่ ทำนา ได้ซื้อกลองไว้ และคนในหมู่บ้านไปขอยืมกัน
ขอให้ไปดูที่นั่น (พระครูอนุศาสน์ศาสนกร, สัมภาษณ์, ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔)

ผู้วิจัยและคณะจึงได้เดินทางไปที่บ้านของนายเอนก พันเลิศ อยู่บ้านเลขที่ ๓๕ หมู่ ๓ บ้านป่า
ลาน ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบขนาดของกลองดังที่ได้แจ้งรายละเอียดไว้ดังนี้

ภาพที่ ๓๖ ภาพบ้านเอนก พันเลิศ ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาพที่ ๓๗ ภาพกลองก้นยาวของนายเอนก พันเลิศ

กลองก้นยาวของนายเอนก พันเลิศเป็นกลองที่มีลักษณะพิเศษหลายประการคือ ถือว่าเป็นกลอง
ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า ๕๐ ปี จากการสังเกตของครูประเสริฐ ประดิษฐ์ได้ให้ข้อสังเกตไว้ดังนี้

กลองก้นยาวใบนี้ทำด้วยรักสีดำ อายุประมาณ ๗๐ ปี ลงรักโบราณ แล้วจึงตกแต่ง
ประดับด้วยลายดอก ผนังกลองมีความบาง สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นหนังเลียงผา
(ประเสริฐ ประดิษฐ์, สัมภาษณ์, ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔)

ภาพที่ ๓๘ ภาพปล้องของกลองกันยาว

ภาพที่ ๓๙ ภาพการเขียนลายประดับกลองกันยาว

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕
รอบไห	๓๒
ไหยาว	๑๖
รอบคอบน	๒๐.๕
รอบเอว	๑๓
รอบก้นก็	๑๘.๕
กลองสูง	๕๔
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๘

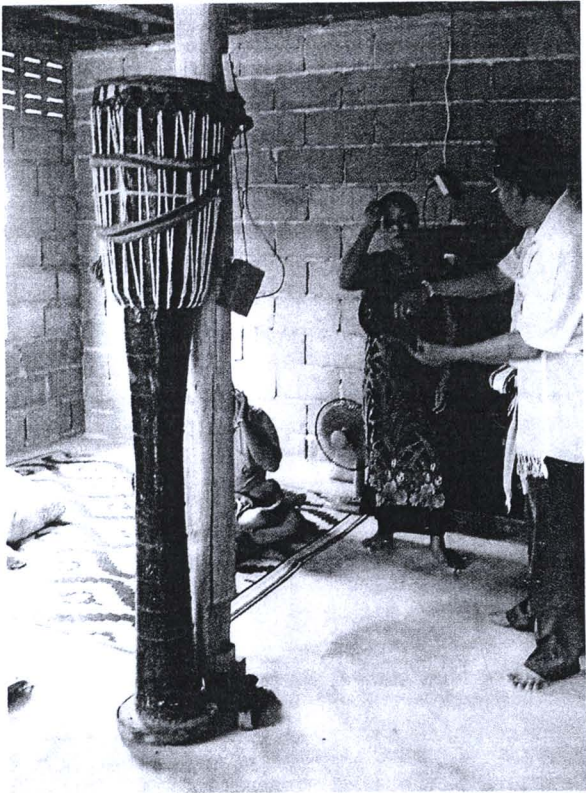
๕.๔.๘ บ้านนายติยะ (ไม่มีนามสกุล) บ้านแม่สะงา ตำบลปางหมู

นายติยะ เป็นช่างตีเหล็ก กลองใบนี้นายติยะทำขึ้นเองและทำขายด้วยพร้อมมองหุดละ ๑๕,๐๐๐ บาท โดยใช้ความรู้จากงานช่างและสังเกตสัดส่วนจากกลองกันยาวในตำบล กลองกันยาวของนายติยะทำจากไม้ซุงเก่า ทาสีน้ำตาลอ่อน ไม่มีการขึ้นปล้องที่ตัวกลอง

ภาพที่ ๔๐ ภาพบ้านนายติยะ บ้านแม่สะงา ตำบลปางหมู

บ้านของนายติยะเป็นบ้านสองชั้น ชั้นบนปลูกตามลักษณะเรือนบ้านไทใหญ่ ชั้นล่าง
โบกปูน แบ่งเป็นห้องนอนและผูกกลองไว้ที่เสาเรือนชั้นใต้ถุนบ้าน ผู้วิจัยได้ขออนุญาตเข้าไปในบ้าน
และเก็บภาพกลอง และวัดขนาดได้ดังนี้

ภาพที่ ๔๑ ภาพกลองกันยาวของนายติยะ

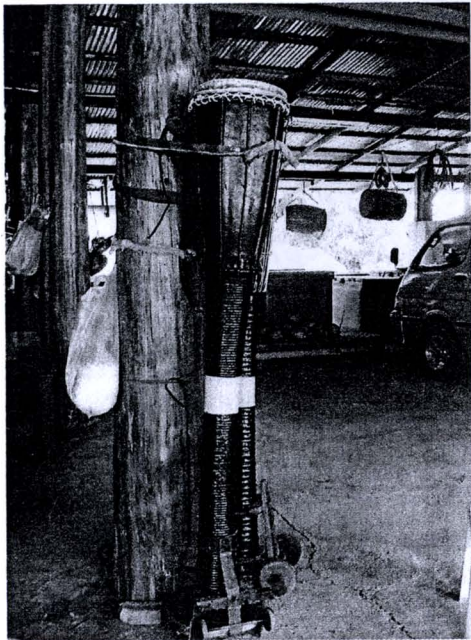
ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๑
รอบไห	๓๗.๕
ไหยาว	๒๑
รอบคอบน	๒๒.๕
รอบเอว	๑๖
รอบก้นกึ่ง	๒๒.๕
กลองสูง	๖๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๑

กลองกันยาวของนายติยะ เป็นกลองที่มีขนาดใหญ่ สูงกว่าขนาดปกติ โดยปกติกลองมีความสูง
ไม่เกิน ๕๕ นิ้วโดยเฉลี่ย แต่กลองของนายติยะมีขนาด ๖๕ นิ้วสูงกว่าขนาดปกติ ๑๐ นิ้ว ลำตัวกลอง
ควั่นและกลึงเป็นปล้อง และใช้เชือกไนลอนทำสายตึง

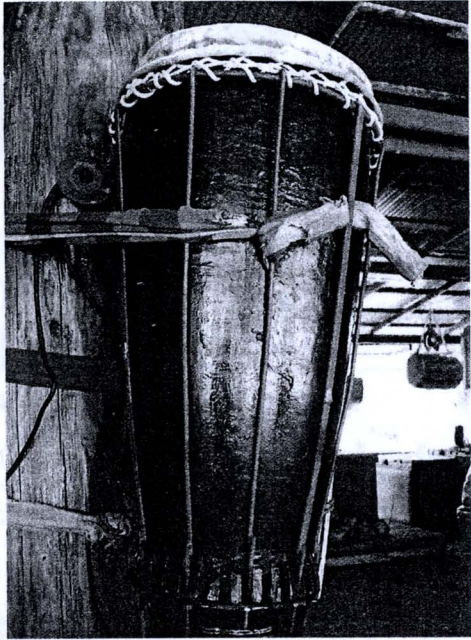
๕.๔.๕ บ้านพ่อเลียงจิต ลอกะ บ้านห้วยผา ตำบลห้วยผา

พ่อเลียงจิต ลอกะเป็นคหบดีชาวไทใหญ่ ทำการค้าขายระหว่างรัฐฉานและจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ปลูกบ้านอยู่ใกล้กับวัดห้วยผา พ่อเลียงจิต ลอกะรักษานิสิตวัฒนธรรมและสะสมกลองกันยาวไว้ที่บ้าน
ทั้งหมด ๔ ใบ แต่ละใบมีลวดลายและการประดับตกแต่งพิเศษ แต่ละใบผูกไว้กับเสาโรงรถด้านหน้า
ของบ้าน

กลองกันยาวใบที่ ๑ และ ๒ มีลักษณะทางกายภาพเหมือนกัน แตกต่างเพียงขนาดดังปรากฏใน
ตาราง กลองกันยาวใบที่ ๑ มีความพอมกว่ากลองกันยาวขนาดปกติ โดยเล็กรอบไห๓๐ นิ้วขึ้นไป แต่
กลองใบนี้มีความยาวรอบไหเพียง ๑๕ นิ้ว และมีความยาวทั้งใบ ๘๑ นิ้ว นอกจากนี้กลองกันยาวใบนี้
ได้รับการดัดแปลงเพิ่มเติมโดยไม่ใช้สายตึง แต่ใช้เหล็กดัดหนึ่งหน้ากลองจากหุระวิงมาที่ลวดรอบคอ
กลอง และต่อล้อเลื่อนได้กันก็เพื่อให้สะดวกในการเคลื่อนย้าย กลองกันยาวใช้สี ๒ สีสำหรับทาสีตกแต่ง
กลองคือสีดำและสีเหลือง เหวกลองทาสีเหลืองเท่านั้น

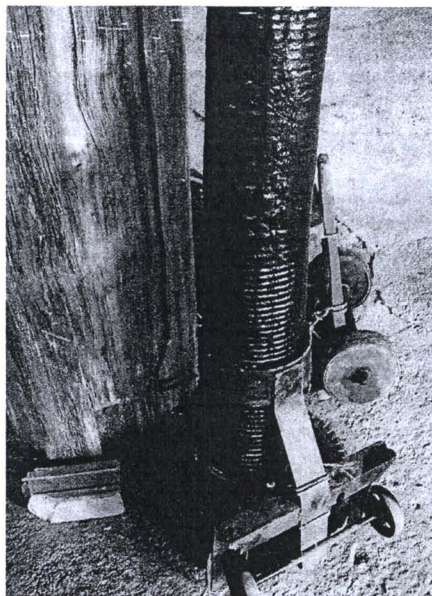
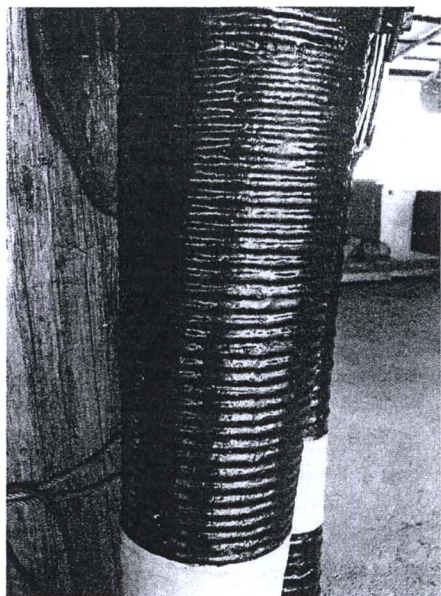

ภาพที่ ๔๒ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๑

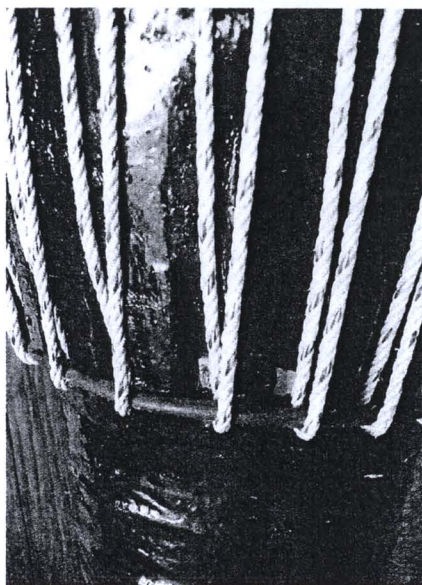
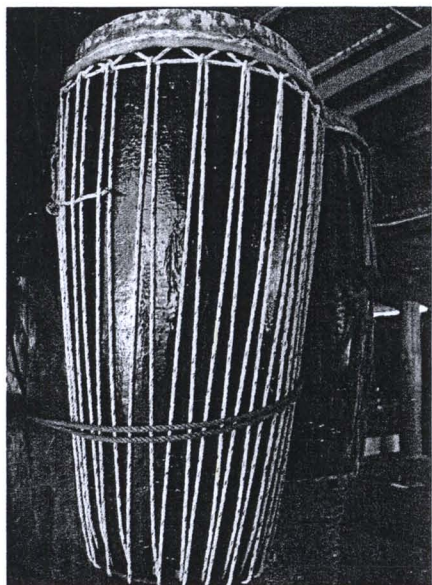

ภาพที่ ๔๓ ภาพเหล็กยึดค้ำหน้ากลองแทนสายตึง

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๔
รอบไห	๑๕
ไหยาว	๒๖
รอบคอบน	๑๑
รอบเอว	๑๖
รอบกันก็	๒๐.๕
กลองสูง	๘๑
เส้นผ่านศูนย์กลางกันก็	๑๓

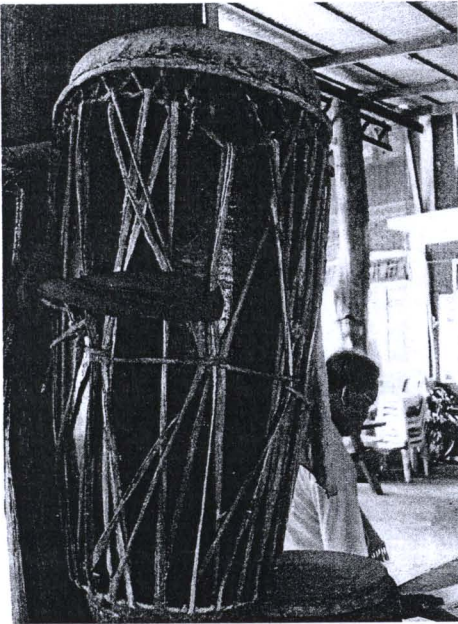
ภาพที่ ๔๔ ภาพปล้องกลองและเอวกลองสีเหลือง ภาพที่ ๔๕ ภาพการต่อล้อเลื่อนใต้ก้นกิ้ง

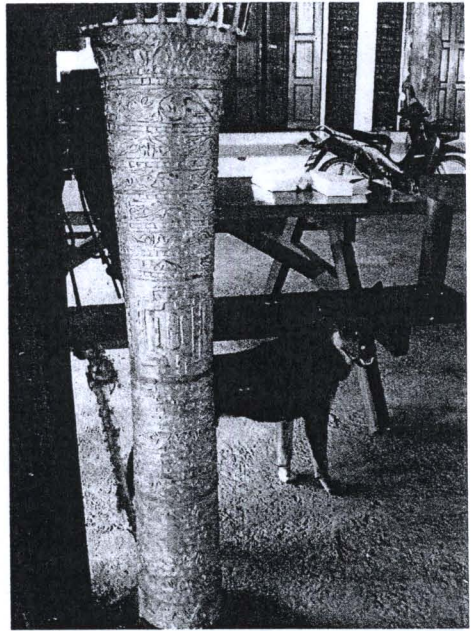
ภาพที่ ๔๖ ภาพไขว่กลองกันยาวใบที่ ๒ ภาพที่ ๔๗ ภาพสายเร่งเชือกควั่นสีขาวยาวกลองกันยาวใบที่ ๒

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๒
รอบไห	๒๑
ไหยาว	๒๓
รอบคอบน	๒๐
รอบเอว	๑๔.๒
รอบก้นกิ้ง	๑๕
กลองสูง	๗๔
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกิ้ง	๑๓

กลองกันยาวใบที่ ๓ มีขนาดใหญ่ ไหกลองทาสีดำ สายเร้งทำจากหนังวัว แต่ลำตัวกลองทั้งหมด
แกะลายไม้แล้วทาสีทองทั้งหมด กลองใบนี้มีขนาดสูงกว่าปกติด้วยเช่นกัน มีความยาวทั้งใบ ๙๕ นิ้ว
นอกจากนี้กลองกันยาวใบนี้ได้รับการดัดแปลงเพิ่มเติมโดยไม่ใช้สายตึง แต่ใช้เหล็กดิ่ง

ภาพที่ ๔๘ ภาพไหกลองกันยาวใบที่ ๓

ภาพที่ ๔๙ ภาพการแกะสลักกลองกันยาวใบที่ ๓

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๒.๕
รอบไห	๔๒
ไหยาว	๒๓.๕
รอบคอบน	๑๗
รอบเอว	๒๒.๕
รอบก้นกึ่ง	๑๖
กลองสูง	๗๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๖

กลองกันยาวใบที่ ๔ เป็นกลองที่มีขนาดเล็ก มีความสูงทั้งใบเพียง ๕๐ นิ้ว ไหข้าวทาสีดำสนิท
ทั้งใบ แต่ใช้สีทั้งหมด ๔ สี คือ สีขาว สีเขียว สีเหลือง สีแดง ไหข้าวกลองใบนี้มีลักษณะสั้นจึงทำให้
รูปทรงป้อมกว่าขนาดไหข้าวกลองกันยาวทั่วไป จากการสังเกตสายตึงพบว่ากลองใบนี้ใช้เหล็กดาม
แทนสายตึงเพื่อขึงหนังหน้ากลองจากหูหึ่งถึงคอกกลอง และทาแถบสีสลับ ๓ สีประดับทั้งใบตั้งแต่คอ
จนถึงก้นกึ่ง

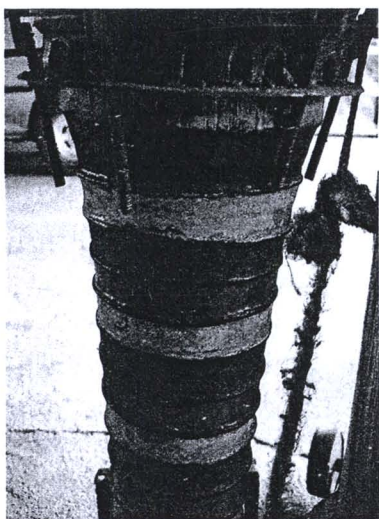
ภาพที่ ๕๐ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๔

ภาพที่ ๕๑ ภาพไหข้าวกลองใบที่ ๔

ภาพที่ ๕๒ ภาพเหล็กคามหูหึ่งแทนสายตึง

ภาพที่ ๕๓ ภาพการทำสีกแต่งลำตัวกลอง

ภาพที่ ๕๔ ภาพเอวกลองทำสีเหลือง

กลองใบที่ ๔ วัดขนาดได้ดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐
รอบไห	๓๒
ไหขาว	๑๕
รอบคอบน	๑๑.๕
รอบเอว	๑๑.๘
รอบก้นกึ่ง	๑๓
กลองสูง	๕๐
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๐

๕.๔.๑๐ กลองก้นยาวบ้านคุณยายนุ ตาสี

ภาพที่ ๕๕ ภาพคุณยายนุ ตาสี

คุณยายนุ ตาสี อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๓/๑ หมู่ ๑ ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จากการสืบค้นกลองก้นยาวที่วัดปางหมูพบว่าวัดปางหมูไม่มีกลองก้นยาวประจำวัด แต่ชาวบ้านในหมู่บ้านจะยืมกลองก้นยาวจากคุณยายนุ ตาสีซึ่งเดิมเคยเป็นเจ้าภาพโหลง หรือเจ้าภาพใหญ่ในการจัดงานปอยส่างลองของตำบลปางหมู ผู้รับเป็นเจ้าภาพโหลงทำหน้าที่จัดหาเครื่องไทยทาน เชิญข่ามแขกที่บ้านเลี้ยงอาหารส่างลองก่อนไปที่วัด ให้เพื่อนบ้านยืมอุปกรณ์ที่ขาดเหลือ รับจัดหาและเป็นธุระกับวัดที่จัดงานบวชปอยส่างลอง คุณยายนุจึงมีกลองก้นยาวเก็บไว้ที่บ้านตั้งแต่เมื่อครั้งบวชลูกชาย หลานชาย และต่อมาก็ยังรับเป็นเจ้าภาพโหลงด้วยความเชื่อมั่นศรัทธาในพระพุทธศาสนา

คุณยายนุมีกลองกันยาวที่บ้าน ๒ ใบ ผูกไว้ที่เสาเรือน บ้านของคุณยายไม่มีได้ถุน ปลูกบ้านบน
ดินติดถนนใหญ่สายอำเภอเมืองวังสู่ตำบลปางหมู กลองกันยาวใบที่ ๑

ภาพที่ ๕๖ กลองกันยาวบ้านคุณยายนุมีใบที่ ๑

ภาพที่ ๕๗ กลองกันยาวบ้านคุณยายนุมีใบที่ ๒

กลองกันยาวใบที่ ๑ มีขนาดเล็กกว่าใบที่ ๒ ให้ข้าวทาสีดำ สายเค็งทำจากเชือกไนลอนสีเขียว ส่วนลำตัวกลองทาสีสลับเป็นปล้องสามสีคือ สีดำ สีครีม และสีแดง และกลิ้งขึ้นปล้องเป็นริ้ว ๆ ส่วนใบที่ ๑ ให้ข้าวสีแดง สายเค็งทำจากเชือกไนลอน ลำตัวกลองทาสีดำสลับกับสีแดงเป็นปล้องทั้งหมด ๔ ตอน กลองใบนี้มีขนาดปานกลางสูง ๕๘ นิ้ว ปล้องถี่ละเอียดตลอดทั้งลำตัวกลอง กลองทั้งสองใบวัดได้ขนาดดังนี้

กลองกันยาวใบที่ ๑

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘.๕
รอบไห	๑๕
ไหยาว	๓๑
รอบคอบน	๑๖
รอบเอว	๑๓
รอบก้นกึ่ง	๑๘
กลองสูง	๕๘
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๘.๕

กลองกันยาวใบที่ ๒

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๑
รอบไห	๓๖.๕
ไหยาว	๑๘
รอบคอบน	๑๗.๕
รอบเอว	๑๔.๘
รอบก้นกึ่ง	๑๖.๕
กลองสูง	๕๘
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๘

๕.๔.๒ กลองกันยาวประจำวัด

ชาวไทใหญ่มีธรรมเนียมปฏิบัติว่ากลองกันยาวนั้นไม่นิยมเก็บไว้ที่บ้าน จนเมื่อระยะหลังสังคมเปลี่ยนแปลงไป โจรผู้ร้ายมีมากขึ้นและมีผู้ขโมยกลองของวัดไปขายนอกหมู่บ้าน ทางวัดจึงได้เริ่มเก็บกลองไว้ที่บ้านผู้นำชุมชน คหบดีบางท่านเริ่มบูชากลองไว้ที่บ้านและและให้สถานที่เป็นศูนย์กลางไว้

เก็บกลองเพื่อให้ชาวบ้านยืมกลองไปใช้ในงานเทศกาลได้ ในการเก็บข้อมูลกลองกันยาวประจำวัดนั้น ผู้วิจัยจึงได้ยึดคตินิยมและหลักปฏิบัติของชาวไทยใหญ่ที่ว่าทุกวัดมีกลองกันยาวเป็นหลัก ผู้วิจัยจึงได้เลือกพื้นที่ทำการวิจัยคือเลือกเก็บข้อมูลที่อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนจากทั้งหมด ๗ อำเภอดังนี้

๑. อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๒. อำเภอขุนยวม

๓. อำเภอปาย

๔. อำเภอแม่สะเรียง

๕. อำเภอแม่ลาน้อย

๖. อำเภอสบเมย

๗. อำเภอปางมะผ้า

จำนวนประชากรชาวไทยใหญ่พบมากที่สุดที่อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน และรองลงมาคืออำเภอขุนยวมจากอำเภอทั้งหมด ๗ อำเภอ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นตัวแทนในการเก็บข้อมูลกลองกันยาวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน นอกเหนือจากเหตุผลทางด้านจำนวนประชากรแล้ว ยังพบว่าอำเภอเมืองเป็นศูนย์กลางของศิลปวัฒนธรรมชาวไทยใหญ่ มีจำนวนวัดประจำตำบล และมีความพร้อมในการจัดงานวัฒนธรรมจึงทำให้เป็นแหล่งรวมนักดนตรีและเครื่องดนตรีด้วย

อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนมีประชากร ๕๒,๘๕๐ คน (สำราญกรมประเทศไทย ๒๕๕๒) ประกอบไปด้วย ๗ ตำบล ๗๕ หมู่บ้านตามหลักการแบ่งเขตพื้นที่การปกครองของกระทรวงมหาดไทยดังนี้

๑. ตำบลจองคำ หรือเทศบาลเมือง เป็นมีชุมชนชาวไทยใหญ่

๒. ตำบลห้วยโป่งมีชุมชนชาวไทยใหญ่

๓. ตำบลผาบ่องมีชุมชนชาวไทยใหญ่

๔. ตำบลปางหมูมีชุมชนชาวไทยใหญ่

๕. ตำบลหมอกจำแป่มีชุมชนชาวไทยใหญ่

๖. ตำบลห้วยผามีชุมชนชาวไทยใหญ่

๗. ตำบลห้วยปูลิงไม่มีชุมชนชาวไทยใหญ่

จากจำนวนข้อมูลตำบลในเขตอำเภอเมืองพบว่ามีทั้งสิ้น ๕ ตำบลที่จะต้องออกเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อทำการวัดขนาดกลอง สืบประวัติและค้นหาความหมายของกลองกันยาว ในแต่ละตำบลประกอบไปด้วยหมู่บ้าน ซึ่งแต่ละหมู่บ้านมีวัดประจำหมู่บ้าน ๆ ละ ๑ วัด เป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นที่เก็บบูชากลองประจำหมู่บ้าน

จากการสัมภาษณ์คุณครูประเสริฐ ประดิษฐ์ ครูภูมิปัญญาปี พ.ศ. ๒๕๕๒ เริ่มรับราชการครูตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ที่โรงเรียนบ้านกุงไม้ศักดิ์ มีตรภาพที่ ๕๘ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ จึงได้ย้ายมารับราชการเป็นศึกษานิเทศก์ของสำนักงานประถมศึกษา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ปัจจุบันดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สำนักงานประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน

เขต ๑ ด้วยภาระหน้าที่ดังกล่าวทำให้ท่านมีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในพื้นที่ เนื่องจากต้องเดินทางเข้าเยี่ยมโรงเรียนของทุกหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ตลอดระยะเวลาปฏิบัติราชการทั้งสิ้น ๒๕ ปี คุณครูประเสริฐ ประดิษฐ์จึงมีข้อมูลประชากรในทุกตำบลและได้ให้สัมภาษณ์ไว้ดังนี้

ตำบลห้วยโป่งประกอบด้วย ๑๕ หมู่บ้านดังนี้

๑. บ้านห้วยโป่งเป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๒. บ้านแก่นฟ้าเป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๓. บ้านป่าลานเป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๔. บ้านหมากกลางเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยง
๕. บ้านไม้สูงเป็นหมู่บ้านชาวไทใหญ่
๖. บ้านไม้ช้างหนามเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยง
๗. บ้านกลางเป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๘. บ้านห้วยปางคำเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยง
๙. บ้านพะนอติเป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๑๐. บ้านหนองเขียวเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยง
๑๑. บ้านไม้โครเวฟเป็นหมู่บ้านม้ง
๑๒. บ้านแม่จ่าเป็นหมู่บ้านม้งและกะเหรี่ยงปนกัน
๑๓. บ้านทุ่งมะกอกเป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๑๔. บ้านใหม่ห้วยห้วยเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยงขาว
๑๕. บ้านทุ่งมะขามป้อมเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยงขาว

ตำบลผาบ่องมีทั้งหมด ๑๒ หมู่บ้านดังนี้

๑. บ้านผาบ่องเป็นหมู่บ้านชาวไทใหญ่
๒. บ้านป่าปู้เป็นหมู่บ้านชาวไทใหญ่
๓. บ้านห้วยเตี๋ยเป็นหมู่บ้านชาวไทใหญ่
๔. บ้านแม่สะกิดเป็นหมู่บ้านชาวไทใหญ่
๕. บ้านท่าโป่งแดงเป็นหมู่บ้านชาวไทใหญ่
๖. บ้านห้วยโป่งกานเป็นหมู่บ้านชาวไทใหญ่ปนกับชาวกะเหรี่ยง
๗. บ้านห้วยแก้วเป็นหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงขาว
๘. บ้านห้วยเสือเฒ่าเป็นหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงแดง
๙. บ้านห้วยน้ำส่อมเป็นหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงขาว
๑๐. บ้านหัวน้ำแม่สะกิดเป็นหมู่บ้านชาวไทใหญ่
๑๑. บ้านม่อนตะแลงเป็นหมู่บ้านชาวไทใหญ่
๑๒. บ้านผาบ่องเหนือเป็นหมู่บ้านชาวไทใหญ่

ตำบลปางหมูประกอบด้วย ๑๔ หมู่บ้านดังนี้

๑. บ้านปางหมูเป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๒. บ้านกุงไม้สักเป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๓. บ้านทุ่งกองมูเป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๔. บ้านในสอยเป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๕. บ้านใหม่เป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๖. บ้านสบป่องเป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๗. บ้านสบสอยเป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๘. บ้านไม้แจะเป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๙. บ้านไม้สะเปเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยง
๑๐. บ้านพะใจโหล่เป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยง
๑๑. บ้านขุนกลางเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยง
๑๒. บ้านชานเมืองเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยงและไทใหญ่
๑๓. บ้านคอยแสงเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยง
๑๔. บ้านนาหมากบินเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยง

ตำบลหมอกจำแป่ประกอบด้วย ๘ หมู่บ้านดังนี้

๑. บ้านหมอกจำแป่เป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๒. บ้านแม่สะงาเป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๓. บ้านห้วยขานเป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๔. บ้านนาป่าแปกเป็นหมู่บ้านไทใหญ่ปนกับหมู่บ้านม้ง
๕. บ้านห้วยมะเจือส้มเป็นหมู่บ้านม้ง
๖. บ้านรักไทย เป็นหมู่บ้านชาวจีนฮ่อ
๗. บ้านห้วยโป่งอ่อนเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยง
๘. บ้านทบศอกเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยง
๙. บ้านยอดเป็นหมู่บ้านไทใหญ่

ตำบลห้วยผา ประกอบไปด้วย ๘ หมู่บ้านดังนี้

๑. บ้านห้วยผา เป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๒. บ้านสุยะ (บ้านน้ำกวด) เป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๓. บ้านห้วยผึ้ง เป็นหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงแดง ไม่มีชาวไทใหญ่
๔. บ้านนาปลาจาด เป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๕. บ้านทุ่งมะส้าน เป็นหมู่บ้านไทใหญ่
๖. บ้านแม่สุยะใหม่ เป็นหมู่บ้านชาวจีนฮ่อ

๑. บ้านห้วยसानนอก เป็นหมู่บ้านชาวมูเซอ

๘. บ้านห้วยसानโน เป็นหมู่บ้านชาวมูเซอ

(คุณครูประเสริฐ ประดิษฐ์, สัมภาษณ์, ๑๔ เมษายน ๒๕๕๓)

๕.๔.๒.๑ กลองกันยาวประจำวัดในตำบลจองคำ (เขตเทศบาลเมือง)

๕.๔.๒.๑.๑ กลองกันยาวประจำวัดพระธาตุคอกมู

วัดพระธาตุคอกมู หรือชื่อเดิมว่า วัดปลายคอกตั้งอยู่บนคอกมู ทิศตะวันตกของตัวเมือง แม่ฮ่องสอนเป็นปูชนียสถานคู่บ้านคู่เมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่สำคัญที่สุด ประกอบด้วยเจดีย์สีขาว ๒ องค์ ตั้งอยู่หน้าศาลาและหันหน้าไปทางทิศตะวันออก เจดีย์องค์ใหญ่สร้างขึ้นในสมัยของจองต่งกู เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๓ ส่วนเจดีย์องค์เล็กสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๖ โดยพญาสิงหนาทราชา เจ้าผู้ครองนคร แม่ฮ่องสอน วัดนี้เป็นวัดสำคัญของจังหวัดจัดงานเทศกาลประเพณีประจำปี เช่น วัดออกพรรษา จะมีการ ตักบาตรเทโวโรหนะตามทางลงเขาและวันลอยกระทงจะมีการปล่อยกระทงสวรรค์หรือกระทงลอยฟ้า อย่างสวยงาม (ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน, มปป.: ๓) จากการสอบถามพระเจ้า อาวาสปรากฏว่าวัดพระธาตุคอกมูไม่มีกลองกันยาวแล้วในปัจจุบัน เนื่องจากได้ให้ชุมชนยืมไปแล้ว ไม่ได้นำมาคืน พระประจำวัดจำไม่ได้แล้วว่ากลองของวัดมีรูปร่างและขนาดหน้า สีประดับตกแต่ง อย่างไร

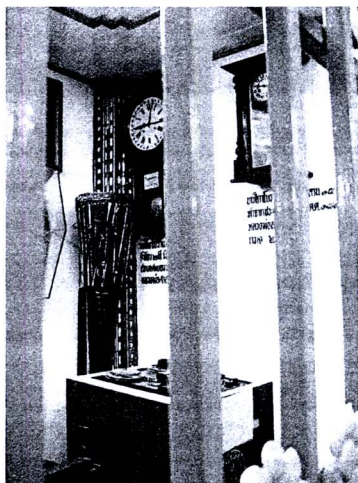
๕.๔.๒.๑.๒ กลองกันยาวประจำวัดก้ำก่อ

วัดก้ำก่อ (ภาษาไตแปลว่า ดอกบุนนาค) ตั้งอยู่บริเวณก่อนทางขึ้นวัดพระธาตุคอกมู เป็นวัดเก่าแก่สำคัญคู่บ้านคู่เมืองแม่ฮ่องสอนด้วยเช่นกัน สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ ภายในวัดมีพิพิธภัณฑสถานของวัด มีตำราภาษาไทยใหญ่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทใหญ่กับเจ้าโนรธามังช่อ ปัจจุบันได้แปลเป็นภาษาไทยโดยพระมหาบุญรักษ์ สุปัญญา (ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน, มปป.: ๓) จากการสัมภาษณ์พระครูอนุชิตสุตาทร ได้รับทราบข้อมูลยืนยันว่าวัดก้ำก่อไม่มีกลองกันยาว

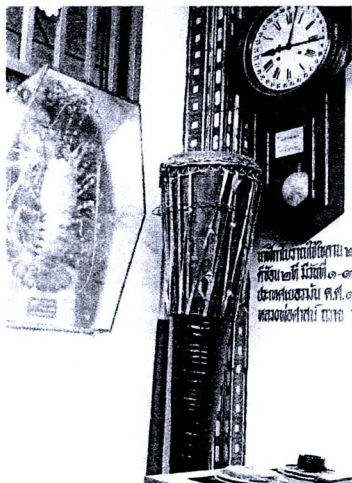
๕.๔.๒.๑.๓ กลองกันยาวประจำวัดพระนอน

วัดพระนอน ตั้งอยู่บนเชิงเขาทางขึ้นพระธาตุคอกมู ภายในวัดมีบันไดสำหรับคนเดินขึ้นพระธาตุคอกมู วัดพระนอนเป็นที่ประดิษฐานพระนอนองค์ใหญ่ ศิลปะแบบไทใหญ่ ขนาดยาว ๑๒ เมตร สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นโดยนางเมืงชะ ชายาของพญาสิงหนาทราชา ทางเดินขึ้นพระธาตุมีรูปปั้นสิงโตขนาดใหญ่ ๒ ตัวเคียงข้างกันระหว่างทางเดิน ภายในวัดพระนอน นอกจากนี้ภายในพิพิธภัณฑสถานประกอบด้วยพระโบราณจำนวนมากและเป็นพระพุทธรูปเก่าจากพม่าที่มีชื่อเสียงและหายากได้แก่พระพุทธรูปบัวเข็มจำนวนกว่า ๑๐๐ องค์ ภายในพิพิธภัณฑสถานได้เก็บเครื่องดนตรีไทใหญ่ กลองกันยาวได้ถูกเก็บไว้ในพิพิธภัณฑสถานเป็นอย่างดี แยกออกจากหมวดพระพุทธรูปและพระเครื่อง (ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน, มปป.: ๓) กลองกันยาวในวัดพระนอนถูกจัดแสดงบนพื้นเวทียกสูงร่วมกับข้าวของเครื่องใช้โบราณมีรั้วเหล็กล้อมรอบด้าน ไม่สามารถวัดขนาดกลองได้ แต่สามารถกะเน

ความสูงของกลองได้ประมาณ ๖๔ นิ้ว สูง ๒๒ นิ้ว เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง ๑๐ นิ้ว ปัจจุบันกลองก้นยาวใบนี้ไม่ได้ใช้แล้ว

ภาพที่ ๕๔ ภาพกลองก้นยาวในพิพิธภัณฑ์

ภาพที่ ๕๕ ภาพใหญ่กลองก้นยาว

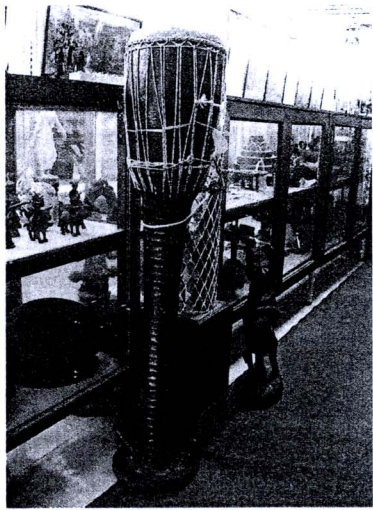
ภาพที่ ๖๐ ภาพลูกกรงที่เก็บกลองก้นยาว

๕.๔.๒.๑.๔ กลองก้นยาวประจำวัดจองคำ

วัดจองคำเป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองของชาวแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลริมหนองจองคำ ตามประวัติพบว่าสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๔๐ เป็นศิลปะแบบไทใหญ่ หลังการบูรณปฏิสังขตาทรงสูง เปรียบเสมือนว่าเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์หรือตัวแทนของพระพุทธศาสนา พระอุโบสถเป็นที่ประดิษฐานของหลวงพ่อดโต ขนาดหน้าตักกว้าง ๔.๘๕ เมตร สร้างขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๖๗ โดยช่างฝีมือชาวพม่าเป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่ (ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน, มปป.: ๓) วัดจองคำไม่มีกลองก้นยาวประจำวัด

๕.๔.๒.๑.๕ กลองก้นยาวประจำวัดจองคำกลาง

วัดจองกลางติดอยู่กับวัดจองคำ ภายในวิหารมีแท่นตั้งพระพุทธรูปสี่องค์จำลองปิดทองเหลืองอร่ามทั้งองค์ นอกจากนี้ยังมีภาพจิตรกรรมฝาผนังโดยช่างฝีมือชาวไทยใหญ่ แสดงความเชื่อของชาวไทยใหญ่ในพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเพณีการบวชต่างล่อง รวมทั้งภาพพุทธประวัติและคำบรรยายได้ภาพเป็นภาษาพม่าว่าเป็นฝีมือของช่างกัมมัททะเลย์ (ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน, มปป.: ๓) ภายในวัดจองคำกลางมีกลองก้นยาว ๑ ใบวัดได้มีขนาดดังนี้

ภาพที่ ๖๑ ภาพกลองกันยาวในพิพิธภัณฑ์ของวัดจองคำกลาง

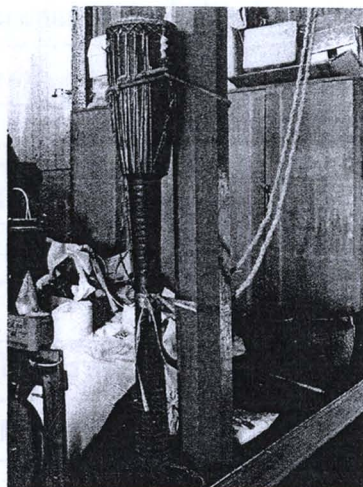
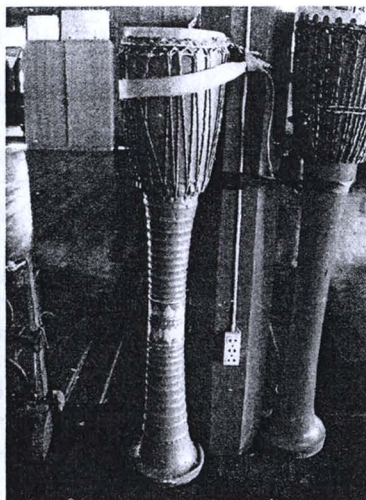
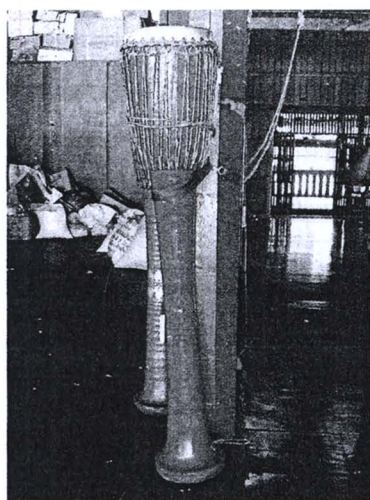
กลองกันยาวในพิพิธภัณฑ์วัดจองมีขนาดและสัดส่วนที่สวยงาม ได้ถูกเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์ด้านหน้า ตั้งแสดงไว้พร้อมกับวัตถุโบราณชนิดอื่น แต่ไม่มีป้ายบอกรายละเอียดของกลองกันยาว กลองกันยาวใบนี้ลงรักทาสีดำทั้งใบ ใช้เชือกควั่นสีขาวทำเป็นสายตึง มีการควั่นปล้องบนลำตัวกลอง และแบ่งจังหวะไว้เป็นแอกกลอง ส่วนกันก็ที่เปิดบานออกนั้นมีการประดับตกแต่งด้วยลายสีทอง ผู้วิจัยวัดขนาดได้ดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐
รอบไห	๓๕.๕
ไหยาว	๑๗
รอบคอบน	๑๘
รอบแอก	๑๓
รอบกันก็	๑๗.๕
กลองสูง	๕๓
เส้นผ่านศูนย์กลางกันก็	๑๐

๕.๔.๒.๑ ๖ วัดหัวเวียงหรือวัดกลางเวียง

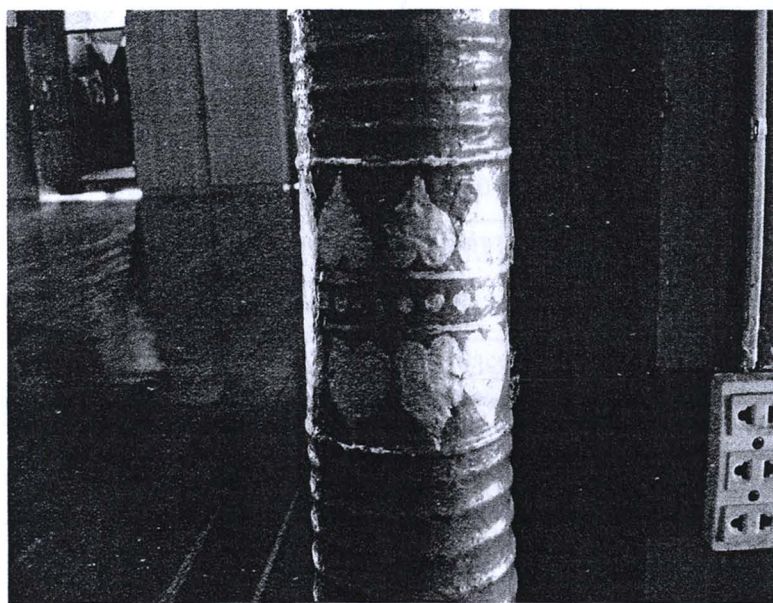
วัดหัวเวียง หรือ วัดกลางเวียงเป็นวัดที่ตั้งอยู่ใจกลางเมือง เป็นที่ประดิษฐานของพระเจ้าพลาละแง่งซึ่งเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของชาวแม่ฮ่องสอน พระพุทธรูปทรงเครื่ององค์นี้ทรงเครื่องงดงาม ตามประวัติและการบอกเล่าของผู้อาวุโส รวมทั้งหลักฐานที่ปรากฏในเอกสารพบว่าพระพุทธรูปองค์นี้จำลองมาจากพระมหามุนี พระเจ้าพลาละแง่งองค์จริง ณ เมืองมณฑลเกย์ ประเทศพม่า โดยลุงจองโพหย่าเดินทางไปนิมนต์มาจากประเทศพม่า พระเจ้าพลาละแง่งองค์นี้หล่อเป็นท่อน ๆ ทั้งหมด ๘ ท่อน และนำลงเรือล่องมาทางแม่น้ำปาย แล้วนำมาประกอบที่วัดพระนอนและนำมาประดิษฐาน ณ วิหารวัด

หัวเวียงซึ่งมีอาคารรูป (ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน, นปป.: ๓) วัดกลางเวียงมี
กลองทั้งหมด ๓ ใบ

ภาพที่ ๖๒ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๑ ภาพที่ ๖๓ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๒ ภาพที่ ๖๔ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๓

กลองกันยาวใบที่ ๑ ทางสีแดงทั้งใบไม่มีการตกแต่งลวดลายบนตัวกลอง ใช้สายตึงทำด้วย
หนังวัวควั่นเกลียว ลำตัวกลองมีได้กะหรือกลิ้งขึ้นปล้อง ส่วนก้นบานออกเล็กน้อย กลองใบที่ ๒ ทาสี
แดงหม่น สายตึงทำจากเชือกไนลอนสีเขียว เอวกลองตกแต่งด้วยลายรดน้ำสีทอง ส่วนก้นบานออก
เล็กน้อย

ภาพที่ ๖๕ ภาพการตกแต่งเขียนสีลายทองรูปหัวใจ ประกอบแถบลายประจุดที่เอวกลอง

กลองใบที่ ๓ มีขนาดสูงที่สุดจากทั้ง ๓ ใบ มีความสูง ๘๑ นิ้ว ถือได้ว่ากลองใบนี้มีขนาดสูงกว่า
กลองกันยาวทั่วไป ทั้งจากที่พบตีในงานปอย มีขนาดสูง สดส่วนสวยงาม ดังปรากฏรายละเอียดข้อมูล
สัดส่วนกลองทั้ง ๓ ใบดังนี้

กลองก้นยาวใบที่ ๑ วัดขนาดได้ดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘.๕
รอบไห	๓๓
ไหยาว	๑๔
รอบคอบน	๑๗.๕
รอบเอว	๑๒.๕
รอบก้นกึ่ง	๑๖
กลองสูง	๕๐.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๘

กลองก้นยาวใบที่ ๒ วัดขนาดได้ดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘
รอบไห	๓๐
ไหยาว	๑๕
รอบคอบน	๑๗
รอบเอว	๑๓
รอบก้นกึ่ง	๑๕.๕
กลองสูง	๔๘
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๘

กลองก้นยาวใบที่ ๓ วัดขนาดได้ดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๒
รอบไห	๓๕
ไหยาว	๒๕
รอบคอบน	๑๗
รอบเอว	๑๓.๒
รอบก้นกึ่ง	๑๕
กลองสูง	๗๑
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๑

๕.๔.๒.๑ ๓ กลองประจำวัดกลางทุ่ง

เนื่องจากวัดแห่งนี้อยู่กลางทุ่ง ชาวบ้านจึงเรียกว่าวัดกลางทุ่ง เดิมพื้นที่แห่งนี้เป็นส่วนกล้วย ปัจจุบันวัดกลางทุ่งอยู่ติดกับสนามบินจังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านหน้าติดกับถนนสีหนาทบำรุง วัดกลางทุ่งเป็นวัดเก่าแก่สร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๔๘ ผู้สร้างคือจอมอู่พะกาแวง กวีวัฒน์ เพื่อรำลึกถึงภรรยาที่เสียชีวิต (ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา

<http://www.taiyai.org/index.php?name=places&file=readplaces&id=6>) วัดกลางทุ่งเป็นวัดที่ไม่มีกลองประจำวัด

๕.๔.๒.๑.๘ กลองประจำวัดผาอ่าง

วัดผาอ่างห่างจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอนประมาณ ๑ กิโลเมตรทางทิศเหนือประดิษฐานพระพุทธรูปไสยาสน์ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ โดยเจ้านางมีเยะผู้ครองนครแม่ฮ่องสอนองค์ที่ ๒ เพื่อเป็นที่สักการะรำลึกและอุทิศส่วนกุศลแด่นางใสที่ได้เคยช่วยพญาสิงหนาทราชาจากการถูกเสือตะปบ ณ วัดแห่งนี้ และในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ได้อัญเชิญพระพุทธรูปหลวงพ่อโสทรนำมาประดิษฐานเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชาวแม่ฮ่องสอนและพุทธศาสนิกชนทั่วไป สักการะบูชา (ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา

<http://www.taiyai.org/index.php?name=places&file=readplaces&id=6>)

วัดผาอ่างไม่มีกลองประจำวัด

๕.๔.๒.๑.๕ กลองประจำวัดปางลื้อ

วัดปางลื้อสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๓ โดยพระครูเมธาเจ้าอาวาสวัดปางลื้อ วัดปางเป็นที่พักของชาวบ้านที่บรรพทุกเกวียน และหยุดพัก จึงเป็นที่มาของชื่อว่าวัดปางลื้อมาจนถึงปัจจุบัน สถาปัตยกรรมของวัดเป็นศิลปะชาวไต โดยแกะสลักลายไตจากสังกะสีทำเป็นหลังคาวัด ๕ ชั้น ภายในอุโบสถมีพระพุทธรูปตามแบบลายไต และมีพระพุทธรูปประจำวัดประดิษฐานบริเวณทางเข้าวัด (ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา <http://www.taiyai.org/index.php?name=places&file=readplaces&id=6>)

กลองกันยาวประจำวัดปางลื้อมีอยู่ ๑ ใบ สภาพยังใช้การได้ดี ชาวบ้านนิยมนำไปตี จากการสังเกตพบว่ากลองกันยาวใบนี้ใช้สี ๑ สี ไข่ขาวทาสีดำสนิท ส่วนลำตัวกลองทาสีแดง ยกเว้นแฉกที่ทาสีตกแต่งด้วยแถบสีขาว สายดึงทำจากหนังวัวเรียบอย่างดี กลองกันยาวของวัดปางลื้อมีลักษณะและสัดส่วนดังนี้

ภาพที่ ๖๖ ภาพกลองกันยาวของวัดปางลือ

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕.๔
รอบไห	๓๒
ไหยาว	๑๕
รอบคอบน	๒๑
รอบเอว	๑๒.๕
รอบก้นกึ่ง	๑๘
กลองสูง	๔๓
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๐

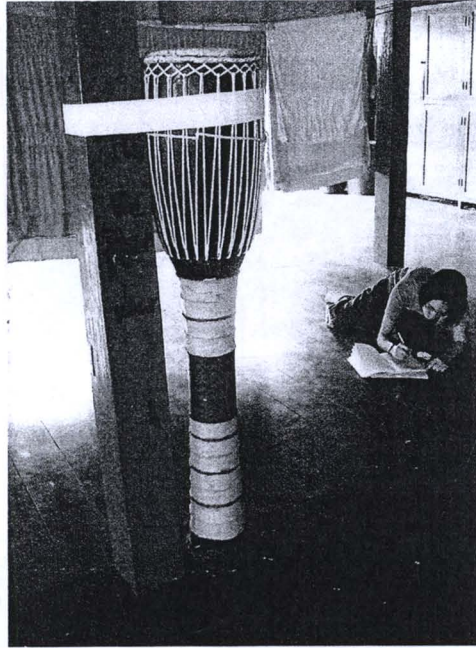
๕.๔.๒.๑.๑๐ กลองประจำวัดม่วยต่อ

วัดม่วยต่อแปลว่าวัดแห่งเจดีย์สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๒ โดยเจ้านางเมืงะซึ่งเป็นเจ้าเมืองแม่ฮ่องสอนขณะนั้น เจ้าอาวาสรูปแรกคือพระคำภีระ คมภิโรได้รับนิมนต์มาจากเมืองหมอกใหม่ รัฐฉาน จึงได้นำเอาชื่อจอมม่วยต่อจากเมืองหมอกใหม่มาตั้งเป็นชื่อเรียกวัดม่วยต่อในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเมื่อครั้งก่อตั้งวัดแห่งนี้ ภายในวัดมีวัตถุทรงคุณค่าที่สำคัญหลายชิ้น ได้แก่ งาม้างแกะสลักเป็นพระพุทธรูป ๒ คู่ (ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา

<http://www.taiyai.org/index.php?name=places&file=readplaces&id=6>)

วัดม่วยมีกลองประจำวัด ๑ ใบ ผูกติดไว้บนเสาศาลาการเปรียญ เป็นกลองขนาดกลาง สูง ๕๒ นิ้ว ไหข้าวทาสีดำ ส่วนลำตัวกลองลงพื้นไว้เป็นสี่เหลี่ยม แล้วทาสีขาวเป็นสี่เหลี่ยม แต่มีลายเส้นสี

แดงแบ่งช่วงไว้เป็นปล้อง ๑ แถบ เว้นตัวเอวไว้เป็นสี่เหลี่ยม ช่วงล่างจากเอวถึงก้นก็ทำเป็นแถวสี่เหลี่ยม ๑ แถบ ใหญ่ แต่มีลายเส้นสีแดงแบ่งช่วงไว้เป็นปล้อง ๓ แถบ

ภาพที่ ๖๗ ภาพกลองกันยาวประจำวัดม่วยต่อ

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘.๖
รอบไห	๓๖.๕
ไหยาว	๑๖
รอบคอบน	๑๕
รอบเอว	๑๕.๕
รอบก้นก็	๒๐
กลองสูง	๕๒
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๑๐.๕

๕.๔.๒.๑.๑๑ กลองประจำวัดดอนเจดีย์

วัดดอนเจดีย์สร้างขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๘๑ เดิมตั้งอยู่บนภูเขาทิศตะวันตกของตัวเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน ชาวบ้านเรียกว่าวัดทุ่งเปา ต่อมาย้ายมาตั้งอยู่ที่แยกถนนขุนลุมประพาสตัดกับถนนสาธารณะ ชาวบ้านจึงเรียกว่าวัดทุ่งจาดี้ หรือทางราชการเรียกว่าวัดดอนเจดีย์ (ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา <http://www.taiyai.org/index.php?name=places&file=readplaces&id=6>) วัดดอนเจดีย์มีกลองประจำวัด ๒ ใบดังนี้

กลองประจำวัดดอนเจดีย์ใบที่ ๑

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕.๕
รอบไห	๒๒.๕
ไหยาว	๑๖
รอบคอบน	๑๗.๕
รอบเอว	๑๒
รอบก้นกึ่ง	๑๕
กลองสูง	๕๐.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๕

กลองประจำวัดดอนเจดีย์ใบที่ ๒

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๒
รอบไห	๓๒
ไหยาว	๒๓
รอบคอบน	๑๕.๕
รอบเอว	๑๗
รอบก้นกึ่ง	๑๕
กลองสูง	๖๔
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๑.๕

๕.๔.๒.๒ กลองประจำวัดในตำบลห้วยโป่ง

ผู้วิจัยและคณะได้ทำการเก็บข้อมูลกลองประจำวัดในตำบลผาบ่องทั้งหมด ๖ วัดดังนี้

๕.๔.๒.๒.๑ กลองประจำวัดแก่นฟ้า

๕.๔.๒.๒.๒ กลองประจำวัดทุ่งมะกอก

๕.๔.๒.๒.๓ กลองประจำวัดบ้านกลาง

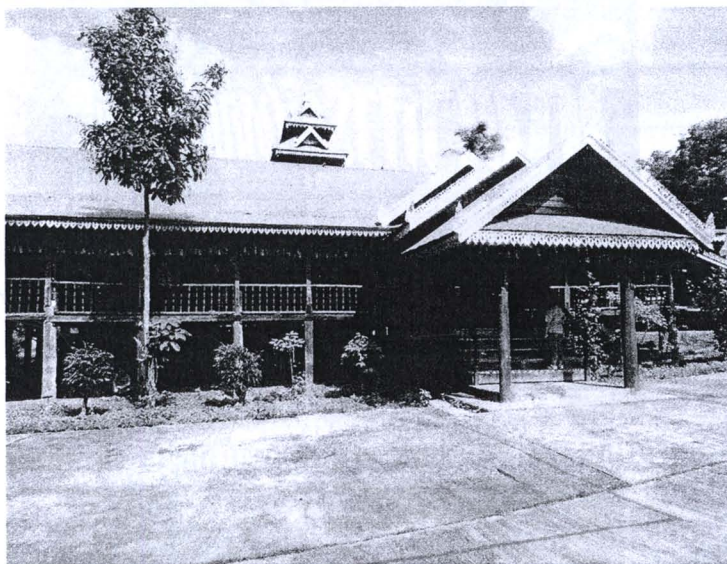
๕.๔.๒.๒.๔ กลองประจำวัดป่าลาน

๕.๔.๒.๒.๕ กลองประจำวัดไม้สูง

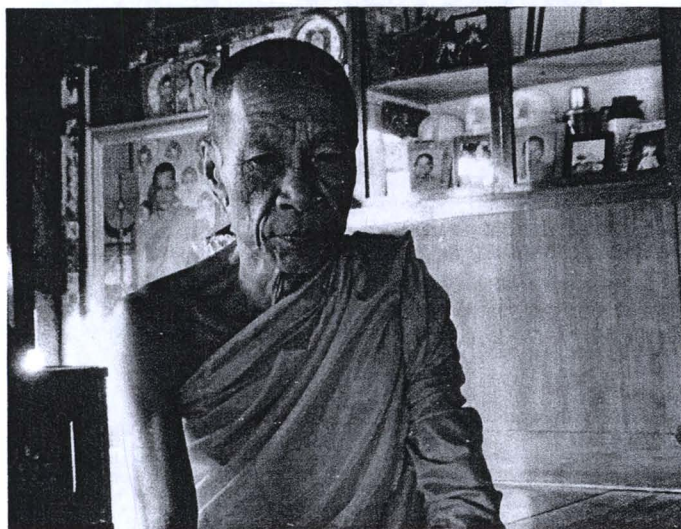
๕.๔.๒.๒.๖ กลองประจำวัดห้วยโป่ง

จากการเก็บข้อมูลผู้วิจัยและคณะพบรายละเอียดกลองประจำวัดในตำบลห้วยโป่งดังนี้

๕.๔.๒.๒.๑ กลองประจำวัดแก่นฟ้า ตำบลห้วยโป่ง

ภาพที่ ๖๘ ภาพศาลาวัดแก่นฟ้า

ภาพที่ ๖๙ ภาพพระอธิการป๊อก จันทโก สมณญาคิลป์

วัดแก่นฟ้ามีกลองประจำวัดอยู่ ๒ ใบแต่ท่านเจ้าอาวาสได้มอบหมายไว้ให้เก็บรักษาที่บ้านผู้ใหญ่บ้านสุรศักดิ์ ปรีดี ที่บ้านเลขที่ ๒๑/๑ หมู่ ๒ บ้านแก่นฟ้า ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พระอธิการป๊อก จันทโก สมณญาคิลป์ ท่านเจ้าอาวาสวัดแก่นฟ้าได้อธิบายว่า

กลองชุดนี้เก็บรักษาไว้พร้อมด้วยกลองและฆ้อง ๑ ชุด เป็นของส่วนกลางสำหรับชาวบ้านใช้ร่วมกัน พระอธิการป๊อก จันทโก สมณญาคิลป์ อาตมาขอให้ทางชาวบ้านวางระบบสำหรับช่วยกันดูแลกลอง เพราะเดี๋ยวนี้ไม่เหมือนเมื่อก่อน ขโมยโจรชุกชุม (พระอธิการป๊อก จันทโก สมณญาคิลป์, สัมภาษณ์, ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔)

ผู้วิจัยและคณะจึงได้เดินทางไปพบผู้ใหญ่บ้านสุรศักดิ์ ปรีดีเพื่อขอเก็บข้อมูลกลองกันยาว พบว่ามีกลองกันยาว ๒ ใบเก็บรักษาไว้ที่บ้านผู้ใหญ่บ้านจริง และผูกเก็บไว้อยู่บนเสาบ้านผูกติดไว้กับเสาเรือน ทำการวัดขนาด ดังที่ได้นำเสนอรายละเอียด ขนาดและสัดส่วนไว้ดังนี้

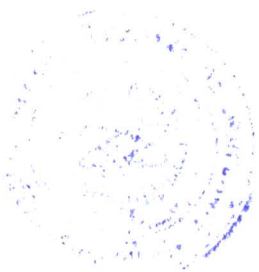

ภาพที่ ๕๐ ภาพป้ายหน้าบ้านที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแก่งฟ้า

ภาพที่ ๕๑ ภาพกลองก้นยาวใบที่ ๑

กลองใบที่ ๑ ไม้ขาว กลอง เอวทาสีแดงทั้งหมด สภาพกลองโดยทั่วไปสมบูรณ์ สายดิ่งทำจากเชือกในลอนสีเขียว สภาพหน้ากลองยังสมบูรณ์ ก้นกลองถลอก หักชำรุด แต่ยังใช้งานได้ ลำตัวกลองทั้งหมดไม่ได้กลึงขึ้นปล้อง ไม้ใช้เชือกหวายถักแบ่งปล้อง กลึงพื้นเรียบ ผิวกลองทาสีทั้งใบ มีขนาดและสัดส่วนดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕
รอบไห	๓๓
ไหขาว	๑๖
รอบคอบน	๒๐
รอบเอว	๑๒.๕
รอบก้นกึ่ง	๑๕.๕
กลองสูง	๔๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๕

กลองก้นขาวประจำวัดใบที่ ๒ ของวัดแก่นฟ้าทาสีทองทั้งลูก ลำตัวกลองทั้งลูกฉากขึ้นรูปไม่ได้กลึงปล้อง ส่วนเอวกลองไม่ได้แบ่งส่วนไว้ ไหกลองทาสีทอง สายตั้งทำจากเชือกในล่อนสีขา

ภาพที่ ๗๒ ภาพกลองก้นขาวประจำวัดแก่นฟ้าใบที่ ๒

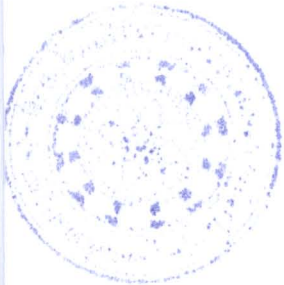

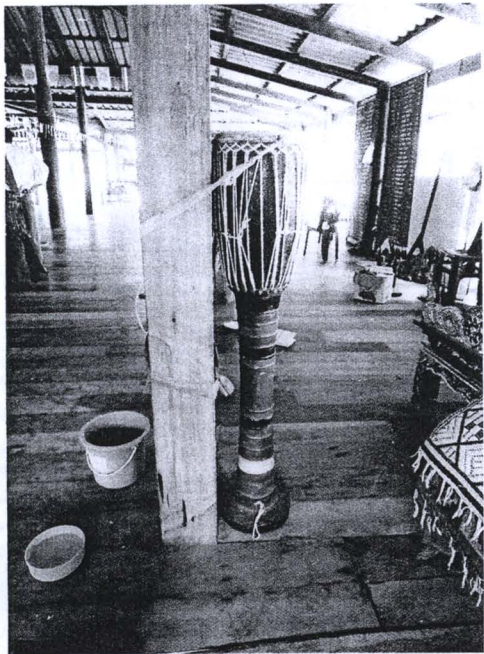
ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๑.๒ x ๑๑.๗
รอบไห	๔๐
ไหยาว	๑๖
รอบคอบน	๑๕.๕
รอบเอว	๑๕
รอบก้นกึ่ง	๑๗
กลองสูง	๕๐.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๕

๕.๔.๒.๒.๒ กลองประจำวัดทุ่งมะกอก ตำบลห้วยโป่ง

ภาพที่ ๗๑ ภาพศาลาวัดทุ่งมะกอก ตำบลห้วยโป่ง อำเภอมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
วัดทุ่งมะกอกตั้งอยู่ที่หมู่ ๒ ตำบลห้วยโป่ง อำเภอมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นวัดพุทธของ
ชาวไทยใหญ่และชาวกระเหรี่ยงรวมกัน แต่มีพระเจ้าอาวาสเป็นชาวไทยใหญ่
กลองใบที่ ๑ กลองก้นยาวประดับด้วยการทาสีทั้งหมด ๔ สี คือสีดำ สีเหลือง สีเขียว และสีแดง
ไหข้าวทาสีดำ ส่วนเอวทาสีเขียว ปล้องของกลองส่วนบนทาสีเขียวสลับแดง คำสลับแดง ส่วนปลาย
ก้นทาสีด้วยแถบสีเหลือง

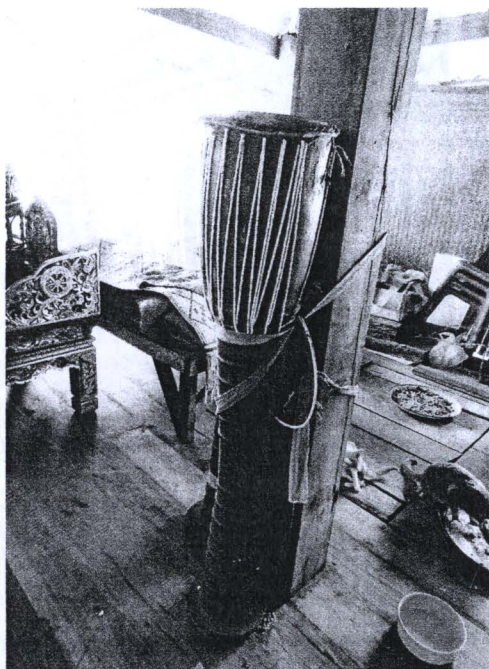

ภาพที่ ๗๕ ภาพกลองประจำวัดทุ่งมะกอกใบที่ ๑

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕.๕
รอบไห	๓๔
ไหยาว	๑๖.๕
รอบคอบน	๑๘
รอบเอว	๑๔
รอบก้นกิ้ง	๑๕
กลองสูง	๕๑
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกิ้ง	๑๐

กลองใบที่ ๒ ทาสีแดงทั้งใบ ไหขาวทาสีแดง ลำตัวกลอง เอว และก้นกลองทาสีแดงทั้งใบ ลำตัวกลองกลึงเป็นปล้อง โดยทำเส้นแบ่งปล้องนูนสูงขึ้นบนผิวไม้ ส่วนบนเอวกลึงแบ่งเป็น ๕ ปล้อง และส่วนล่างเอวกลองกลึงแบ่งเป็น ๘ ปล้อง เส้นแบ่งปล้องประดับด้วยการทาสี เล่นลวดลายแถบสีดำ และแถบลายจุดสีดำสลับกันที่ละปล้อง ดังแสดงไว้ในภาพ

ภาพที่ ๗๕ ภาพกลองประจำวัดทุ่งมะกอกใบที่ ๒

ภาพที่ ๗๖ ภาพแสดงลายแถบดำ และลายจุดดำบนเส้นแบ่งปล้อง

กลองใบที่ ๒ มีขนาดวัดได้ดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘.๕
รอบไห	๓๒.๕
ไหยาว	๑๖.๕
รอบคอบน	๑๘
รอบเอว	๑๓
รอบก้นกึ่ง	๑๘
กลองสูง	๕๐
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๘.๕

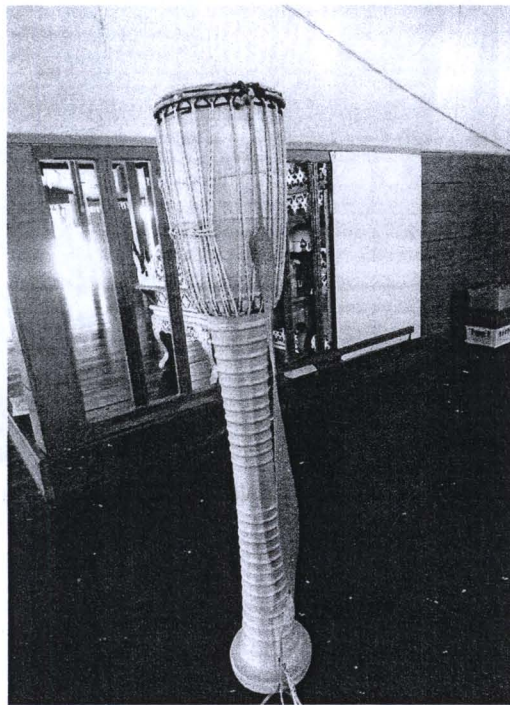
๕.๔.๒.๒.๓ กลองประจำวัดบ้านกลาง ตำบลห้วยโป่ง

วัดบ้านกลางตั้งอยู่ที่ หมู่ ๗ ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน วัดนี้มีกลองประจำวัดทั้งหมด ๒ ใบพระอินโท อัครมโหมท่านเจ้าอาวาสวัดบ้านกลางได้กล่าวถึงคุณลักษณะของกลองใบที่ ๑ ของวัดบ้านกลางไว้ดังนี้

กลองใบนี้ทำจากไม้ซ้อ มีเสียงดี กลองดีมาก ชาวบ้านชอบมาชมไปตีกัน ชาวบ้าน

ก็ชอบกลองใบนี้ (พระอินโท อัครมโหม, สัมภาษณ์, ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓)

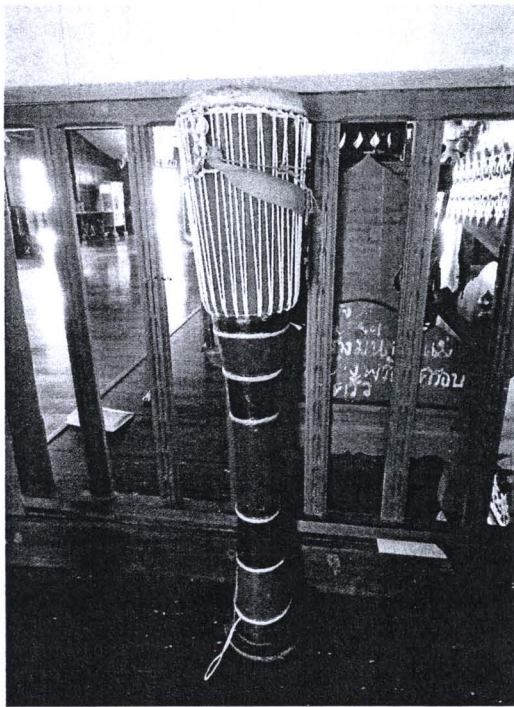
กลองกันยาวใบที่ ๑ ทาสีทองทั้งใบ ทั้งส่วนไหข้าว ลำตัวกลอง ปล้อง เอว ก้นกึ่ง ทั้งหมดวัดขนาดและรายละเอียดได้ดังนี้

ภาพที่ ๗๗ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๑ วัดบ้านกลาง

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘.๕
รอบไห	๓๐
ไหขาว	๑๕.๕
รอบคอบน	๑๖
รอบเอว	๑๒
รอบก้นกี้	๑๗
กลองสูง	๔๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกี้	๗.๕

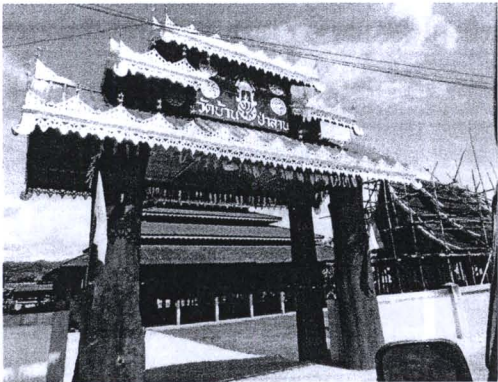
กลองก้นยาวประจำวัดบ้านกลางใบที่ ๒ ใช้สี ๓ สีประดับตกแต่งคือสีดำ สีแดง สีขาว ไหขาว ทาด้วยสีแดงทั้งใบ เอวกลองทาสีแดง แบ่งช่วงทำเป็นปล้องสีดำสลับสีแดง ช่วงบนเอว ๓ ปล้อง ช่วงล่างของเอวอีก ๒ ปล้อง แต่ละปล้องมีแถบสีขาวคาดสลับ ขนาดและสัดส่วนของกลองมีรายละเอียดดังนี้

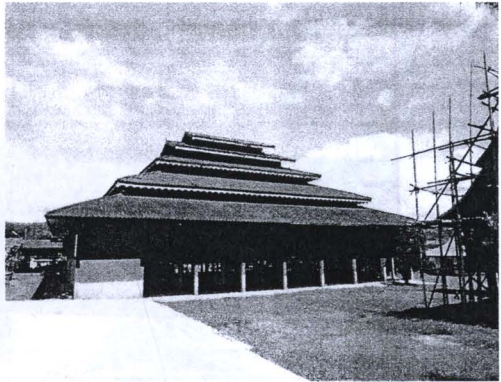
ภาพที่ ๘๘ ภาพกลองก้นยาวใบที่ ๒ วัดบ้านกลาง

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘
รอบไห	๓๒
ไหขาว	๑๖.๕
รอบคอบน	๒๒
รอบเอว	๑๓.๒
รอบก้นกึ่ง	๒๐.๕
กลองสูง	๕๒.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๘.๕

๕.๔.๒.๒.๔ กลองประจำวัดบ้านป่าลาน ตำบลห้วยโป่ง

ภาพที่ ๘๙ ภาพซุ้มประตูทางเข้าวัดบ้านป่าลาน

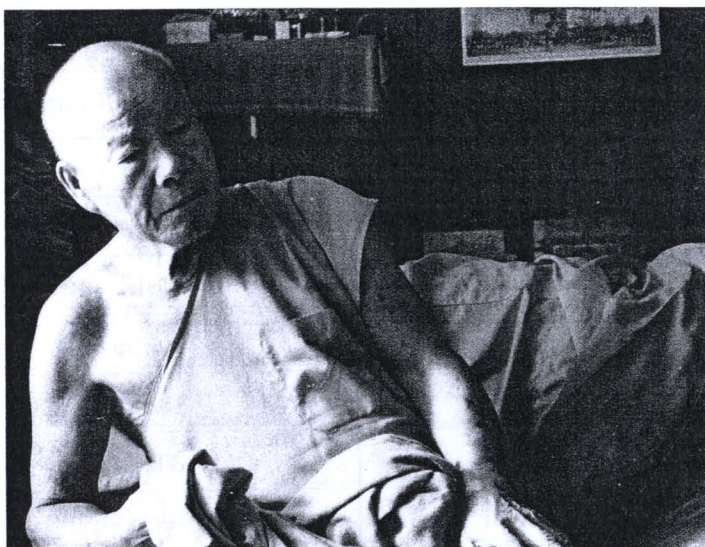

ภาพที่ ๘๐ ภาพศาลาวัดบ้านป่าลาน

วัดป่าลานไม่มีกลองประจำวัด กลองส่วนรวมของหมู่บ้านก็ไม่มีเช่นกัน พระครูอนุศาสน์ศาสนกร เจ้าอาวาสวัดป่าลาน อายุ ๘๘ ปีได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับกลองประจำหมู่บ้านไว้ดังนี้

วัดป่าลานไม่มีกลอง ในหมู่บ้านนี้มีหลายบ้าน แต่ที่บ้านของนายอเนก พันเลิศ ซึ่งเป็นชาวบ้านในหมู่บ้าน มีอาชีพทำไร่ ทำนา ได้ซื้อกลองไว้ และคนในหมู่บ้านไปขอยืมกันขอให้ไปดูที่นั่น (พระครูอนุศาสน์ศาสนกร, สัมภาษณ์, ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔)

ผู้วิจัยและคณะจึงได้เดินทางไปที่บ้านของนายอเนก พันเลิศ อยู่บ้านเลขที่ ๓๕ หมู่ ๓ บ้านป่าลาน ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบขนาดของกลองดังที่ได้แจ้งรายละเอียดไว้ในหัวข้อกลองประจำบ้านต้นบทที่ ๓ ข้างต้น

ภาพที่ ๘๑ ภาพพระครูอนุศาสน์ศาสนกร เจ้าอาวาสวัดบ้านป่าลาน

๕.๔.๒.๒.๕ กลองประจำวัดไม้สูง ตำบลห้วยโป่ง

ภาพที่ ๘๒ ภาพซุ้มประตูทางเข้าวัดไม้สูง

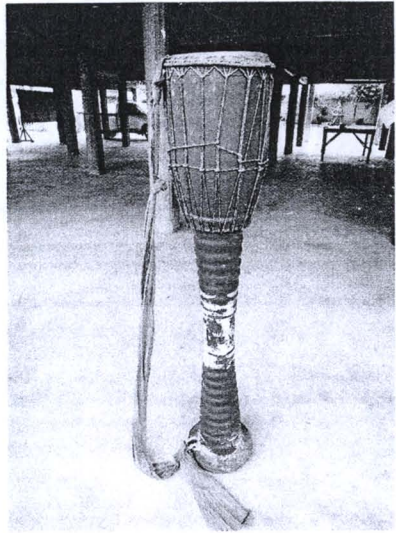

ภาพที่ ๘๓ ภาพศาลาวัดไม้สูง

วัดไม้สูงเป็นวัดของชาวไทยใหญ่ ตั้งอยู่ที่ หมู่ ๕ ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พระกิตติปัญญา เจ้าอาวาสวัดไม้สูง ปัจจุบันอายุ ๗๑ ปี ได้อธิบายให้ผู้วิจัยและคณะทราบถึงกลองประจำวัดไม้สูงดังนี้

กลองกันยาวของวัดไม้สูงมี ๓ ใบ ทั้งหมดทำจากไม้ซ้อ แต่มีอายุแตกต่างกัน ใบสุดท้ายเพิ่งจะมีผู้ซื้อมาถวายวัดได้ประมาณ ๑๐ ปี (พระกิตติปัญญา, สัมภาษณ์, ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔)

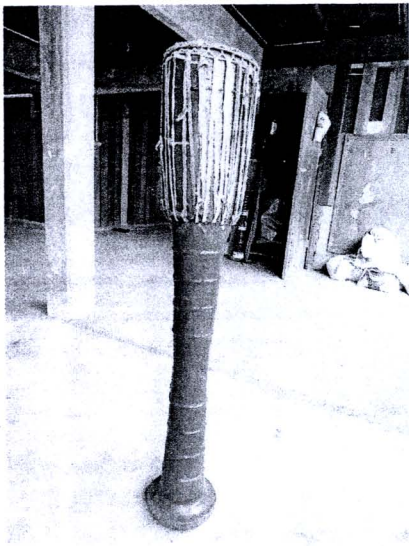
กลองใบที่ ๑ ใช้ตีตกแต่งทั้งหมด ๒ สีคือสีแดงและสีขาว ลำตัวกลองทั้งหมดทาสีแดง ตั้งแต่ไขว่ จนถึงก้นก็ ขกเว้นเอวกลองทาสีขาว คณะนี้ได้ว่ากลองใบนี้อายุประมาณ ๕๐ ปี ทำจากไม้ซ้อ

ภาพที่ ๘๔ กลองกันยาวประจำวัดไม้สูงใบที่ ๑

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕.๕
รอบไห	๓๓
ไหยาว	๑๖.๕
รอบคอบน	๑๘
รอบเอว	๑๒.๕
รอบก้นกี้	๑๕
กลองสูง	๔๕.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกี้	๕.๕

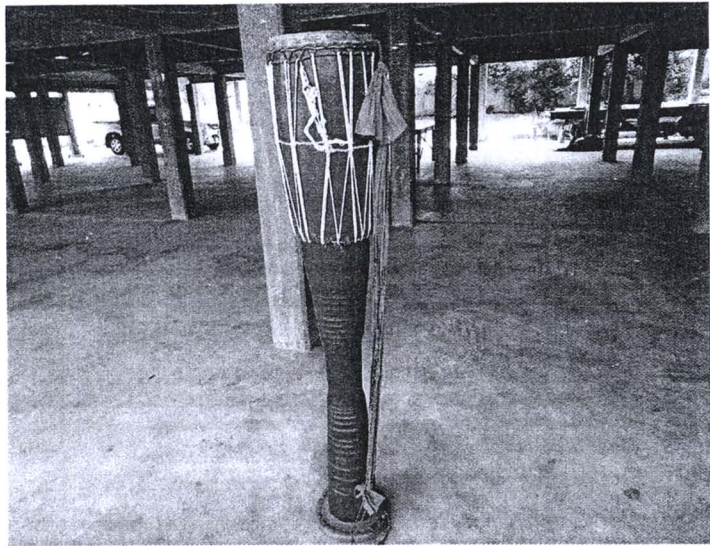
กลองกันยาวประจำวัดไม้สูงใบที่ ๒ ทำจากไม้ซ้อ คະเนาว่ามีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป ทาสีแดงล้วน สาย
ตั้งทำจากสายหนังวัว มีขนาดดังนี้

ภาพที่ ๘๕ กลองกันยาวประจำวัดไม้สูงใบที่ ๒

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘.๕
รอบไห	๒๕.๕
ไหยาว	๑๕
รอบคอบน	๑๕
รอบเอว	๑๓
รอบก้นกึ่ง	๑๘
กลองสูง	๔๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๘

กลองกันยาวประจำวัดไม้สูงใบที่ ๑ ไม่ทราบประวัติจากการสัมภาษณ์ท่านเจ้าอาวาสประจำวัดไม้สูง ทราบเพียงว่ากลองใบนี้เพิ่งสร้างขึ้นใหม่ กลองทาสีแดงทั้งใบ สายเคื่องทำจากเชือกไนลอนสีขาว ลำตัวกลองกลึงขึ้นปล้องถี่ ส่วนเอวอยู่ต่ำกว่าปรกติ ขนาดและสัดส่วน โดยเฉพาะส่วนกลองแตกต่างผิดส่วนจากกลองกันยาวทั่วไป มีขนาดดังนี้

ภาพที่ ๘๖ กลองกันยาวประจำวัดไม้สูงใบที่ ๓

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐.๕
รอบไห	๓๕.๕
ไหยาว	๑๕
รอบคอบน	๒๔
รอบเอว	๑๓.๕
รอบก้นกี้	๒๐.๕
กลองสูง	๕๗.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกี้	๕.๕

๕.๔.๒.๒.๖ กลองประจำวัดไม้สูง ตำบลห้วยโป่ง

วัดห้วยโป่ง ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่ที่หมู่ ๑ ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีกลองกันยาวประจำวัดอยู่ ๑ ใบ

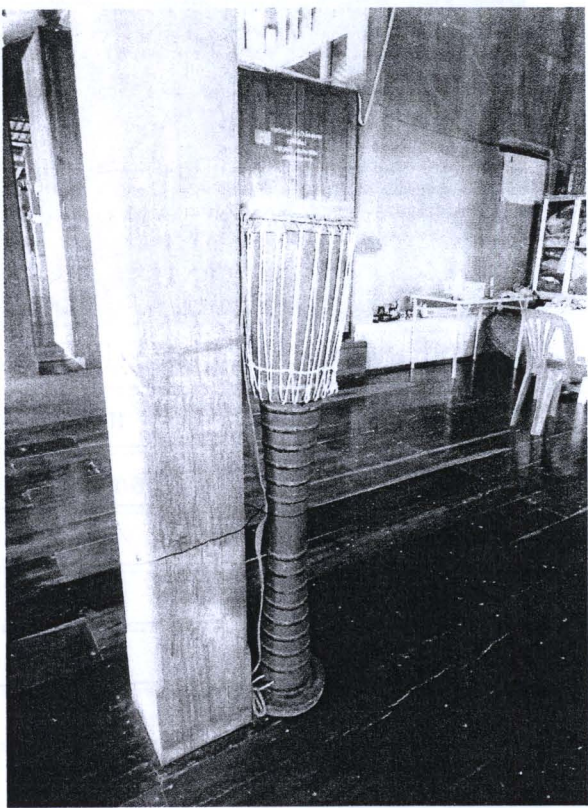

ภาพที่ ๘๗ ภาพป้ายวัดห้วยโป่ง

ภาพที่ ๘๘ ภาพศาลาวัดห้วยโป่ง

กลองกันยาวของวัดห้วยโป่งมีสีแดงตลอดทั้งใบ ใช้ ๒ สีในการตกแต่งคือสีแดงและสีดำ ตัวกลองขึ้นปล้อง แบ่งช่วงแต่ละปล้องชัดเจนด้วยการกลึงนูนสูงบนผิวไม้ ช่วงบนกลึง ๖ ปล้อง ช่วงล่างกลึงทั้งหมด ๕ ปล้อง ช่วงแบ่งปล้องทาสีดำขึ้นเป็นเส้นปล้อง ช่วงระหว่างปล้องทาสีแดง

ภาพที่ ๘๕ ภาพกลองกันยาวประจำวัดห้วยโป่ง

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕.๕
รอบไห	๓๒
ไหยาว	๑๓
รอบคอบน	๑๘.๕
รอบเอว	๑๓
รอบก้นกึ่ง	๑๘.๕
กลองสูง	๕๐.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๕

ภาพที่ ๕๐ ภาพแสดงปล้องกลองที่กลึงให้สูงขึ้นและทาด้วยสีดำรองอยู่ด้านใน

๕.๔.๒.๓ กลองประจำวัดในตำบลผาบ่อง

ผู้วิจัยและคณะได้ทำการเก็บข้อมูลกลองประจำวัดในตำบลผาบ่องทั้งหมด ๖ วัดดังนี้

๕.๔.๒.๓.๑ กลองก้นยาวประจำวัดผาบ่องเหนือ

๕.๔.๒.๓.๒ กลองก้นยาวประจำวัดผาบ่องใต้

๕.๔.๒.๓.๓ กลองก้นยาวประจำวัดห้วยคำข่อน

๕.๔.๒.๓.๔ กลองก้นยาวประจำวัดป่าญี่ปุ่น

๕.๔.๒.๓.๕ กลองก้นยาวประจำวัดแม่สะกิด

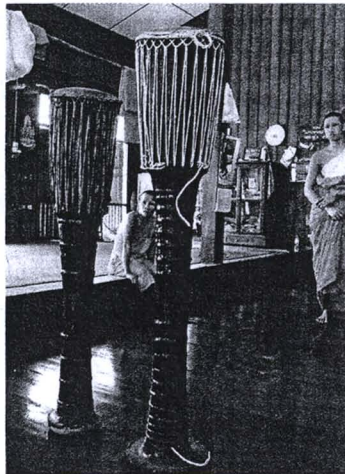
๕.๔.๒.๓.๖ กลองก้นยาวประจำวัดห้วยเคื่อง

๕.๔.๒.๓.๗ กลองก้นยาวประจำวัดท่าโป่งแดง

๕.๔.๒.๓.๘ กลองก้นยาวประจำวัดบ้านม่อนตะแลง

จากการเก็บข้อมูลผู้วิจัยและคณะพบรายละเอียดกลองประจำวัดในตำบลผาบ่องดังนี้

๕.๔.๒.๓.๑ กลองประจำวัดผาบ่องเหนือ

ภาพที่ ๕๑ ภาพกลองประจำวัดผาบ่องเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วัดผาบ่องเหนือมีกลองก้นยาวประจำวัดเพื่อให้ชาวบ้านในละแวกใกล้เคียงขมไปดีในงานปอยต่าง ๆ ทั้งหมด ๒ ใบ กลองทั้งสองใบมีขนาดดังนี้

กลองใบที่ ๑ อายุประมาณ ๓๐ ปี ไม่มีการตกแต่งกลองใด ๆ ทาสีรัก ผิวนิศา กลองใบนี้เพิ่งซ่อมมาใหม่ ซ่อมหนังหน้ากลองใหม่ ร้อยสายตึงด้วยเชือกไนลอน

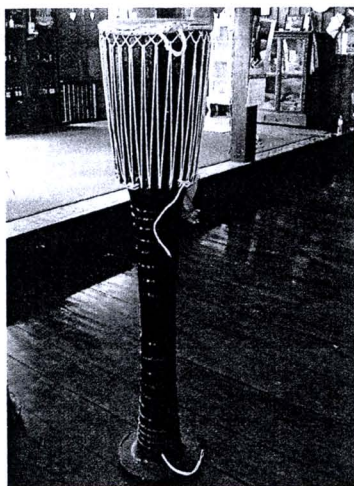
ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐.๗
รอบไห	๓๔
ไหยาว	๑๗
รอบคอบน	๑๘.๒
รอบเอว	๑๓.๕
รอบก้นก็	๑๕
กลองสูง	๕๔.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๑๒

กลองใบที่ ๒ เป็นกลองที่มีอายุการใช้งานประมาณ ๘๐ ปี สายตึงทำจากหนังสัตว์ ไม่ตกแต่งด้วยสีอื่น ๆ นอกจากกลองรัก เป็นสีดำทั้งใบ มีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕.๕
รอบไห	๓๑
ไหยาว	๘
รอบคอบน	๒๐
รอบเอว	๑๓.๕
รอบก้นก็	๑๗.๕
กลองสูง	๔๕.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๘

ภาพที่ ๕๒ ภาพหน้ากลองประจำวัดผาบ่องเหนือ ภาพที่ ๕๓ ภาพไหข้าวของกลองใบที่ ๑

ภาพที่ ๕๔ ภาพกลองกันยาวแสดงส่วนไหข้าว เอว และกันกลอง

๕.๔.๒.๓.๒ กลองประจำวัดผาบ่องใต้

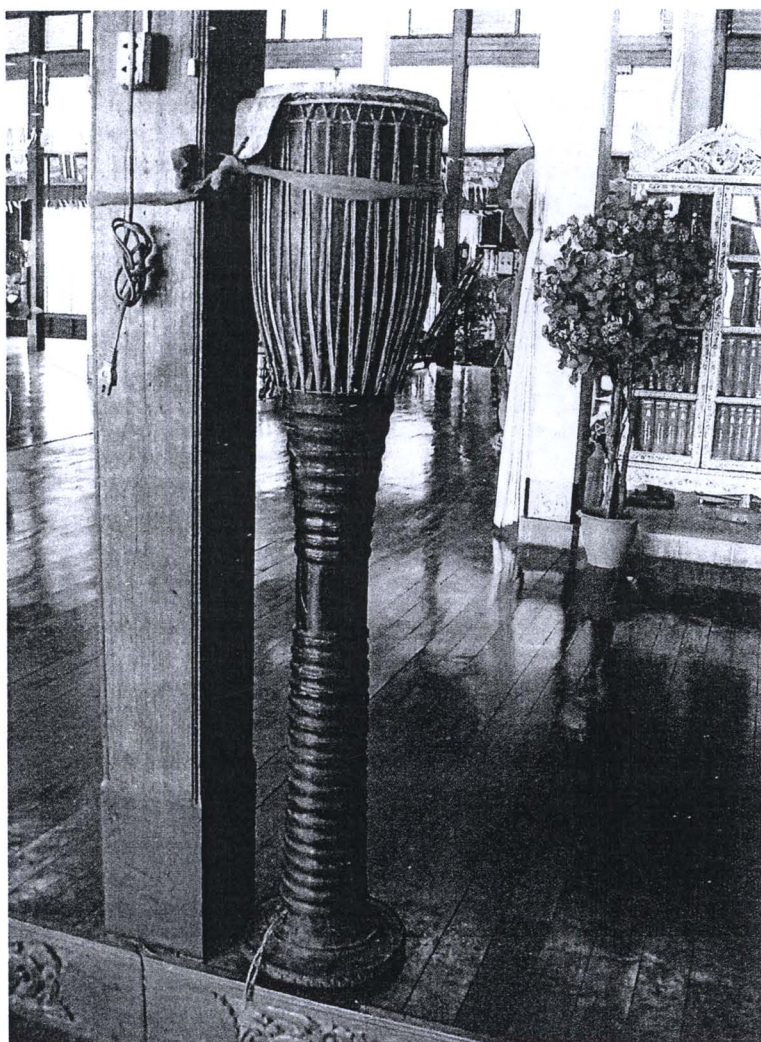
วัดผาบ่องใต้มีกลองประจำวัด ๒ ใบแต่ที่อยู่ประจำวัดมีอยู่ ๑ ใบ อีก ๑ ใบมีคนขอยืมไปแต่ยังไม่ได้นำมาคืน กลองใบนี้เป็นกลองที่ทำขึ้นโดยท่านเจ้าอาวาสวัดผาบ่องใต้ ชื่อพระอธิการศิริ สิลสังวโร ท่านเจ้าอาวาสได้กล่าวถึงการทำกลองใบนี้ไว้ว่า

กลองใบนี้ทำจากไม้ต้นรัก ส่วนมากใช้ไม้ต้นยางก็ได้ ทำในแม่ฮ่องสอนเอง ถากเอง กลึงเอง กลองกันยาวส่วนมากมักใช้สีดำ (พระอธิการศิริ สิลสังวโร, สัมภาษณ์, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

ภาพที่ ๕๕ ภาพพระอธิการศิริ ศีลสังวร เจ้าอาวาสวัดผาบ่องใต้

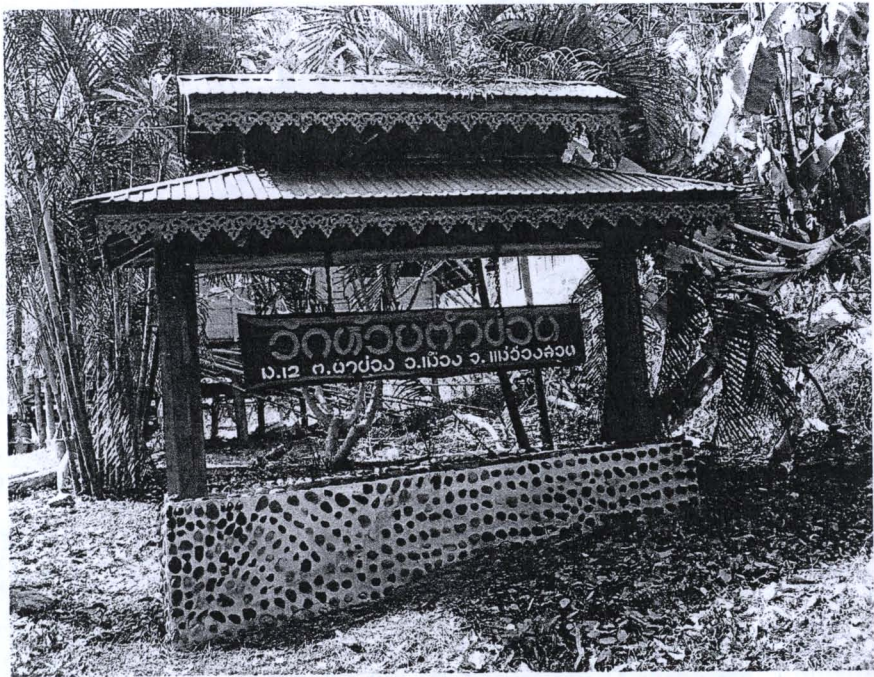
กลองประจำวัดผาบ่องใต้มีขนาดที่สวยงาม ได้สัดส่วน ถือได้ว่าเป็นต้นแบบของกลองกันยาว จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ ทาสีดำทั้งใบ ขึ้นสายตึงด้วยหนังวัว สายตึงมีขนาดพอดี แนบลำตัวไหข้าว ไหข้าวมีรูปทรงตรงและสอบตรงท้ายเข้าสู่คอกลอง จากไหข้าวกลึงเป็นปล้องคอดคอดช่วงคอสู่ส่วนเอวกลอง และจึงผายออกทีละน้อยเมื่อกลึงเป็นปล้องอีกครั้งจากส่วนล่างของเอวนำลงไปถึงก้นก็ ปล้องด้านบนเอวกลองมีขนาดใหญ่กว่าปล้องที่อยู่ส่วนล่าง ปล้องด้านบนมีทั้งหมด ๕ ปล้อง ส่วนปล้องล่างมีทั้งหมด ๑๘ ปล้อง กลองใบนี้มีขนาดดังนี้

ภาพที่ ๙๖ ภาพกลองกันยาววัดผาบ่องใต้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐.๕
รอบไห	๓๕
ไหยาว	๑๗
รอบคอบน	๒๒
รอบเอว	๑๔.๘
รอบก้นกึ่ง	๕
กลองสูง	๕๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๑

๕.๔.๒.๓.๓ กลองประจำวัดห้วยคำซ่อน

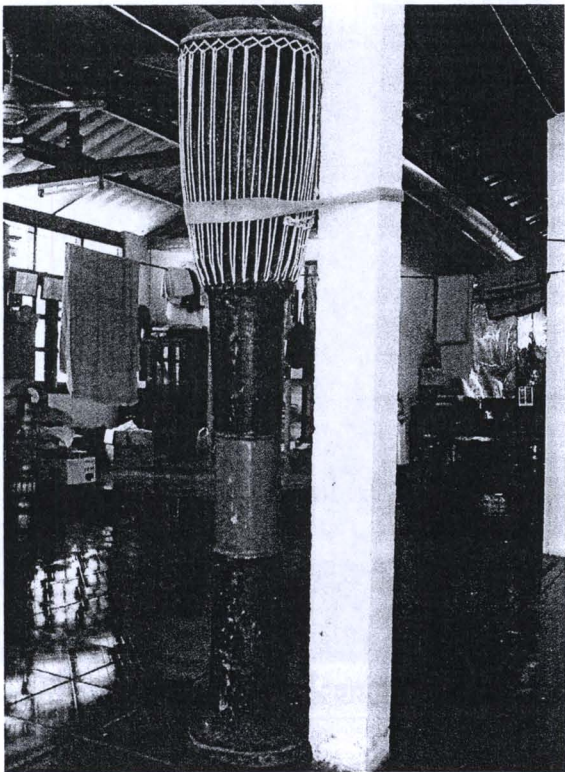

ภาพที่ ๕๗ ภาพป้ายทางเข้าวัดห้วยคำซ่อน

วัดห้วยคำซ่อน ตั้งอยู่ที่ หมู่ ๑๒ ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน วัดห้วยคำซ่อนมีกลองกันยาวประจำวัดทั้งหมด ๔ ใบ ทั้งหมดมีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	ใบที่ ๑
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๒
รอบไห	๔๑
ไหยาว	๒๓.๕
รอบคอบน	๒๓.๒
รอบเอว	๑๕.๘
รอบก้นกึ่ง	๒๔
กลองสูง	๖๖
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๑

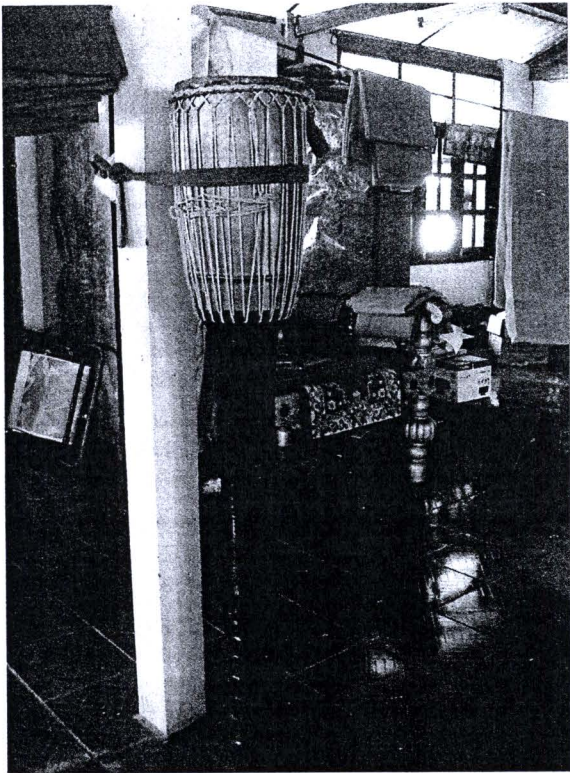
กลองใบที่ ๑ ของวัดห้วยคำข่อนถือว่ามีความใหญ่และสูงกว่าขนาดกลองกันยาวขนาดปกติ เอวกลอง
ทาสีเหลืองเหลืองทอง ลำตัวกลองทั้งหมดทาสีดำ สายตั้งทำจากเชือกไนลอน กลองผูกอยู่กับเสา
อุโบสถ

ภาพที่ ๔๘ ภาพกลองใบที่ ๑ ประจำวัดห้วยคำข่อนบ้านผาบ่องเหนือ

ตำแหน่งที่วัด	ใบที่ ๑
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๒
รอบไห	๔๑
ไหยาว	๒๓.๕
รอบคอบน	๒๓.๒
รอบเอว	๑๕.๘
รอบก้นกึ่ง	๒๔
กลองสูง	๖๖
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๑

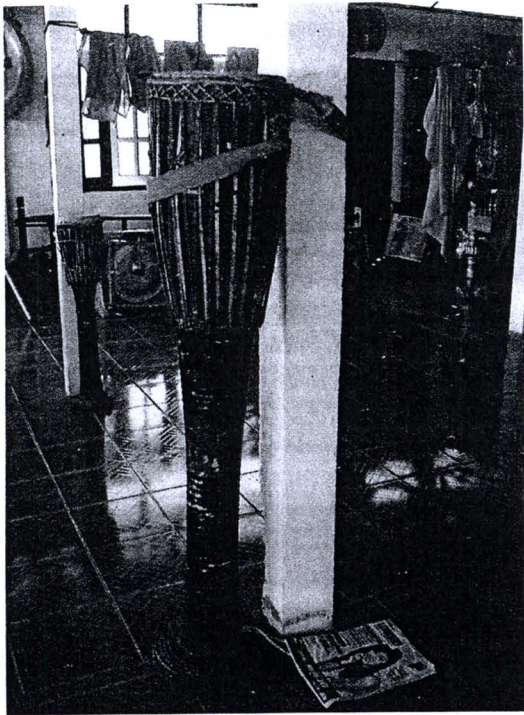
กลองใบที่ ๒ เป็นกลองที่สร้างขึ้นใหม่ทำจากไม้ซ้อ ไข่ข้าวเป็นสีทอง สายตั้งทำจากเชือกควั่น ด้วยด้ายปั่น ลำตัวกลองจนถึงก้นก็ทาสีดำทั้งหมด

ภาพที่ ๕๕ ภาพกลองใบที่ ๒ ประจำวัดห้วยคำขอนแก่น

ตำแหน่งที่วัด	ใบที่ ๒
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕.๕
รอบไห	๑๕
ไหยาว	๑๔.๕
รอบคอบน	๑๘
รอบเอว	๑๔.๕
รอบก้นก็	๒๐
กลองสูง	๖๐
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๒๐

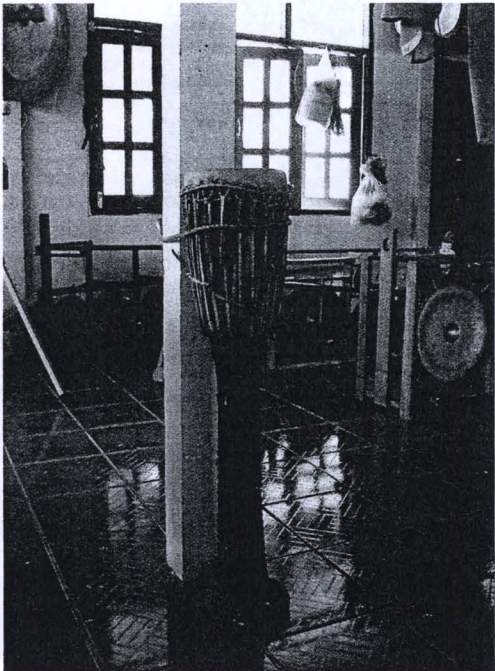
กลองใบที่ ๓ เป็นกลองที่ทำจากไม้ซ้อเช่นกัน กลองใบนี้มีอายุคาดว่าประมาณ ๖๐ ปีมีขนาดเล็กกว่ากลองก้นยาวจำนวนทั้งหมด ๓ ใบในวัด กลองทาสีดำ เอวกลองทาสีแดง คาดสายตีงที่ทำจากหนังวัว

ภาพที่ ๑๐๐ ภาพกลองใบที่ ๓ ประจำวัดห้วยตำข่อน

ตำแหน่งที่วัด	ใบที่ ๑
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐.๕
รอบไห	๓๖
ไหยาว	๒๑
รอบคอบน	๒๒
รอบเอว	๑๓
รอบก้นก็	๒๐
กลองสูง	๕๔
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๑๑

กลองใบที่ ๔ เป็นกลองก้นยาวขนาดเล็กทำขึ้นสำหรับเด็ก ๆ ที่สนใจตีกลอง ทางวัดจึงได้ทำกลองขนาดเล็กขึ้นไว้อีกหนึ่งใบ สายตีทำจากหนังวัว ส่วนโห่ข้าวทาสีดำ ก้นกลองตั้งแต่ส่วนท้ายของโห่ข้าวทาสีดำและคาดสลักแดงช่วงต้น ๓ ปล้อง เว้นระยะเอวกลองเป็นแถบสีดำ แล้วจึงทาสีเป็นลายขวางพาดเป็นสีแดงสลักดำ ๑๒ ปล้อง กลองใบนี้วัดขนาดและสัดส่วนได้ดังจะนำเสนอในตารางต่อไป

ภาพที่ ๑๐๑ กลองก้นยาวใบที่ ๔ ประจำวัดห้วยตาขอนแก่น

ตำแหน่งที่วัด	ใบที่ ๑
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๗.๕
รอบโห่	๒๕
โห่ยาว	๑๒.๕
รอบคอบน	๑๓.๕
รอบเอว	๑๑
รอบก้น	๑๔
กลองสูง	๓๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้น	๗.๕

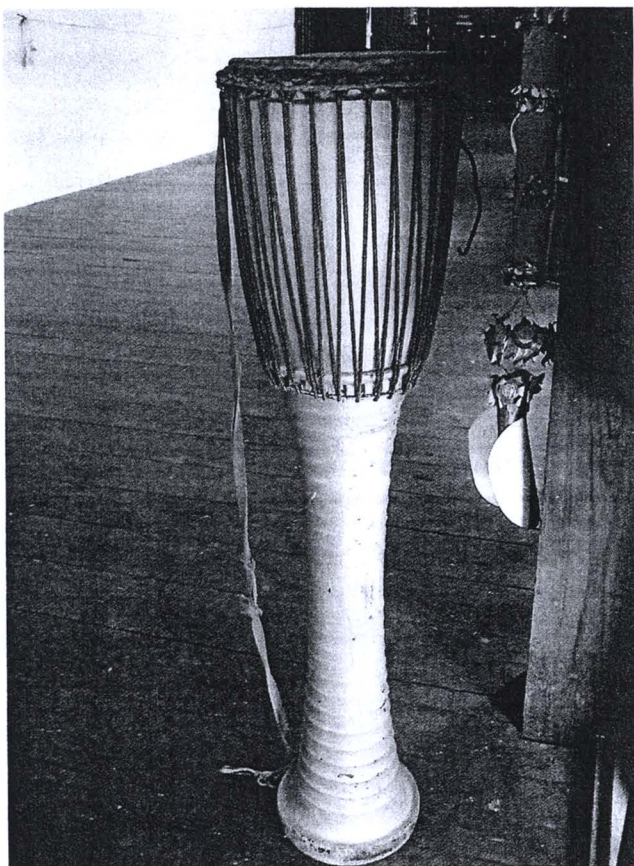
๕.๔.๒.๓.๔ กลองประจำวัดป่าญี่ปุ่น

ภาพที่ ๑๐๒ ศาลาการเปรียญวัดป่าญี่ปุ่น

วัดป่าญี่ปุ่นตั้งอยู่ที่ หมู่ ๒ ตำบลผาบ่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอนมี
กลองประจำวัดทั้งหมด ๒ ใบ กลองทั้งสองใบเก็บอยู่บนศาลาของวัด ผูกไว้ที่เสาทั้ง ๒ ใบ

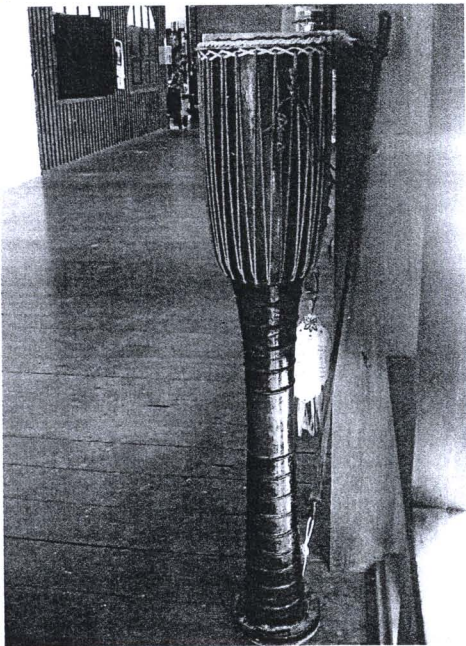
กลองใบที่ ๑ ของวัดเดิมทาสีแดง เนื่องจากสังเกตเห็นว่ามีรอยลอกจากสีที่ทาทับลงไปใหม่
ส่วนสีที่ทาทับลงไปใหม่นั้นใช้สีทองทั้งใบ ไม่มีการทาสีลวดลายประดับตกแต่ง ก้นกลองกลึงเป็น
ปล้องๆ ช่วงบน ๑๐ ปล้อง แล้วจึงเว้นช่วงเป็นเอวกลอง ส่วนช่วงล่างมี ๑๓ ปล้อง สักส่วนมีดังนี้

ภาพที่ ๑๐๓ ภาพกลองประจำวัดป่าญี่ปุ่นใบที่ ๑

ตำแหน่งที่วัด	ใบที่ ๑
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕.๗
รอบไห	๓๑
ไหยาว	๑๕
รอบคอบน	๑๘
รอบเอว	๑๓
รอบก้นกิ้ง	๒๐
กลองสูง	๔๒
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกิ้ง	๘.๕

กลองก้นยาวประจำวัดป่าญี่ปุ่นใบที่ ๒

ภาพที่ ๑๐๔ ภาพกลองก้นยาวประจำวัดป่าญี่ปุ่นใบที่ ๒

กลองก้นยาวประจำวัดป่าญี่ปุ่นใบที่ ๒ ทาด้วยสีดำ เว้นเฉพาะส่วนที่เป็นเอวทาสีแดง สาย
ดิ่งทำจากเชือกไนลอน ก้นกลองตั้งแต่ส่วนล่างของไหข้าวกลึงเป็นปล้อง ช่วงบนตั้งแต่ท้ายไหข้าวจนถึง
เอวกลองมีทั้งหมด ๕ ปล้อง ส่วนล่างกลึงเป็นปล้องทั้งหมด ๕ ปล้อง กลองใบที่ ๒ มีขนาดและสัดส่วน
ดังนี้

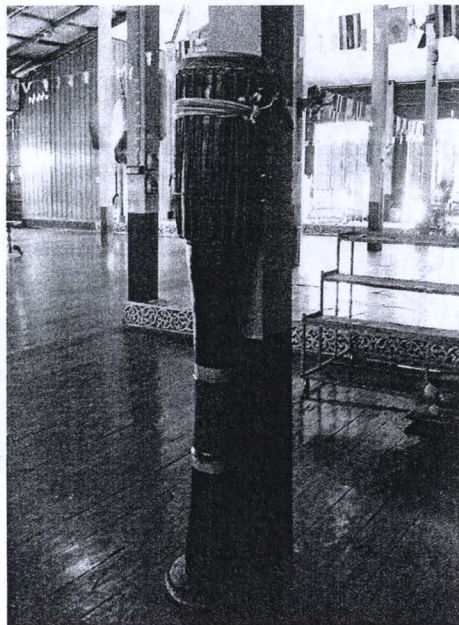
ตำแหน่งที่วัด	ใบที่ ๑
---------------	---------

เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘.๘
รอบไห	๓๑
ไหยาว	๑๖
รอบคอบน	๑๘
รอบเอาจ	๑๓
รอบก้นกี้	๑๘.๕
กลองสูง	๕๑
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกี้	๘.๕

๕.๔.๒.๓.๕ กลองประจำวัดบ้านแม่สะกิด

ภาพที่ ๑๐๕ ภาพป้ายทางเข้าวัดแม่สะกิด ตำบลผาบ่อง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

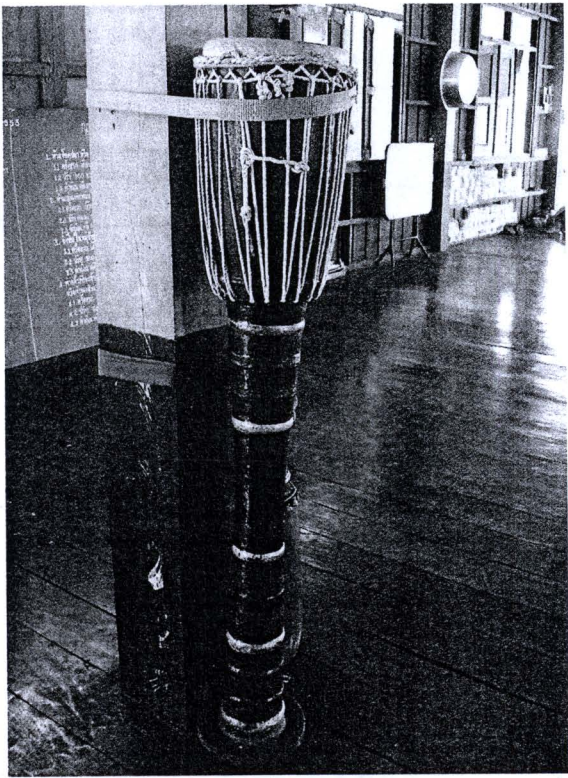

ภาพที่ ๑๐๖ ภาพกลองก้นยาวประจำวัดแม่สะกิดใบที่ ๑

กลองใบที่ ๑ ทาสีดำทั้ง໑໕໐ แต่มีการตกแต่งทาสีที่เอวกลองด้วยสี ๒ สี คือสีฟ้าและสีแดง โดยแถบสีแดงอยู่ตรงกลางช่วงเอวกลองทั้งหมดและคาดส่วนบนของสีแดงและส่วนล่างของสีแดงด้วยสีฟ้าดังแสดงในรูปภาพข้างบน ลำตัวกลองมีได้คว้นเป็นปล้อง

ตำแหน่งที่วัด	ใบที่ ๑
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕.๕
รอบ໑໕	๓๓.๕
໑໕໑໑	๒๒
รอบคอบน	๒๓
รอบเอว	๑๕
รอบก้นกึ	๑๐
กลองสูง	๖๔
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ	๑๐

กลองก้นขาวประจำวัดแม่สะกิดใบที่ ๒

ภาพที่ ๑๐๗ ภาพกลองก้นขาวประจำวัดแม่สะกิดใบที่ ๒

ตำแหน่งที่วัด	ใบที่ ๑
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘.๖
รอบไห	๓๐.๕
ไหยาว	๑๖
รอบคอบน	๑๖.๕
รอบเอว	๑๑
รอบก้นกึ่ง	๑๖
กลองสูง	๕๐
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๕.๕

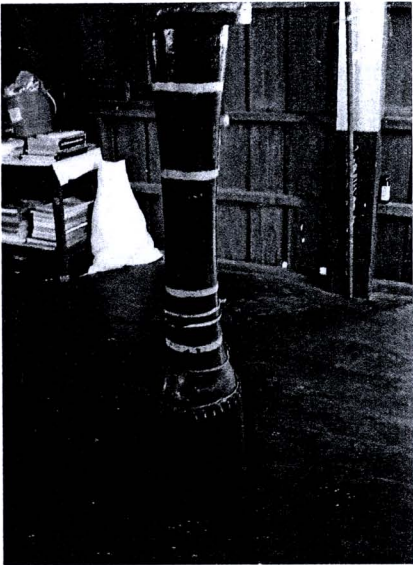
กลองก้นยาวประจำวัดแม่สะกิดใบที่ ๓

ภาพที่ ๑๐๘ ภาพกลองก้นยาวประจำวัดแม่สะกิดใบที่ ๓

ตำแหน่งที่วัด	ใบที่ ๑
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘
รอบไห	๒๘
ไหยาว	๑๖
รอบคอบน	๑๕
รอบเอว	๑๒.๒
รอบก้นกึ่ง	๑๖
กลองสูง	๕๐
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๕.๕

กลองก้นยาวประจำวัดแม่สะกิดใบที่ ๔

ภาพที่ ๑๐๕ ภาพกลองก้นยาวประจำวัดแม่สะกิดใบที่ ๔

ตำแหน่งที่วัด	ใบที่ ๑
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๑
รอบไห	๓๒
ไหยาว	๑๕
รอบคอบน	๒๕
รอบเอว	๑๕.๕
รอบก้นกึ่ง	๒๑.๒
กลองสูง	๕๐.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๐

กลองประจำวัดแม่สะกิดใบที่ ๕ หมดสภาพอายุการใช้งาน เนื่องจากหน้ากลองขาด และยังไม่ได้ซ่อมเพื่อขึ้นหน้าหนังกลองใหม่ วัดเก็บรักษาไว้ คำนวณน้ำหนักกลองและผูกไว้กับเสากลอง

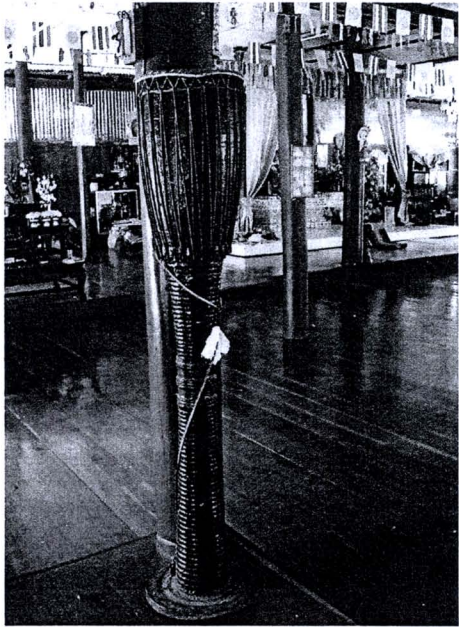
ภาพที่ ๑๑๐ ภาพกลองกันยาวประจำวัดแม่สะกิดใบที่ ๕

	ใบที่ ๑
ตำแหน่งที่วัด	
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๗.๕
รอบไห	๒๔
ไหยาว	๑๔
รอบคอบน	๑๖
รอบเอว	๑๐
รอบก้นกึ่ง	๑๕
กลองสูง	๔๒
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๖.๕

๕.๔.๒.๓.๖ กลองประจำวัดห้วยเตือ

จากการเก็บข้อมูลที่วัดห้วยเตือ พบว่าไม่มีกลองประจำวัด และเมื่อไปสอบถามที่บ้านผู้ใหญ่บ้านห้วยเตือซึ่งถือว่าเป็นหมู่บ้านชาวไทใหญ่ แต่ก็พบว่าไม่มีกลองประจำหมู่บ้านเก็บไว้ที่บ้านผู้ใหญ่บ้านเช่นกัน แต่จากข้อมูลภายในหมู่บ้านทำให้ทราบว่ามีการกลองกันยาวประจำหมู่บ้านหนึ่งใบเก็บไว้ที่บ้านของนายบุญยัง คีร์รศัตยานนท์ ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลผาบ่อง ดังที่ได้เสนอตัวอย่างไว้

๕.๔.๒.๓.๗ กลองประจำวัดบ้านโป่งแดง

ภาพที่ ๑๑๑ ภาพกลองกันยาวประจำวัดทำโป่งแดงใบที่ ๑

วัดทำโป่งแดงมีกลองประจำวัด ๑ ใบ เป็นกลองกันยาวขนาดใหญ่ อายุประมาณ ๖๐ ปี คณะกรรมการแกะสลักซึ่งมีความละเอียด เป็นปล้องถี่ กลองทั้งใบทาสีดำ ทาเฉพาะเอวกลองเป็นสีแดง ปลายก้นก็เปิดเผยแสดงถึงการใช้งานมาอย่างยาวนาน สายเคื่องทำจากเชือกไนลอน ถึงแม้ว่าไม่ได้ทำจากสายเคื่องหนังวัวก็ตาม เนื่องจากซ่อมมาใหม่ เล็บข้างมีขนาดใหญ่ กว้าง x ยาว เท่ากับ ๑.๕ x ๓.๕ เซนติเมตร

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๓
รอบไห	๓๕
ไหยาว	๒๐.๕
รอบคอบน	๒๒
รอบเอว	๑๕
รอบก้นก็	๒๒
กลองสูง	๖๓
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๑๕

๕.๔.๒.๔ กลองประวัตตำบลปางหมู

ผู้วิจัยและคณะได้ทำการเก็บข้อมูลกลองประจำวัดในตำบลปางหมูทั้งหมด ๖ วัดดังนี้

๕.๔.๒.๔.๑ กลองประจำวัดทุ่งไม้สักดี

๕.๔.๒.๔.๒ กลองประจำสำนักสงฆ์บ้านขานเมือง

๕.๔.๒.๔.๓ กลองประจำวัดบ้านในสอย

๕.๔.๒.๔.๔ กลองประจำวัดบ้านสบสอย

๕.๔.๒.๔.๕ กลองประจำวัดบ้านใหม่

๕.๔.๒.๔.๖ กลองประจำวัดบ้านไม้เฒ่า

๕.๔.๒.๔.๗ กลองประจำวัดทุ่งกองมู

๕.๔.๒.๔.๘ กลองประจำวัดบ้านสบป่อง

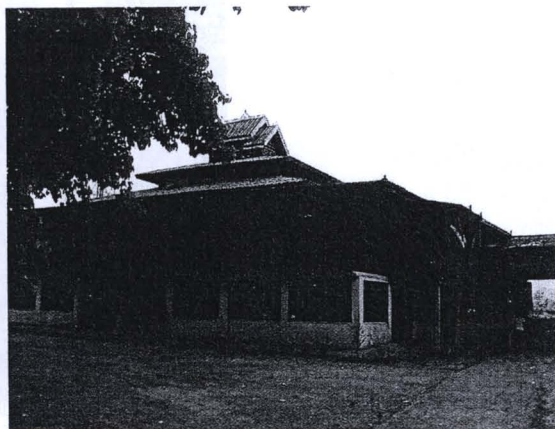
๕.๔.๒.๔.๙ กลองประจำวัดบ้านปางหมู

จากการเก็บข้อมูลผู้วิจัยและคณะพบรายละเอียดกลองประจำวัดในตำบลผาบ่องดังนี้

๕.๔.๒.๔.๑ กลองประจำวัดทุ่งไม้สักดี

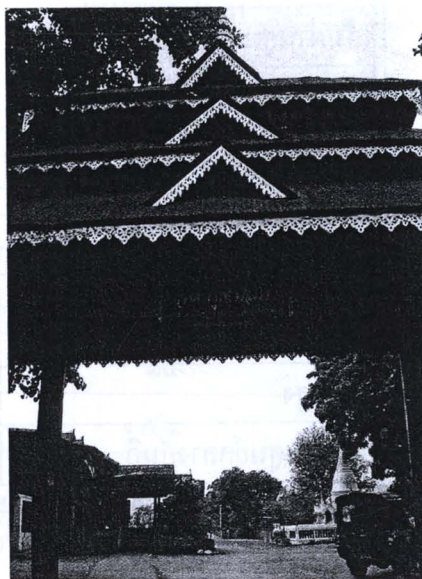
ภาพที่ ๑๑๒ ภาพป้ายวัดทุ่งไม้สัก

ภาพที่ ๑๑๓ ภาพศาลาวัดทุ่งไม้สัก

ภาพที่ ๑๑๔ ภาพเจดีย์ในวัดทุ่งไม้สัก

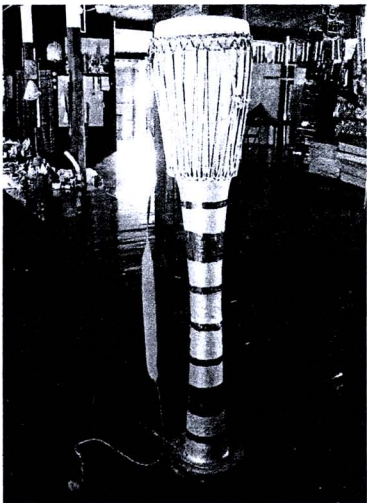

ภาพที่ ๑๑๕ ภาพซุ้มประตูเข้าวัดทุ่งไม้สัก

วัดกุงไม้สักมีกลองกันยาวประจำวัดทั้งหมด ๔ ใบ พระทองคำ ดว่าสีโล เกิดปี พ.ศ. ๒๕๐๒ พระทองคำได้กล่าวถึงเหตุผลของการเก็บกลองทั้ง ๔ ใบไว้ในห้องเก็บอุปกรณ์วัด แทนที่จะผูกไว้ที่เสา ศาลาวัดดังนี้

ที่วัดมีกลองหลายใบที่เสียงดี ชาวบ้านชอบตีกลองและมายืมไปตีกันบ่อย ผูกไว้ตามเสาไม่ได้ เด็กในวัดไม่รู้เรื่อง ให้คนยืมไปตีเรื่อย ๆ ของจะเสีย แต่ถ้ายืมไปตีงานบ่อยไม่เป็นไร กลองลัมไม่ได้ ห้ามลัมเด็ดขาด เพราะวากลองจะหัก (พระทองคำ ดว่าสีโล, สัมภาษณ์, ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

กลองกันยาวประจำวัดใบที่ ๑ ของวัดกุงไม้สักได้รับการสันนิษฐานจากพระทองคำ เจ้าอาวาสวัดกุงไม้สักว่าทำจากไม้ฮ่อยช้าง ลักษณะลำต้นเหมือนต้นเพกา เป็นไม้เนื้ออ่อน ลำตัวปล้องทาสีเป็นปล้อง ไม่ได้กลึงนูนขึ้นเป็นปล้อง ใช้วิธีทาสีเงิน สลับกับสีทองและสีแดง

ภาพที่ ๑๑๖ ภาพกลองกันยาวประจำวัดใบที่ ๑ ของวัดกุงไม้สัก

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๑.๕
รอบไห	๓๖
ไหยาว	๑๕
รอบคอบน	๒๑
รอบเอว	๑๕
รอบก้นก็	๒๐
กลองสูง	๖๑.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๑๑

กลองกันยาวประจำวัดใบที่ ๒ ของวัดกุงไม้สักได้รับการอธิบายจากพระทองคำ เจ้าอาวาสวัดกุงไม้สักว่า

กลองเป็นกลองที่มีเสียงดีที่สุดของวัด ทำจากไม้ซ้อ มีอายุเก่าแก่ประมาณ ๕๐ ปีขึ้นไป นำมาจากภูพาน และมีการลงอ่างเป็นวงกลมจุด ๆ ด้านในของหนังหน้ากลอง กลองใบนี้วัดไม่ค่อยให้ใครยืม เนื่องจากได้ลงอ่างไว้ หากใครเทสุราลงไปในกลองจะทำให้เกิดเหตุทะเลาะกันได้ (พระทองคำ คำว่าสีโล, สัมภาษณ์, ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

กลองใบที่ ๒ ทำจากไม้ซ้อ มีลักษณะสำคัญที่แสดงถึงความเก่าแก่คือการใช้สายหนังควั่นเป็นเกลียวทำเป็นสายตึง ร้อยรัดจากหูหิ้วไปตรงหนังที่เลียบข้าง ไหว้ขาวทาสีน้ำตาล ส่วนก้นกลองมีการควั่นปล้องถี่ละเอียด แสดงถึงความมีฝีมือของช่าง ลำตัวกลองขึ้นปล้องทาสีทับปล้องทั้งหมดส่วนบนด้วยสีน้ำเงิน เอวกลองเว้นไว้ทาเฉพาะสีแดง แล้วทาสีทองที่ครึ่งล่างของปล้องที่กลิ้ง และปล่อยทั้งหมดเป็นสีแดงจากส่วนเอวจนถึงก้นก็ กลองใบที่ ๒ มีลักษณะและสัดส่วนดังนี้

ภาพที่ ๑๑๗ ภาพกลองกันยาวประจำวัดใบที่ ๒ ของวัดกุงไม้สัก

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐.๓
รอบไห	๓๓.๕
ไหยาว	๑๗
รอบคอบน	๑๘
รอบเอว	๑๒
รอบก้นก็	๑๕
กลองสูง	๕๒
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๑๑

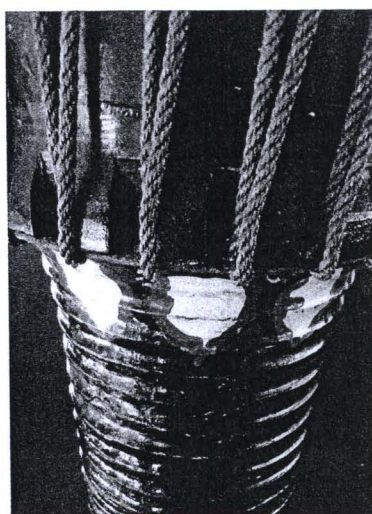
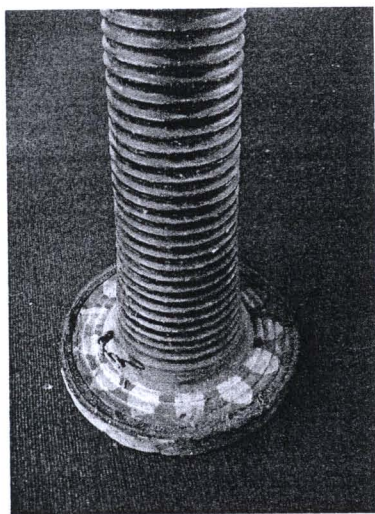
กลองใบที่ ๓ นี้เป็นกลองที่เพิ่งสร้างขึ้นใหม่ อายุไม่เกิน ๒๐ ปี สังเกตจากการตกแต่งสีบน ลำตัวกลอง ใช้สายหนังควั่นเป็นเกลียวทำเป็นสายตึง ร้อยรัดจากหูหิ้วไปตรงหนังที่เลียบข้าง ไหว้ขาวทาสี

น้ำตาล ส่วนก้นกลองมีการควั่นปล้องถี่ละเอียด แสดงถึงความมีฝีมือของช่าง ลำตัวกลิ้งขึ้นปล้องทาสีทับปล้องทั้งหมดส่วนบนด้วยสีน้ำเงิน เอวกลองเว้นไว้ทาเฉพาะสีแดง แล้วทาสีทองที่ครึ่งล่างของปล้องที่กลิ้ง และปล่อยทั้งหมดเป็นสีแดงจากส่วนเอวจนถึงก้นก็ กลองใบที่ ๒ มีลักษณะและสัดส่วนดังนี้

ภาพที่ ๑๑๘ กลองก้นยาวประจำวัดใบที่ ๓ ของวัดทุ่งไม้สัก

การประดับตกแต่งของกลองก้นยาวใบนี้ใช้สีวาดเป็นลายหยดน้ำ ขอบสีแดง หยดน้ำสีขาวต่อจากไขว้ มีปล้องถี่ ส่วนเอวทาสีเป็นแถบสามสี ใช้สีเหลือง สีเขียว และสีแดง ก้นก็วาดเป็นลายหยดน้ำผายออกตามเส้นรอบวงของก้นกลองดังปรากฏในภาพ

ภาพที่ ๑๑๙ ภาพลายหยดน้ำประดับก้นก็ ภาพที่ ๑๒๐ ภาพลายหยดน้ำประดับรอยต่อจากไขว้

ภาพที่ ๑๒๑ ภาพการปรับคันทดแต่งเอวกลอง ภาพที่ ๑๒๒ ภาพปล้องกลองที่กลึงสูง
กลองใบที่ ๓ มีขนาดและสัดส่วนที่วัดได้ดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘.๒
รอบไห	๒๘
ไหยาว	๑๘.๕
รอบคอบน	๑๘.๕
รอบเอว	๑๓
รอบก้นกี้	๑๗.๔
กลองสูง	๕๕.๖
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกี้	๑๑.๒

กลองใบที่ ๔ นี้เป็นกลองเก่า อายุประมาณ ๖๐ ปี สังกัดจากการตกแต่งสืบนลำตัวกลอง ใช้สาย
หนังวัวเป็นเกลียวทำเป็นสายตึง ร้อยรัดจากหูหิ้วไปตรึงหนังที่เล็บข้าง ไหล่ขวาทำสื่อน้ำตาล ส่วนก้น
กลองมีการควั่นปล้องถี่ละเอียด แสดงถึงความมีฝีมือของช่าง ลำตัวกลองขึ้นปล้องทาสีทับปล้องทั้งหมด
ส่วนบนด้วยสีน้ำเงิน เอวกลองเว้นไว้ทาเฉพาะสีแดง แล้วทาสีทองที่ครึ่งล่างของปล้องที่กลึง และปล่อย
ทั้งหมดเป็นสีแดงจากส่วนเอวจนถึงก้นกี้ กลองใบที่ ๒ มีลักษณะและสัดส่วนดังนี้

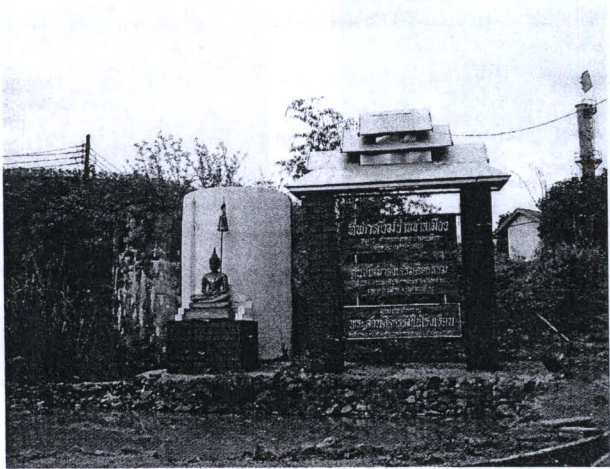
ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐
รอบไห	๒๖
ไหยาว	๑๖
รอบคอบน	๒๐
รอบเอว	๑๓
รอบก้นกึ่ง	๑๘.๒
กลองสูง	๕๖
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๐

กลองใบที่ ๕

ภาพที่ ๑๒๓ ภาพแสดงกลองกันยาวทั้ง ๔ ใบของวัดทุ่งไม้สัก

๕.๔.๒.๔.๒ กลองประจำสำนักสงฆ์บ้านขานเมือง

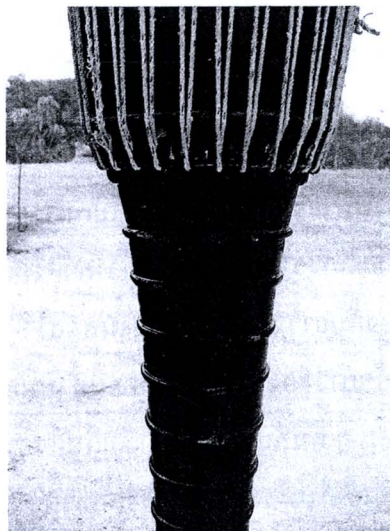
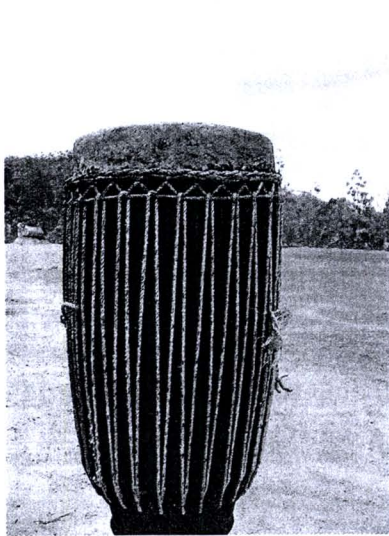
ภาพที่ ๑๒๔ ภาพสำนักสงฆ์บ้านขานเมือง

สำนักสงฆ์บ้านขามเมืองเป็นศูนย์รักษาสภาพของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่ในตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน วัดตั้งอยู่บนเขาสูงเป็นสำนักสงฆ์นอกเมือง สำนักสงฆ์แห่งนี้มีกลองกันยาวประจำวัด ๑ ใบ เป็นกลองขนาดใหญ่กว่าปกติ มีขนาดสูงเกิน ๖๐ นิ้ว พระครูสมุห์ฉันทญาณุโห หัวหน้าคณะสงฆ์ อายุ ๔๘ ปีได้กล่าวถึงประวัติของกลองใบนี้ว่า

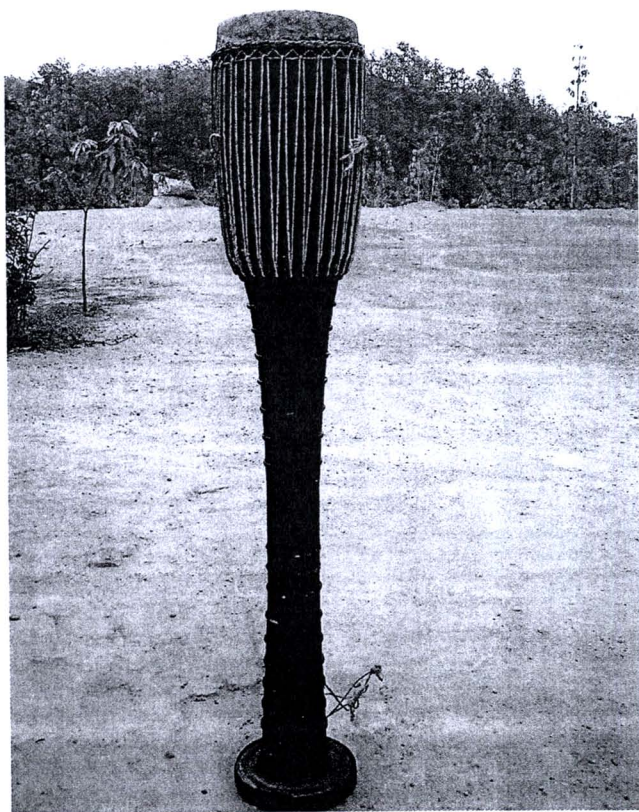
กลองใบนี้มีอายุเก่าแก่ ทางสำนักฯ ได้ซ่อมแล้วประมาณ ๓ ครั้งมีสัดส่วนและขนาดใหญ่กว่าปกติ ทางสำนักฯ ฝากญาติโยมซื้อมาจากภูฐาน โดยชาวไทยใหญ่ที่อาศัยอยู่หลังศาลากลาง เดินทางไปกลับภูฐานจึงเป็นธุระให้ ... กลองนี้ทำจากไม้ซ้อ มีเสียงไพเราะ ชาวบ้านรักและชอบมาตีกลอง เสียงดี (พระครูสมุห์ฉันทญาณุโห, สัมภาษณ์, ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

กลองใบนี้มีขนาดและสัดส่วนดังปรากฏรายละเอียดขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๑
รอบไห	๓๕
ไหยาว	๑๕.๕
รอบคอบน	๒๓
รอบเอว	๑๔
รอบก้นก็	๑๕
กลองสูง	๖๓
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๑๐

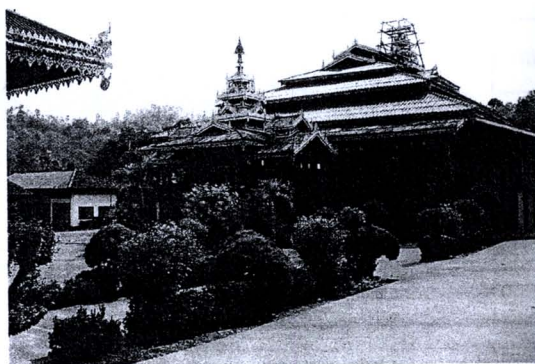

ภาพที่ ๑๒๕ ภาพไหกลองและสายตี ภาพที่ ๑๒๖ ภาพปล้องที่กลึงเนื้อไม้สูงขึ้น

ภาพที่ ๑๒๗ ภาพกลองกันยาวประจำสำนักสงฆ์บ้านขานเมือง

๕.๔.๒.๔.๓ กลองประจำวัดบ้านในสอย

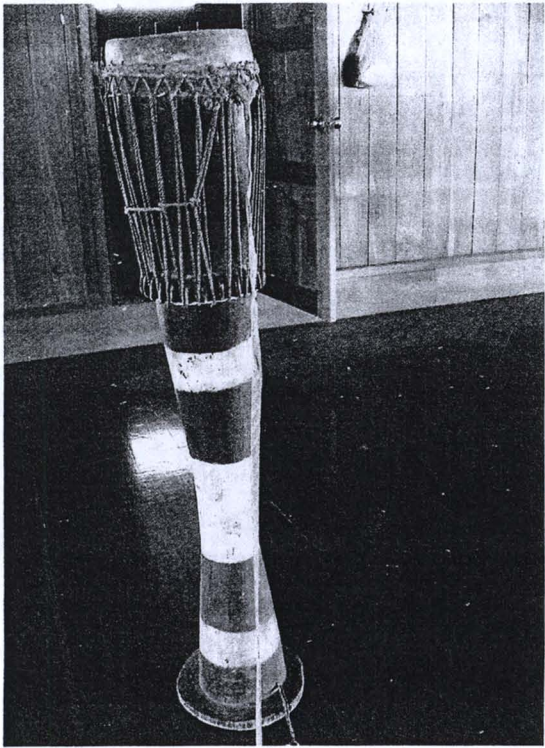

ภาพที่ ๑๒๘ ภาพป้ายวัดบ้านในสอย ตำบลปางหมู ภาพที่ ๑๒๙ ภาพศาลาวัดบ้านในสอย ตำบลปางหมู

พระฉายเล็ก (จารวรรณ์) เจ้าอาวาสวัดในสอยวัดบ้านในสอย ตำบลปางหมูได้อธิบายถึงความ
เป็นมาของกลองกันยาวประจำวัดบ้านในสอยไว้ดังนี้

กลองกันยาวของวัดบ้านในสอยมีทั้งหมด ๔ ใบ กลองใบเก่า มีอายุอย่างน้อย ๖๐ ปี
มาพร้อม ๆ กันกับจอง [วัด] วัดเก็บกลองที่ใช้งานจริงอยู่บนวัด ๒ ใบ อีก ๒ ใบเก็บ
ไว้ได้ถุนวัดในหิ้งเก็บเครื่องไทยทาน เป็นกลองสานขนาดใหญ่ ไม่ได้ใช้งานแล้ว
พังหมดแล้ว ไม่มีงบประมาณจะซ่อมแซม และหาช่างซ่อมยาก (พระฉายเล็ก,
สัมภาษณ์, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

กลองกันยาวประจำวัดบ้านในสอยใบที่ ๑ มีคุณลักษณะเด่นคือ เสียงดี (พระฉายเล็ก, สัมภาษณ์, ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓) สังเกตได้ว่ากลองผ่านการใช้งานอย่างมาก หน้ากลองชำ แต่ได้รับการเก็บรักษาไว้ในสภาพที่ดี หลังจากก็นำไปซ่อมและขึ้นหน้ากลองใหม่ สายตึงทำด้วยเชือกในล่อนสีเขียว ไหขั่วทาสีดำ ใช้สีตกแต่งทั้งหมด ๓ สี คือสีแดง สีขาว สีดำ ทำจากไม้ซ้อ

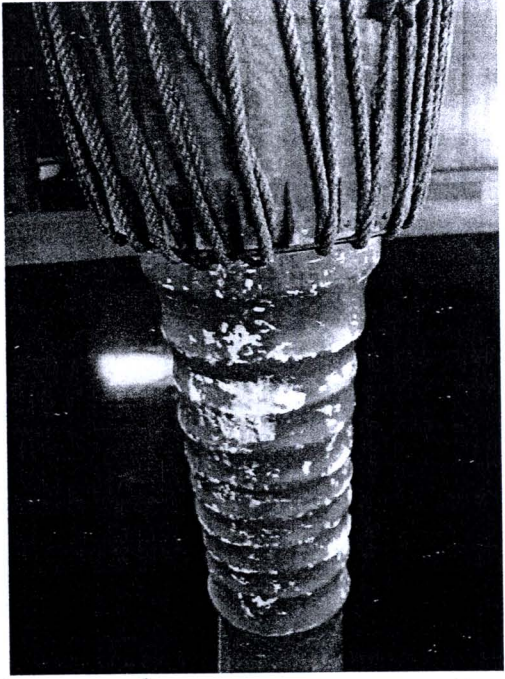
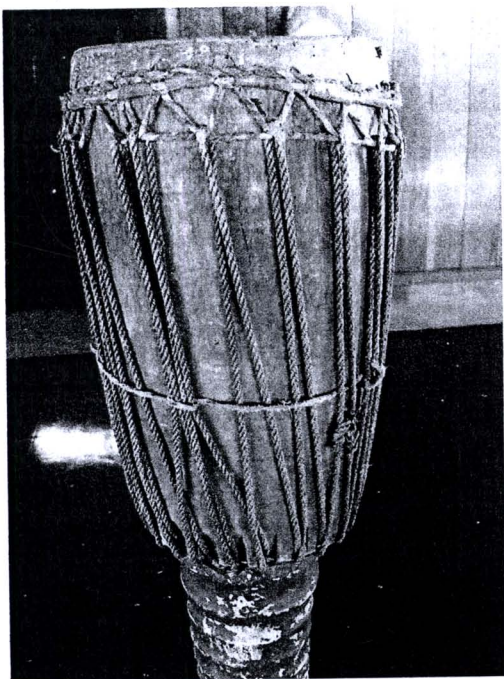
ภาพที่ ๑๓๐ กลองกันยาวประจำวัดบ้านในสอยใบที่ ๑

กลองกันยาวประจำวัดบ้านในสอยใบที่ ๑ มีขนาดและสัดส่วนดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐
รอบไห	๓๓
ไหยาว	๑๗
รอบคอบน	๒๓
รอบเอว	๑๕.๕
รอบก้นกึ่ง	๓๔
กลองสูง	๕๒
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๒

กลองใบที่ ๒ ทำจากไม้ซ้อ พระซื้อมาจากภูฐาน(พระฉายเล็ก, สัมภาษณ์, ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓) เป็นกลองที่มีอายุการใช้งานอย่างน้อย ๓๐ ปี ส่วนไหขั่วสังเกตได้ว่าเดิมเคยทาสีแดงไว้แต่สี

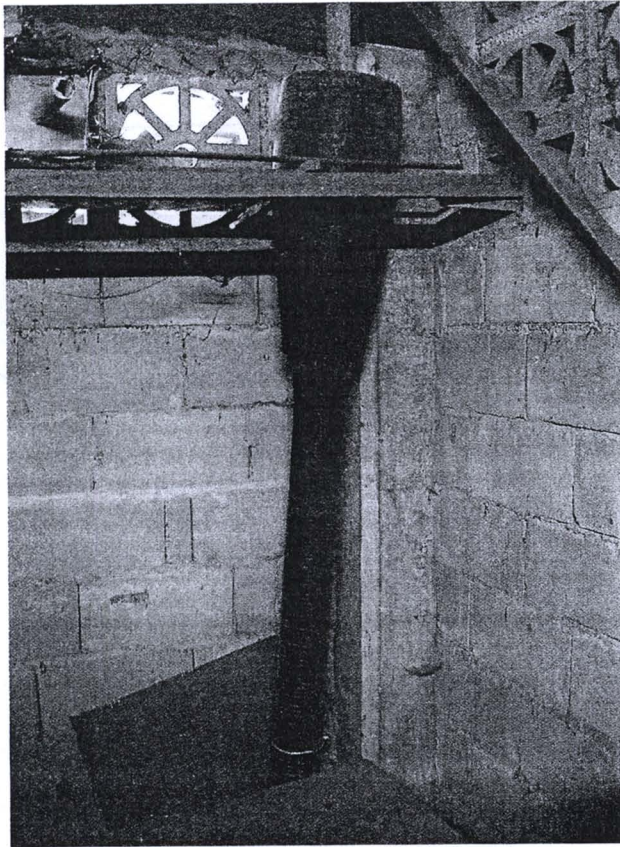
จางลงไปมาก ส่วนก้นกลอง เอวกลองทาสีแดงทั้งหมด ไม่มีลวดลายประดับ ลำตัวกลองกลึงปล้องเป็นชั้น ๆ ดังปรากฏในภาพ

ภาพที่ ๑๓๑ ภาพไหข้าวกลองกันยาวประจำวัดใบที่ ๒ ภาพที่ ๑๓๒ ภาพปล้องของกลองกันยาว

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕
รอบไห	๓๐
ไหยาว	๑๕.๕
รอบคอบน	๑๘
รอบเอว	๑๑.๕
รอบก้นก็	๑๖.๕
กลองสูง	๔๘
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๕.๕

กลองกันยาวประจำวัดในสอยใบที่ ๓ เป็นกลองเก่าที่หมดสภาพการใช้งาน เหลือเพียงหุ่นไม้ ไม่มีหนังขึ้นหน้ากลอง ไม่มีสายตึง ยังไม่ได้รับการซ่อม แต่เป็นกลองที่มีขนาดใหญ่ ทาสีดำล้วน มีน้ำหนักเบา จากการสังเกตเนื้อผิวไม้พบว่าเป็นกลองที่ทำจากไม้ไผ่สาน แล้วหุ้มด้วยผ้า ลงรักทั้งใบ จึงทำให้มีน้ำหนักเบา กลองใบนี้ทางวัดเก็บไว้ได้ถุนศาลาในห้องเก็บเครื่องไทยทาน และผูกมัดติดไว้อย่างแน่นกับเสาเรือนค่านใน ไม่สามารถยกออกมาถ่ายภาพอย่างชัดเจน จึงทำให้ภาพที่ได้มามีชัดเจนเท่าที่ควร

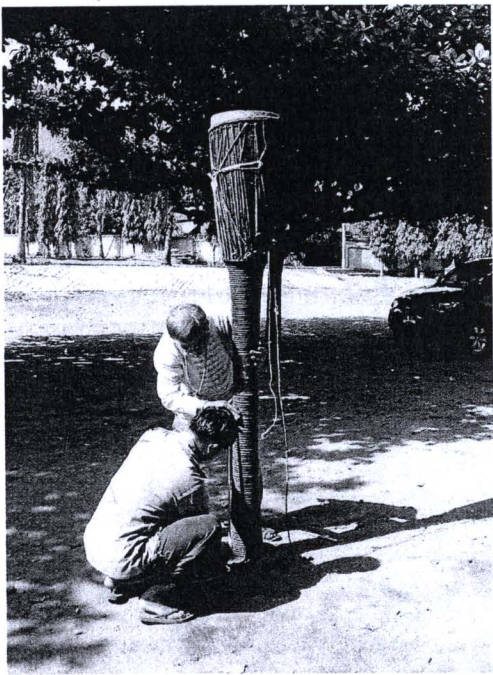

ภาพที่ ๑๓๓ กลองก้นยาวประจำวัดในสอยไบที่ ๓

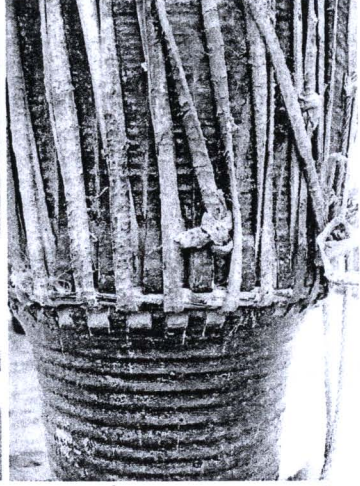
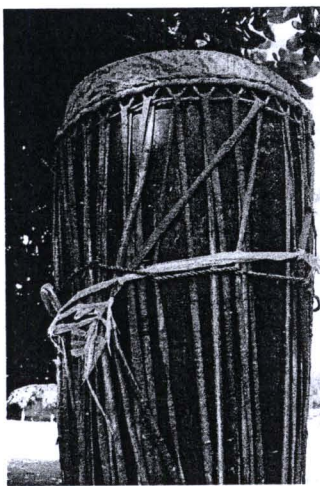
ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๑.๕
รอบไห	๓๖
ไหยาว	๒๔
รอบคอบน	๑๖.๒
รอบเอว	๑๘
รอบก้นก็	๑๘.๕
กลองสูง	๗๗.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๑๔.๕

กลองก้นยาวประจำวัดในสอยไบที่ ๔ เป็นกลองเก่ามีอายุกว่า ๑๐๐ ปี ขนาดใหญ่กว่าปกติ สูงกว่ากลองปกติทั่วไป เทาสีดำล้วน มีน้ำหนักเบา จากการสังเกตเนื้อผิวไม้พบว่า เป็นกลองที่ทำจากไม้ไผ่สาน แล้วหุ้มด้วยผ้า ลงรักทั้งใบ จึงทำให้มีน้ำหนักเบา กลองใบนี้ทางวัดเก็บไว้ได้ถูกละเลยในหิ้งเก็บเครื่องไทยทาน และผูกมัดติดไว้อย่างแน่นกับเสาเรือนด้านใน กลองใบนี้มีขนาดเล็บซ้าง เท่ากับ ๑.๕ x ๕.๕

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๓.๒
รอบไห	๔๒.๒
ไหยาว	๒๓
รอบคอบน	๒๓
รอบเอว	๑๖.๕
รอบก้นกิ้ง	๒๓
กลองสูง	๘๓
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกิ้ง	๑๔.๕

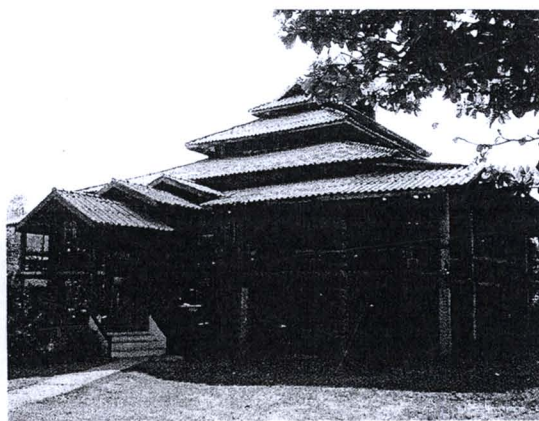

ภาพที่ ๑๓๔ ภาพกลองก้นยาวประจำวัดในซอยใบที่ ๔

ภาพที่ ๑๓๕ ภาพไหกลองใบที่ ๔ ภาพที่ ๑๓๖ ภาพปล้องละเอียด ภาพที่ ๑๓๗ ภาพขนาดเล็บบ้าง

๕.๔.๒.๔.๔ กลองกันยาวประจำวัดบ้านสบสอย

ภาพที่ ๑๓๘ ภาพป้ายวัดบ้านสบสอย

ภาพที่ ๑๓๙ ภาพศาลาวัดบ้านสบสอย

วัดบ้านสบสอยตั้งอยู่ที่ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พระจิ่ง เจ้าอาวาสวัดบ้านสบสอย อายุ ๒๖ ปี ได้กล่าวถึงกลองของวัดบ้านสบสอยไว้ดังนี้

วัดบ้านสบสอยมีกลองอยู่ ๓ ใบเก็บไว้บนหลังพระประธาน ตามธรรมเนียมปฏิบัติของชาวไทใหญ่ ห้ามผู้หญิงขึ้นบนแท่นหน้าพระประธาน วัดบ้านสบสอยถือว่าเป็นหมู่บ้านชาวไทใหญ่ที่เคร่งในพุทธศาสนา กลองกันยาวทั้ง ๓ ใบมีสภาพที่ดี แต่กลองสีแดงใบแรกมีเสียงดีที่สุด ทำจากไม้ซ้อ (พระจิ่ง, สัมภาษณ์, ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

ภาพที่ ๑๔๐ ภาพกลองกันยาว ๓ ใบของวัดบ้านสบสอย อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กลองกันยาวใบที่ ๑ ใช้สีสองสีทาประดับตกแต่งคือสีแดงชาดและสีดำ เอวทาสีดำ ไขวทาสีแดง ตลอดทั้งใบไปจนกระทั่งถึงก้นก็ ลำตัวกลอง ไม่กลึงขึ้นปล้อง เล็บข้างมีขนาดเท่ากับ ๑ x ๔ เซนติเมตร กลองใบที่ ๑ มีขนาดและรายละเอียดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐
รอบไห	๓๓
ไหยาว	๑๗
รอบคอบน	๒๒
รอบเอว	๑๓
รอบก้นกึ่ง	๒๒
กลองสูง	๕๓.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๐

กลองก้นยาวใบที่ ๒ ใช้สี่สองสีทาประดับตกแต่งคือสีแดงเลือดหมูและสีดำ เอวทาสีดำ ไหขาว ทาสีแดง ตลอดทั้งใบไปจนกระทั่งถึงก้นกึ่ง ลำตัวกลองไม่กลิ้งขึ้นปล้อง เล็บข้างมีขนาดเท่ากับ ๑ x ๔ เซนติเมตร กลองใบที่ ๑ มีขนาดและรายละเอียดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๑.๕
รอบไห	๓๖.๓
ไหยาว	๑๘.๒
รอบคอบน	๒๖
รอบเอว	๑๖.๑
รอบก้นกึ่ง	๒๓
กลองสูง	๕๒
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๐

กลองก้นยาวใบที่ ๓ ใช้สี่สองสีทาประดับตกแต่งคือสีแดงเลือดหมูและสีดำ เอวทาสีดำ ไหขาว ทาสีดำ ตลอดทั้งใบไปจนกระทั่งถึงก้นกึ่ง ลำตัวกลองไม่กลิ้งขึ้นปล้อง แต่เป็นกลองสานไม้ไผ่หุ้มด้วยผ้า ห่อและลงรัก เล็บข้างมีขนาดเท่ากับ ๑ x ๔ เซนติเมตร กลองใบที่ ๑ มีขนาดและรายละเอียดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕
รอบไห	๓๐
ไหยาว	๑๖
รอบคอบน	๑๘.๕

รอบเอาจ	๑๐.๕
รอบกันถี่	๑๗
กลองสูง	๕๓
เส้นผ่านศูนย์กลางกันถี่	๑๐

๕.๔.๒.๔.๕ กลองกันยาวประจำวัดบ้านใหม่

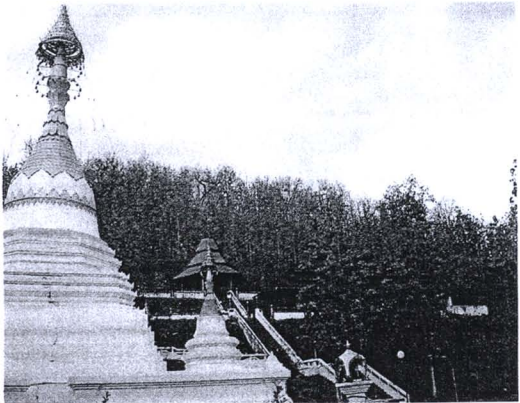

ภาพที่ ๑๔๑ วัดป่าบ้านใหม่

ไม่มีกลองกันยาวประจำวัด เนื่องจากเป็นวัดไทยพุทธที่ได้รับ
อิทธิพลจากภาคกลาง พระเจ้าอาวาสเป็นพระจากกรุงเทพมหานคร
๓.๓.๔.๖ กลองกันยาวประจำวัดบ้านไม้แจะ

ภาพที่ ๑๔๒ ภาพซุ้มประตูวัดบ้านไม้แจะ

ภาพที่ ๑๔๓ ภาพเจดีย์วัดบ้านไม้แจะ

พระสืบโสภณ อายุ ๗๕ ปี เจ้าอาวาสวัดบ้านไม้แจะกล่าวไว้ว่า
วัดไม้มีกลองกันยาวประจำวัด เนื่องจากเป็นวัดไทยพุทธที่ได้ซึ่งตั้งอยู่กลางชุมชน
ที่หลากหลายเชื้อชาติ และวัดกำลังอยู่ในระหว่างการบูรณะ เป็นจอง (วัด) แบบ
ผสมผสาน มีหลายเชื้อชาติในบริเวณนี้ ทั้งจีนฮ่อ ไทใหญ่ กะเหรี่ยง (พระสืบโสภณ,
สัมภาษณ์, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

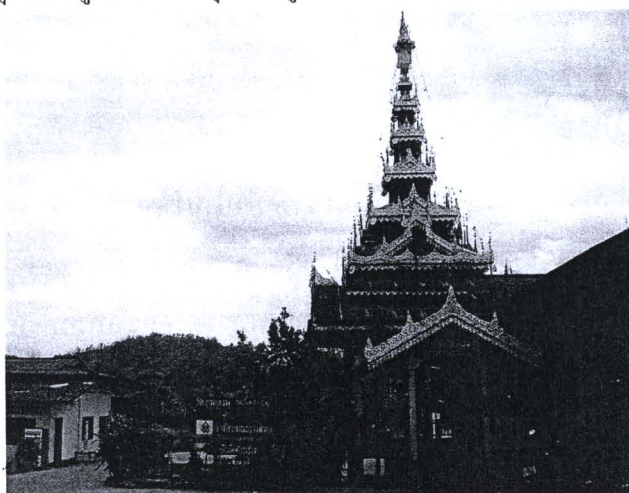
๓.๓.๔.๓ กลองกันยาวประจำวัดทุ่งกงมู

ภาพที่ ๑๔๔ ภาพซุ้มประตูทางเข้าวัดทุ่งกงมู

ภาพที่ ๑๔๕ ภาพเจดีย์วัดทุ่งกงมูด้านหน้าวัด

ภาพที่ ๑๔๖ ภาพศาลาวัดทุ่งกงมู

วัดทุ่งกงมูมีกลองกันยาวทั้งหมด ๔ ใบ มีรายละเอียดดังนี้

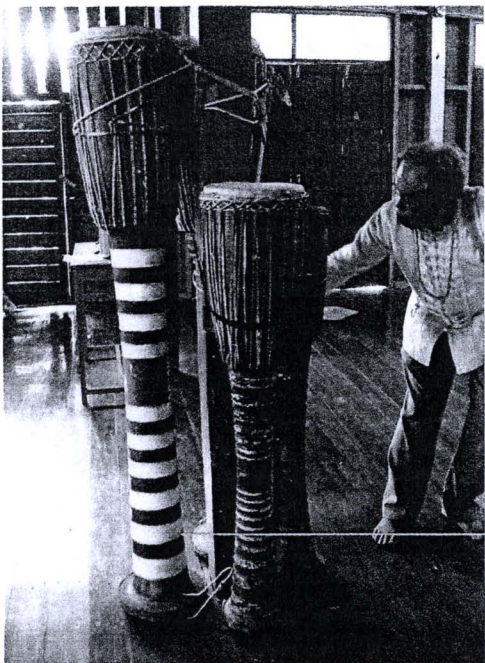
กลองใบที่ ๑ ทำจากไม้ซ้อ ใ้ข้าวทาสีดำ ลำตัวกลองไม่ได้กลึงขึ้นเป็นปล้อง จากคอจนถึงก้นก็ทาสีดำสลับสีแดง ส่วนเอวกลองเว้นไว้ทาสีทอง เชือกและสายดิ่งทำจากเชือกไนลอนสีขาว กลองกันยาวใบที่ ๑ ผูกติดไว้กับกลองใบที่ ๒ บนศาลาวัด มีขนาดและสัดส่วนดังนี้

กลองก้นยาวใบที่ ๑

ภาพที่ ๑๔๗ ภาพกลองก้นยาวใบที่ ๑

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๓
รอบไห	๔๗
ไหยาว	๒๓
รอบคอบน	๒๔
รอบเอว	๑๖.๕
รอบก้นก็	๒๐.๕
กลองสูง	๖๗
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๑๓

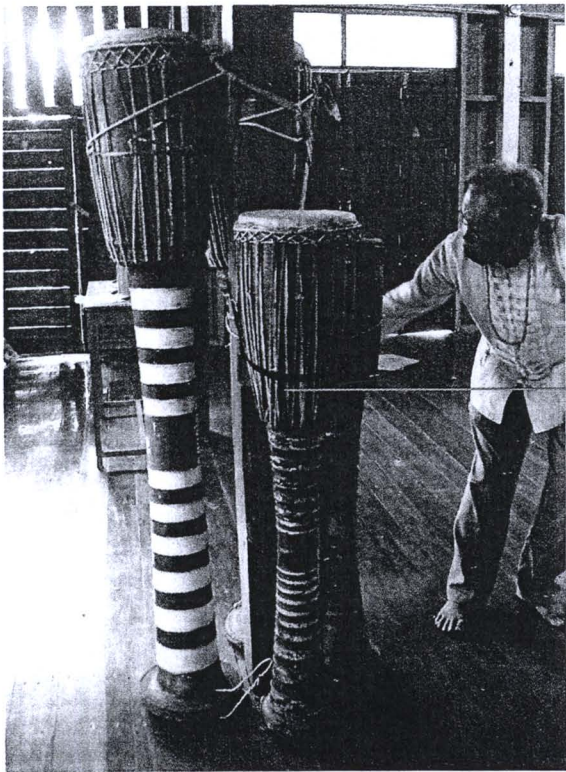

กลองกันยาวใบที่ ๒

ภาพที่ ๑๔๘ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๒

กลองกันยาวใบที่ ๒ ใ้ห้ข้าวทาสีดำ ลำตัวกลองไม่ได้กลิ้งขึ้นเป็นปล้อง แต่มีปล้องสีขาวสลับดำ
ทาเป็นสี่แถบ ช่วงเอวกลองทาสีแดง สายเคื่องทำจากเชือกไนลอนสีเขียว พระอู๊ด ประจำวัดทุ่งทองมูได้
กล่าวถึงประวัติของกลองใบนี้ว่ามีผู้นำมาถวายไว้ที่วัดเมื่อไม่นาน แต่กะเนว่ากลองใบนี้น่าจะมีอายุอย่าง
น้อย ๔๐ ปี กลองใบที่ ๒ มีขนาดและสัดส่วนดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐.๕
รอบไห	๓๗.๕
ไหยาว	๒๐
รอบคอบน	๒๐.๕
รอบเอว	๑๗
รอบก้นก็	๒๓.๕
กลองสูง	๖๖
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๑๑

กลองกันยาวใบที่ ๓

ภาพที่ ๑๔๕ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๓

กลองกันยาวใบที่ ๓ ให้อ่าวทาแดง ลำตัวกลองไม่ได้กลึงขึ้นเป็นปล้อง แต่มีปล้องสี่เหลี่ยมสลับนูนเป็นสี่เหลี่ยม ช่วงเอวกลองทาสีแดง สายเคื่องทำจากหนังวัว กลองใบที่ ๓ มีขนาดและสัดส่วนดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕.๓
รอบไห	๓๓.๕
ไหยาว	๑๘.๕
รอบคอบน	๑๘
รอบเอว	๑๒.๕
รอบก้น	๑๕
กลองสูง	๕๑
เส้นผ่านศูนย์กลางก้น	๘.๕

กลองกันยาวใบที่ ๔

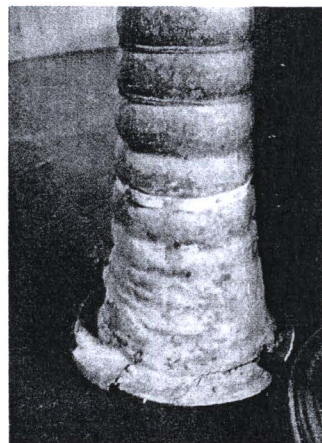
ภาพที่ ๑๕๐ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๔

ภาพที่ ๑๕๑ ภาพโหว่หัวของกลองใบที่ ๔

ภาพที่ ๑๕๒ ภาพเล็บช้างและสีปล้อง

ภาพที่ ๑๕๓ ภาพกันก็และปล้อง

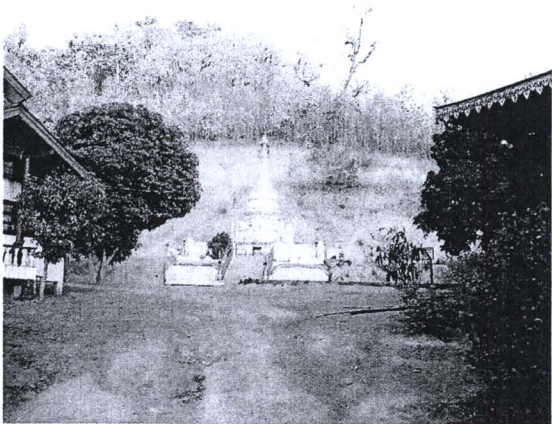
กลองกันยาวใบที่ ๔ ไม่อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ ถึงแม้ว่าหนังหน้ากลองยังอยู่บนโหว่หัว แต่หน้ากลองไม่ตึง สายตึงขาด ชำรุด พระอู๊ดได้กล่าวเกี่ยวกับกลองใบนี้ว่าชาวบ้านนำมาถวายไว้นานแล้ว ประมาณ ๕๐ ปีแล้ว แต่จากลักษณะของปล้องที่กลิ้งขึ้นสูงบนเนื้อไม้ สันนิษฐานได้ว่ามีอายุมากกว่า ๕๐ ปี สังเกตได้จากเนื้อไม้ของโหว่หัวไม่มีคราบสีหลงเหลือ แต่ยังคงปรากฏสีฟ้าอยู่ที่บริเวณคอของกลอง นอกจากนี้ยังพบว่ากลองเคยทาสีแดงมาก่อน และเคยทาสีดำมาก่อนด้วย เนื่องจากปรากฏคราบสีซ้อนกันอยู่หลายชั้น ถ้าตัวกลองไม่ได้กลิ้งขึ้นเป็นปล้อง กลองใบที่ ๔ มีขนาดและสัดส่วนดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕.๕
รอบไห	๓๐.๕
ไหขาว	๑๕.๕
รอบคอบน	๑๕
รอบเอว	๑๓
รอบก้นกึ่ง	๒๑
กลองสูง	๔๗.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๐

๕.๔.๒.๔.๘ กลองก้นขาวประจำวัดบ้านสบป่อง

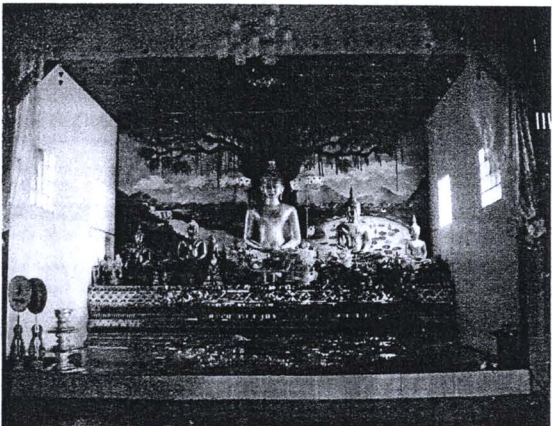
ภาพที่ ๑๕๔ ภาพป้ายวัดบ้านสบป่อง

ภาพที่ ๑๕๕ ภาพเจดีย์วัดบ้านสบป่อง

ภาพที่ ๑๕๖ ภาพศาลาวัดบ้านสบป่อง

ภาพที่ ๑๕๗ ภาพพระประธานในศาลาวัดบ้านสบป่อง

วัดบ้านสบป่องตั้งอยู่ที่ หมู่ ๖ ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นวัดไทใหญ่ประจำชุมชนไทใหญ่ ตั้งอยู่บนไหล่เขา มีกลองก้นขาวประจำวัด ๑ ใบ แต่เมื่อไปถึงแล้วพบว่ากลองใบนี้ส่งไปซ่อมที่บ้านช่างไทใหญ่ ซึ่งตั้งอยู่ข้างวัด ชื่อนายซอนะ (ไม่มีนามสกุล) อาศัยอยู่ที่บ้าน ๒๕/๑ หมู่ ๖ ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาพที่ ๑๕๘ ภาพสองข้างทางระหว่างเดินจากวัดไปบ้านนายชอนะ ภาพที่ ๑๕๙ ภาพถนนสายหลักไปบ้านชอนะ

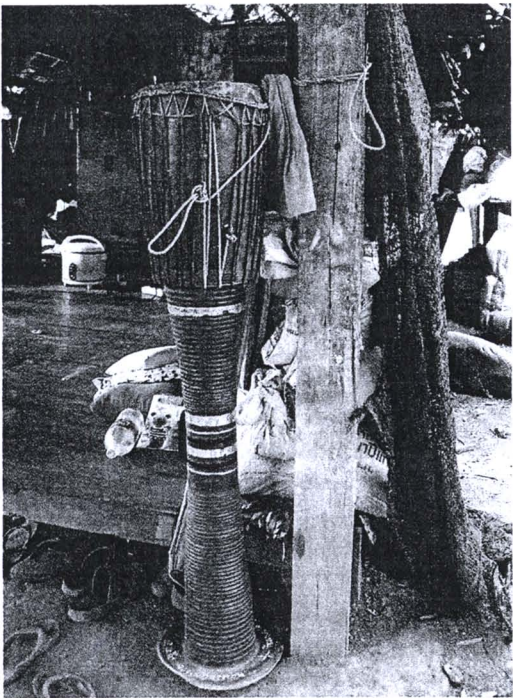
ภาพที่ ๑๖๐ ภาพทางแยกเข้าบ้านนายชอนะตรงข้ามวัด ภาพที่ ๑๖๑ ภาพบ้านและเรือนซ่อมกลองของนายชอนะ

นายชอนะอธิบายถึงกลองกันยาวประจำวัดบ้านสบป่องว่าดังนี้

กลองใบนี้ทำจากไม้สัก พอใส่จำกลองแล้วหน้ากลองยุบ ทำมาจากช่างเชียงใหม่
ปลายกันก็ เหนียวขึ้น เสียงทุบยังไม่ดี แต่ถ้าเปลี่ยนหนังแล้วขึ้นหนังใหม่ เสียงก็จะดี
ส่วนไหข้าวมีขนาดสั้น หากเพิ่มอีก ๑ นิ้วจะได้สัดส่วนที่พอดี (ชอนะ, สัมภาษณ์,
๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

ภาพที่ ๑๖๒ ภาพคุณครูประเสริฐ ประดิษฐ์ (ซ้าย) กับนายชอนะ (ขวา)

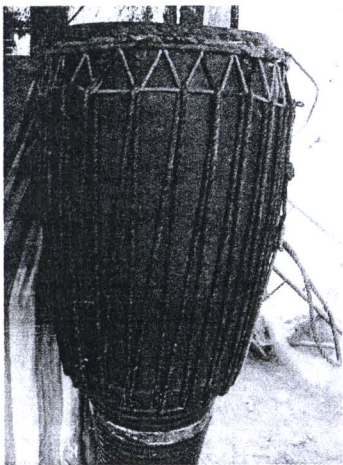

ภาพที่ ๑๖๓ ภาพกลองก้นยาวประจำวัดบ้านสบป่อง

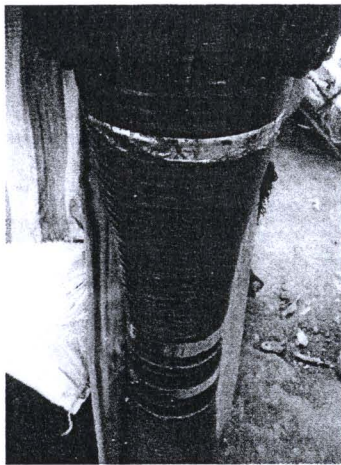
กลองก้นยาวของวัดสบป่องมีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐
รอบไห	๓๖
ไหยาว	๑๖.๕
รอบคอบน	๒๒.๕
รอบเอว	๑๔.๕
รอบก้นก็	๒๒.๕
กลองสูง	๕๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๑๓

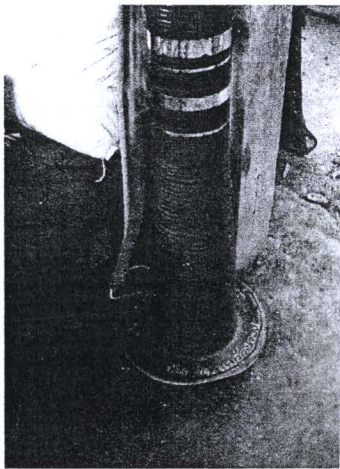
กลองก้นยาวประจำวัดบ้านสบป่องได้รับการต่อแต่งและเก็บรักษาไว้ในสภาพที่ดี ทาสีแดงทั้งใบ ใช้สี ๓ สีประดับตกแต่งคือ สีแดง สีดำ และสีทอง กลองทาสีแดง แต่เอวกลองประดับตกแต่งด้วยริ้วสีทอง และริ้วสีดำ ปล้องกลองกลึงเป็นริ้วสูง ปล้องถี่ละเอียด สายคึงทำจากสายเชือกไนลอนสีเขียว ลักษณะของกลองใบนี้มีการกลึงส่วนท่อนบนของเอวและส่วนล่างของเอวเป็นลักษณะสมมาตร

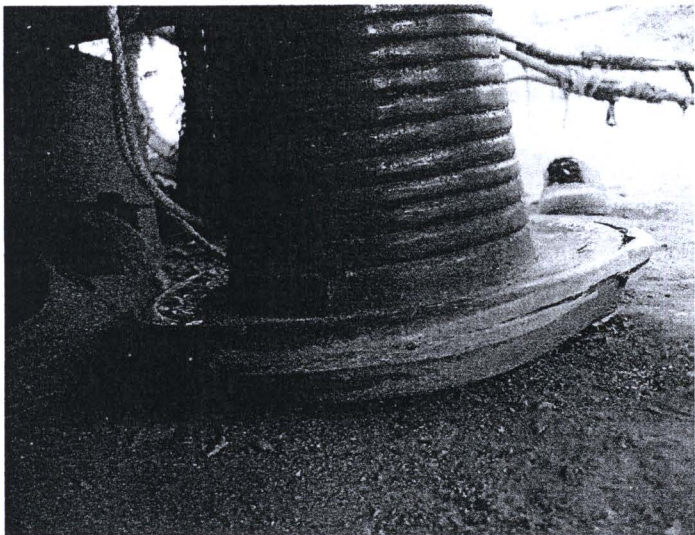
ภาพที่ ๑๖๔ ภาพไหข้าว

ภาพที่ ๑๖๕ ภาพปล้องกลอง

ภาพที่ ๑๖๖ ภาพเอวกลอง

ภาพที่ ๑๖๗ ภาพก้นก

กลองก้นยาวของวัดสบป่องมีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐
รอบไห	๓๖
ไหยาว	๑๖.๕
รอบคอบน	๒๒.๕
รอบเอว	๑๔.๕
รอบก้นก	๒๒.๕
กลองสูง	๕๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก	๑๓

๕.๔.๒.๕ กลองกันยาวประวัติดำบลหมอกจำแป้

ผู้วิจัยและคณะได้ทำการเก็บข้อมูลกลองประจำวัดไทใหญ่ในตำบลหมอกจำแป้ทั้งหมด ๕ วัด

ดังนี้

๕.๔.๒.๕.๑ กลองกันยาวประจำวัดบ้านนาป่าแปก

๕.๔.๒.๕.๒ กลองกันยาวประจำวัดบ้านแม่สะงา

๕.๔.๒.๕.๓ กลองกันยาวประจำสำนักสงฆ์บ้านยอด

๕.๔.๒.๕.๔ กลองกันยาวประจำวัดหมอกจำแป้

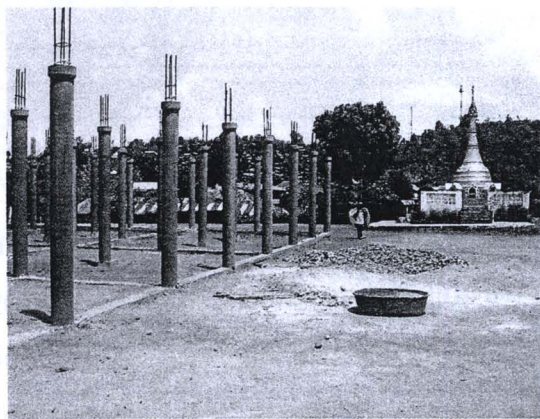
๕.๔.๒.๕.๕ กลองกันยาวประจำวัดห้วยขาน

จากการเก็บข้อมูลผู้วิจัยและคณะพบรายละเอียดกลองกันยาวประจำวัดไทใหญ่ในตำบลหมอกจำแป้ดังนี้

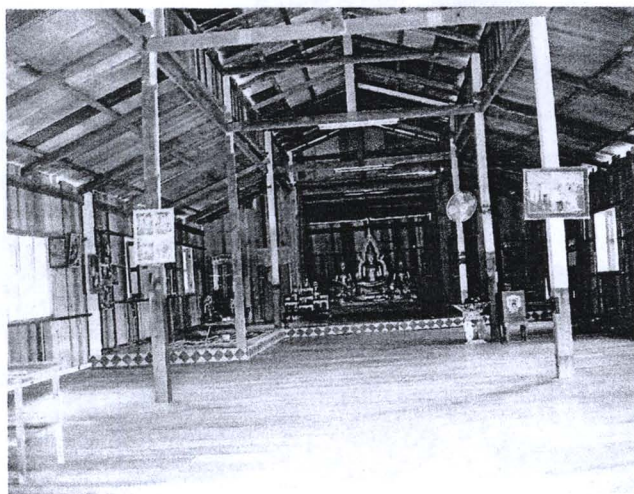
๕.๔.๒.๕.๑ กลองประจำวัดบ้านนาป่าแปก

ภาพที่ ๑๖๘ ภาพศาลาวัดบ้านนาป่าแปก

ภาพที่ ๑๖๙ ภาพเจดีย์วัดบ้านนาป่าแปก

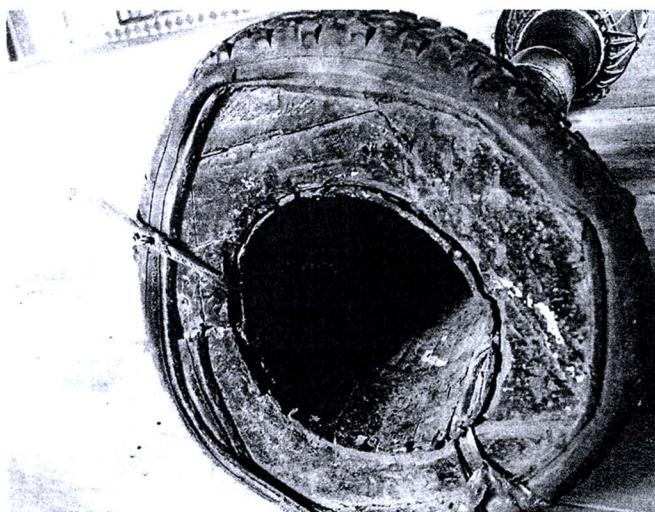

ภาพที่ ๑๗๐ ศาลาวัดบ้านนาป่าแปก

กลองกันยาววัดบ้านนาป่าแปกนี้มี ๑ ใบเท่านั้น วัดบ้านนาป่าแปกเป็นวัดที่อยู่ในเขตทุรกันดาน การเดินทางเข้าไปถึงพื้นที่ต้องใช้เวลา เดินทางระหว่างหุบเขา วัดตั้งอยู่บนภูเขา และกำลังปลูกสร้าง

ศาลาหลังใหม่ ศาลาหลังปัจจุบันในภาพเป็นเพียงศาลาชั่วคราว พระอุทิศป็นธิโก เจ้าอาวาสวัดบ้านนาป่าแปก อายุ ๕๑ ปีได้กล่าวถึงกลองกันยาวของวัดไว้ดังนี้

นายแพทย์สถานีนามัยท่านหนึ่งได้ซื้อกลองกันยาวถวายให้เป็นของวัดบ้านนาป่าแปก ท่านซื้อมาจากภูจาน เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เสียดิ มีอยู่ใบเดียว (พระอุทิศป็นธิโก, สัมภาษณ์, ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

ภาพที่ ๑๗๑ ภาพกันกีของกลองกันยาววัดบ้านนาป่าแปก

เมื่อผู้วิจัยสังเกตกันกีของกลองใบนี้พบว่าหุ้มด้วยยาล้อรถจักรยานเพื่อป้องกันการแตกของกันกีที่บานออก เนื่องจากเป็นกลองใบเดียวของหมู่บ้านและมีเสียดิ จึงถูกขอยืมไปตีในงานปอยอยู่เนือง ๆ และเมื่อสังเกตด้านในของกันกีพบว่ากลองใบนี้เป็นกลองสาน จะเห็นว่ามิใช่ไม้ไผ่อยู่ขอบรอบเส้นผ่านศูนย์กลางกันกลองด้านใน

ภาพที่ ๑๗๒ ภาพคุณครูประเสริฐ ประดิษฐ์สำรวจกลองกันยาววัดบ้านนาป่าแปก

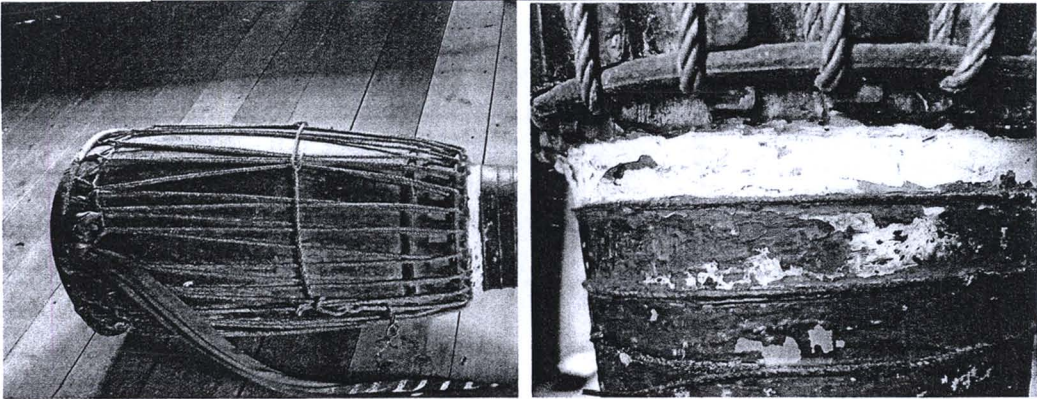
เมื่อทำการพิจารณาซี่ปล้องของกลองกันยาวระหว่างไหข้าวและเอวกลอง คุณครูประเสริฐ ประดิษฐ์ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ดังนี้

กลองใบนี้มีลักษณะพิเศษ นอกจากเป็นกลองसानแล้ว เป็นกลองที่มีเสียงดี ได้รับการ ยืนยันทันจากพระเจ้าอวาสแล้ว ยังเป็นกลองที่คาบพอก หรือเรียกว่าคาดหวาย ให้ สวยงามเป็นลายต่าง ๆ แล้วลงรักทับอีกชั้นหนึ่ง ลักษณะการลงหวายถักเช่นนี้ เหมือนกับการลงหวายถักกรอบฝักมิดดาบ (ประเสริฐ ประดิษฐ์, สัมภาษณ์, ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

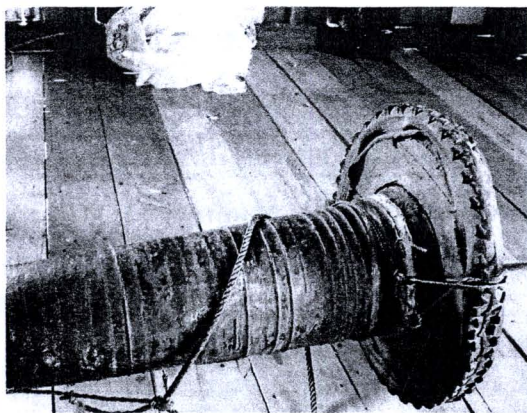
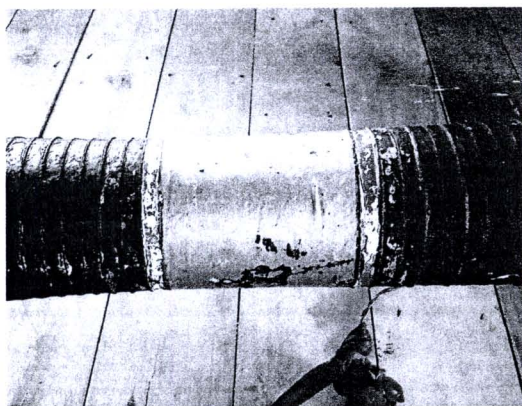
จากการพิจารณาเหตุผลของการคาดหวายถักรอบลำตัวกลอง เอว และก้นกลองนั้นผู้วิจัยมี ความเห็นว่านอกจากเป็นการลงคาอาคมซึ่งอาจได้รับอิทธิพลมาจากการลงหวายถักบนฝักดาบนั้น เหตุผลสำคัญประการหนึ่งคือประโยชน์ใช้สอยของหวายถัก หวายถักทำให้กลองมีความแข็งแรงไม่ให้ที่ ใช้सानกลองนั้นเกาะติดตัวกัน ไม่คิดตัวออกจากกัน เพิ่มความแข็งแรงไม่ให้ไม้ไผ่ขยายตัวออก และทำ ให้เนื้อผ้าที่ห่อหุ้มไม้ไผ่सानเกาะติดแน่นอีกชั้นหนึ่งด้วย

กลองก้นยาวของวัดบ้านนาป่าแปะมีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๑
รอบไห	๓๘.๕
ไหยาว	๒๓
รอบคอบน	๑๕.๖
รอบเอว	๑๔.๗
รอบก้นก็	๒๐
กลองสูง	๖๘
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๑๔

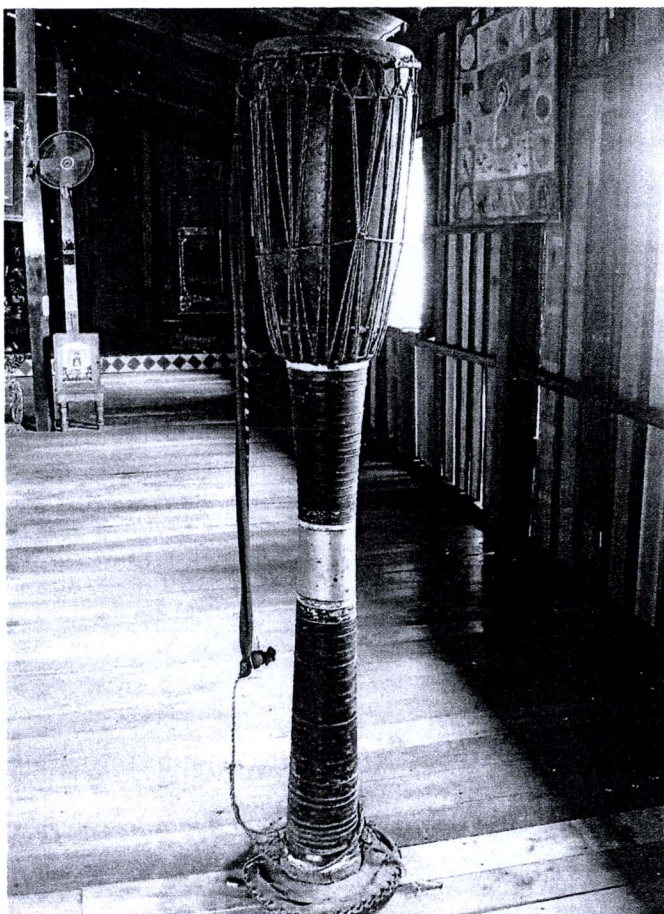

ภาพที่ ๑๗๓ ภาพไหข้าวและสายตึงเชือกในลอน ภาพที่ ๑๗๕ ภาพแสดงเล็บช้างและคอกกลอง

ภาพที่ ๑๑๖ ภาพเอวกลองสีทองคาดหัวท้ายด้วยแถบสีแดง ภาพที่ ๑๑๗ ภาพหยาขลักคาครอบกลองเป็นเส้น

จากการสังเกตลักษณะภายนอกและการใช้สีของกลองใบนี้ ช่างใช้สีทั้งหมด ๑ สีในการตกแต่ง ทาสีกลองคือสีดำ สีทอง และสีแดง คาดคอดด้วยแถบสีขาวและแถบแดง เอวกลองเป็นสีทอง ลักษณะไห กลองยาวได้สัดส่วนมีความยาว ๒๑ นิ้ว เมื่อเทียบอัตราส่วนแล้วกับความสูงของกลองทั้งใบซึ่งมีความ ๖๘ นิ้ว เทียบได้ว่ากลองใบนี้มีความยาว ๑ หัก ซึ่งไม่ค่อยได้พบ เนื่องจากช่างมักจะใช้สัดส่วน ๒ หัก ครึ่งมากกว่า ๑ หัก

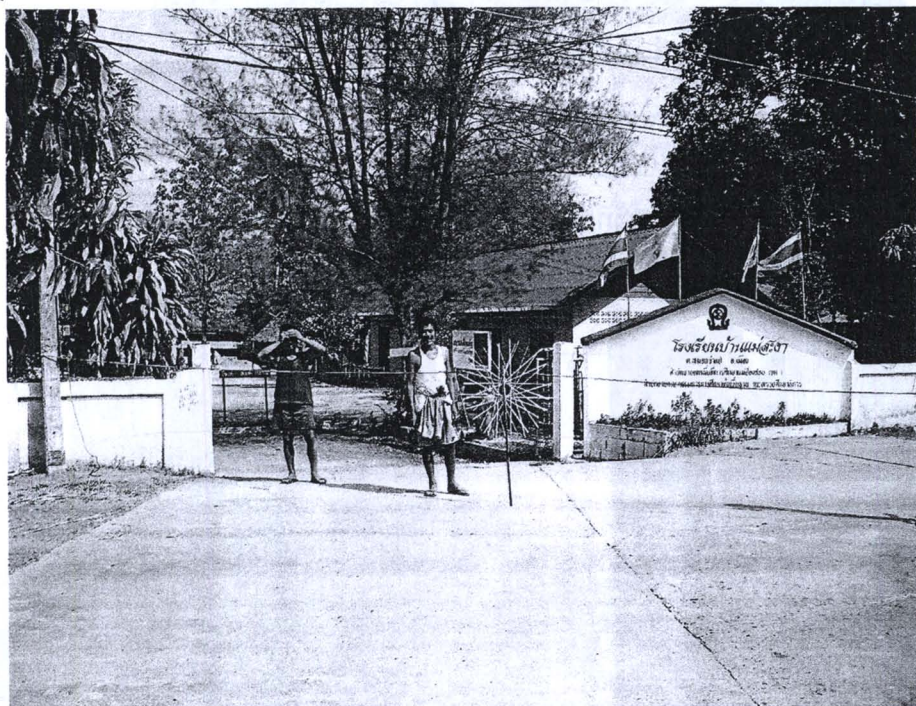
ภาพที่ ๑๑๘ ภาพกลองก้นยาวประจำวัดบ้านนาป่าแปก

๕.๔.๒.๕.๒ กลองกันยาวประจำวัดบ้านแม่สะงา

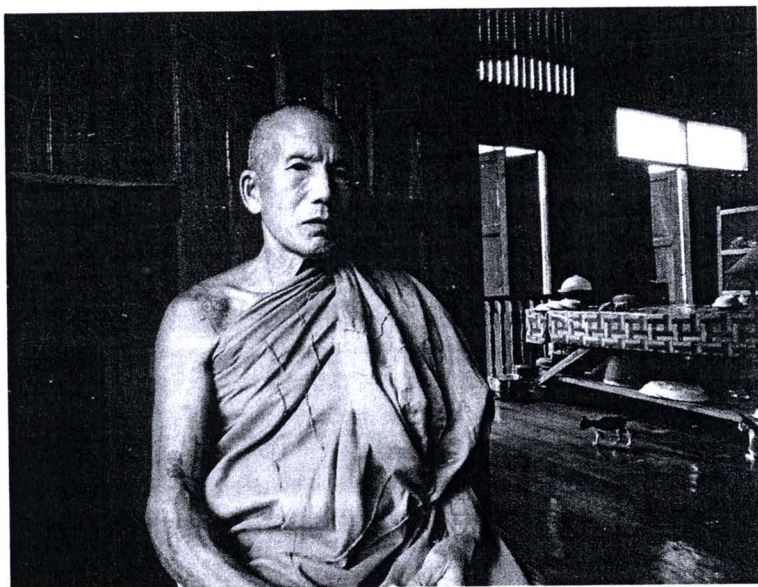
ภาพที่ ๑๗๕ ภาพซุ้มประตูเข้าวัดบ้านแม่สะงา ภาพที่ ๑๗๖ ภาพศาลาวัดบ้านแม่สะงา

วัดบ้านแม่สะงาเป็นวัดไทใหญ่ประจำหมู่บ้านบ้านแม่สะงา มีกลองกันยาวประจำวัดทั้งหมด ๒ ใบ เมื่อครั้งที่ผู้วิจัยเดินทางมาเก็บข้อมูลกลองกันยาวที่บ้านแม่สะงาเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ไม่สามารถเก็บข้อมูล ไม่สามารถเข้าหมู่บ้านได้ เนื่องจากชาวไทใหญ่ที่บ้านแม่สะงาปิดหมู่บ้านทำบุญวันปริก (ทำบุญหมู่บ้าน) ห้ามมิให้คนนอกหมู่บ้านเข้าในหมู่บ้านระหว่างทำพิธี ชาวบ้านผู้ชาย ๒ คนทำหน้าผัดเวรยาม ปิดประตูหน้าทางเข้าหมู่บ้านไว้ ผู้วิจัยและคณะจึงได้เดินทางกลับมาเก็บข้อมูลอีกครั้งในเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔

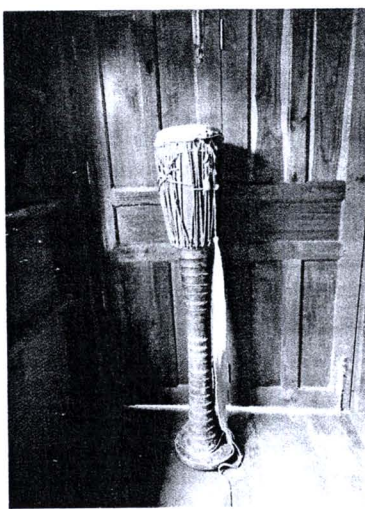
ภาพที่ ๑๗๗ ภาพการกันทางเข้าหมู่บ้านในวันทำบุญวันปริกของบ้านแม่สะงา

พระจิ้งได้อธิบายถึงลักษณะสำคัญของกลองกันยาวที่วัดบ้านแม่สะงาไว้ดังนี้
 กลองสองใบนี้เก่าแก่มาก แต่ได้ส่งไปซ่อมและเปลี่ยนจากหนังวัวมาเป็นเชือกใน
 ล่อน ทำให้สายไม่ล่องเลื้อยข้าง และเสียงเปลี่ยนไป เมื่อก่อนเสียงดีมาก (พระจิ้ง,
 สัมภาษณ์, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔)

ภาพที่ ๑๘๒ พระจิ้ง พระลูกวัดบ้านแม่สะงา

กลองกันยาวใบที่ ๑ ใช้ตีเดียวในการตบแต่งคือสื่อน้ำตาล คัดด้วยเชือกไนลอนสีขาว มีขนาด
 ใหญ่ กลองกันยาวใบที่ ๒ มีขนาดเล็กกว่า คัดด้วยเชือกไนลอนสีเขียว ควั่นขึ้นปล้องชัดเจน ทาสีดำ

ภาพที่ ๑๘๓ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๑ ประจำวัดบ้านแม่สะงา ภาพที่ ๑๘๔ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๒
 ประจำวัดบ้านแม่สะงา

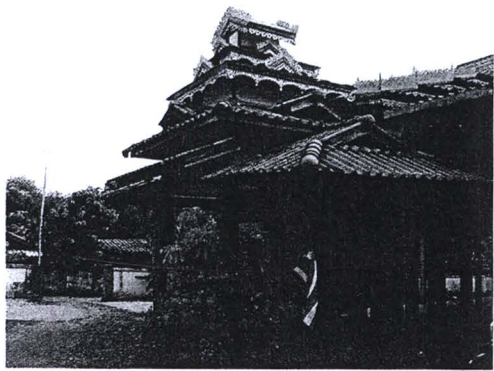
กลองกันยาวใบที่ ๑ ของวัดบ้านแม่สะงามีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๑.๕
รอบไห	๓๘.๕
ไหยาว	๒๐.๕
รอบคอบน	๒๓
รอบเอว	๑๖
รอบก้นกึ่ง	๒๓
กลองสูง	๖.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๐.๕

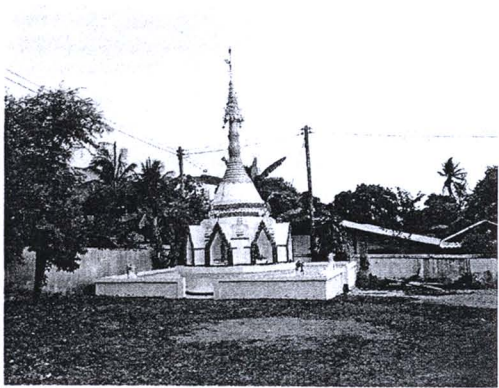
กลองก้นยาวใบที่ ๒ ของวัดบ้านแม่สะงามีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐
รอบไห	๓๕.๕
ไหยาว	๑๗.๕
รอบคอบน	๑๕
รอบเอว	๑๓
รอบก้นกึ่ง	๑๘.๕
กลองสูง	๕.๔
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๙.๕

๕.๔.๒.๕.๓ กลองก้นยาวประจำสำนักสงฆ์บ้านยอด

ภาพที่ ๑๘๔ ภาพศาลาวัดบ้านยอด

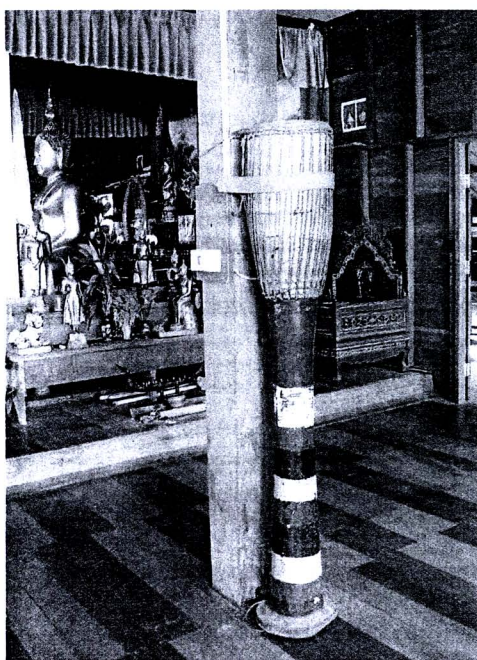
ภาพที่ ๑๘๕ ภาพเจดีย์วัดบ้านยอด

ภาพที่ ๑๘๖ ภาพป้ายสำนักสงฆ์บ้านยอด

พระสุมลอริวังโส ท่านเจ้าอาวาสสำนักสงฆ์บ้านยอดได้กล่าวถึงประวัติกลองใบนี้ว่า
กลองใบนี้ซื้อมาจากเมืองไต ราคา ๑๐,๐๐๐ บาท ทั้งชุด รวมมอญ และฉาบ เสียงดี
พอใช้ได้ (พระสุมลอริวังโส, สัมภาษณ์, ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓)

กลองใบนี้ทำไห้ข้าวสี่เหลือง ส่วนที่เป็นเอวกลองมีสัดส่วนเกือบเท่ากับคอกกลอง ดังจะเห็นได้
ในตารางสัดส่วนกลอง เอวกลองมีเส้นรอบวง ๑๑ นิ้ว ส่วนคอกกลองมีเส้นรอบวง ๒๑ นิ้ว กลองใบนี้ใช้
สีตกแต่งกลอง ๕ สีคือ สีเหลือง สีเขียว สีขาว สีแดง และสีดำ ไห้ข้าวทาสีเหลือง คอกกลองจนถึงเอวทาสี
เขียว และไม่ใช่สีเขียวซ้ำที่อื่นอีก นอกจากเชือกในลอนสีเขียว จากเอวกลองถึงก้นก็ทาแถบสีสลับกัน
เป็นปล้อง คือสีขาว สีแดง และสีดำ ๓ ช่วง ลำตัวกลองไม่ได้กลึงขึ้นเป็นปล้องนูนบนเนื้อไม้ ไม่ใช่
หวายถักคาด

ภาพที่ ๑๘๗ ภาพกลองก้นยาวประจำสำนักสงฆ์บ้านยอด

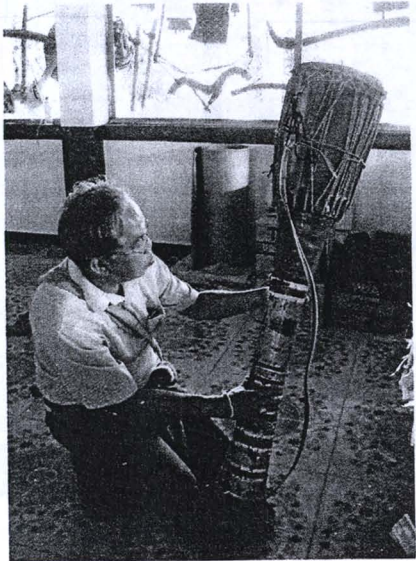
กลองกันยาวประจำสำนักสงฆ์บ้านยอดมีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๑
รอบไห	๓๖
ไหยาว	๒๑.๕
รอบคอบน	๒๑
รอบเอว	๑๓
รอบก้นกึ่ง	๒๓.๕
กลองสูง	๖๖
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๑.๕

๕.๔.๒.๕.๔ กลองกันยาวประจำวัดหมอกจำแป่

ภาพที่ ๑๘๘ ภาพซุ้มประตูทางเข้าวัดหมอกจำแป่

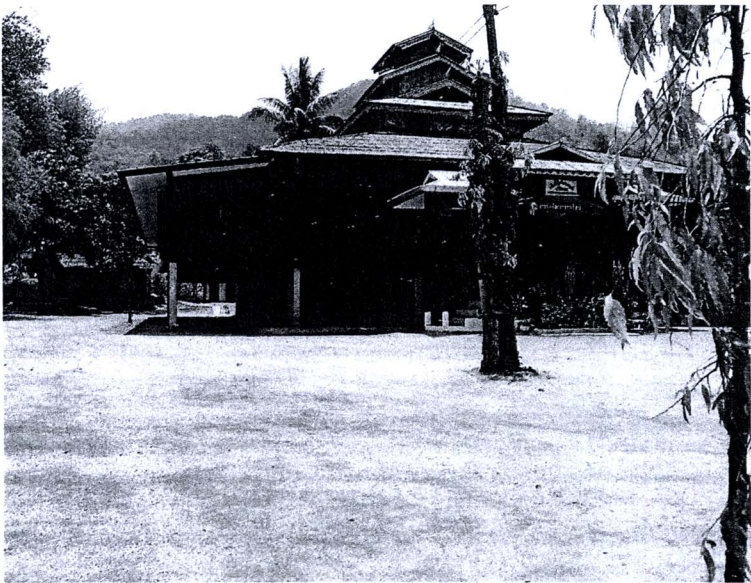

ภาพที่ ๑๘๙ ภาพกลองกันยาววัดหมอกจำแป่

วัดหมอกจำแป่มีกลองกันยาว ๑ ใบ เก็บไว้ใต้ถุนศาลาอเนกประสงค์ที่ใช้ฝึกอบรม
เยาวชนพุทธมามกะ วัดหมอกจำแป่ไม่มีกิจกรรมอบรมพุทธศาสนาให้เยาวชนประจำอย่างต่อเนื่องโดยได้รับความร่วมมือจากภาครัฐบาล กลองกันยาวมีไม้ยาวสีแดง ลำตัวและเอวใช้สีเหลืองทา จากอวจนถึงกันก็ทาสีเหลืองสลักสีแดงคาดด้วยสีขาว สันนิษฐานว่ากลองใบนี้เป็นกลองสาน วัดขนาดได้ดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕.๖
รอบไห	๓๒
ไหยาว	๑๕.๕
รอบคอบน	๑๘.๕
รอบเอว	๑๓
รอบกันก็	๒๐
กลองสูง	๕๐
เส้นผ่านศูนย์กลางกันก็	๕

๕.๔.๒.๕.๕ กลองกันยาวประจำวัดห้วยขาน

ภาพที่ ๑๕๐ ศาลาวัดห้วยขาน

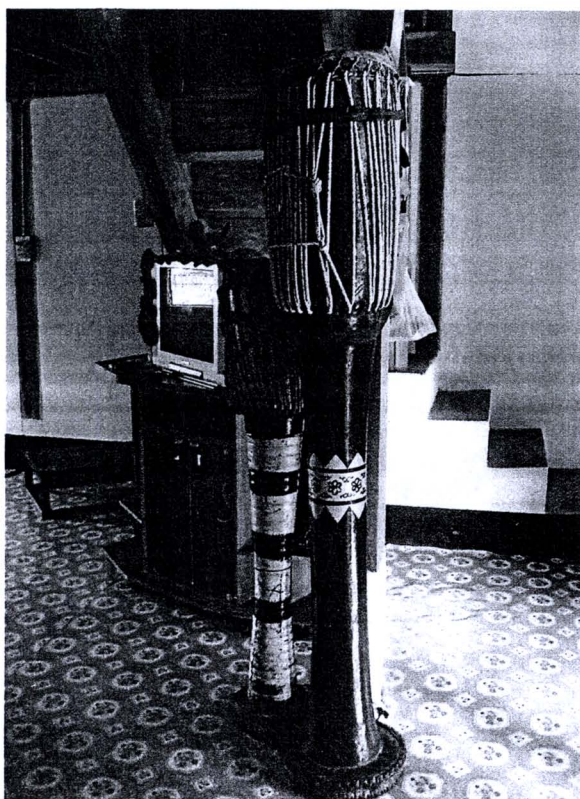
วัดห้วยขานมีกลองประจำวัด แต่ไม่ได้เก็บไว้ที่วัด เก็บไว้ที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน มี ๒ ใบ ผู้ใหญ่บ้าน
ແມ່ງ ສິວິເສຍສຸດ ຢູ່ບ້ານເລທີ່ ໓໐ ໝູ່ ໓ ດນນໝອກຈຳປາ ອຳເກອເມືອງ ຈັງຫວັດແມ່ອ່ອງສອນ

ภาพที่ ๑๙๑ ภาพบ้านผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยขาน ตำบลหมอกจำแป่
ผู้ใหญ่บ้านได้อธิบายเหตุผลของการเก็บรักษากลองไว้ที่บ้านไว้ดังนี้

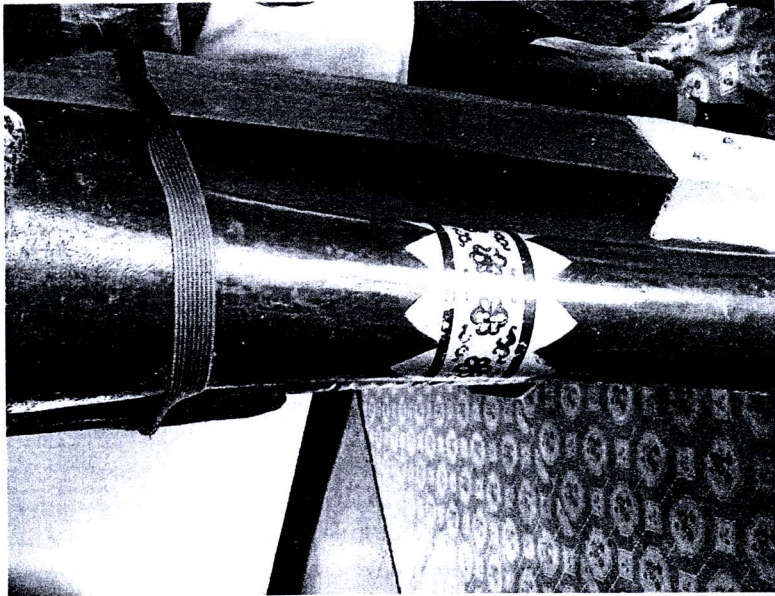
กลองเป็นของส่วนรวมของทุกคนในหมู่บ้าน จึงนำเอามาไว้ที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน
ช่วยกันรับผิดชอบ ถ้าใครจำเป็นต้องใช้ก็มายืมไปได้ แล้วก็นำมาคืน
(ແມ່ງ ສິວິເສຍສກຸລ, ສັມພາຍຸດ, ໑໐ ພຸດສະພາ ໒໕໕໑)

กลองกันยาวประจำวัดห้วยขานใบที่ ๑

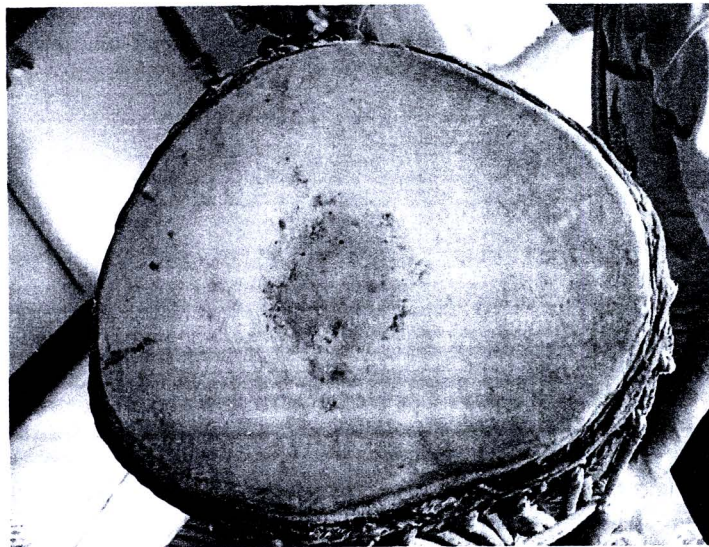

ภาพที่ ๑๙๒ กลองกันยาวประจำวัดห้วยขานใบที่ ๑

กลองกันยาวประจำวัดห้วยขานไบที่ ๑ เป็นกลองกันยาวขนาดใหญ่ มีความสูงถึง ๗๑ นิ้ว ส่วนไบที่ ๒ มีขนาดเล็กกว่า แต่เป็นขนาดที่พบโดยทั่วไปคือสูง ๕๓ นิ้ว กลองทั้งสองใบผูกเก็บรักษาไว้กับเสาเรือน ได้บันทึกขึ้นบ้านชั้นสอง กลองกันยาวไบที่ ๑ ทาสีน้ำตาลทั้งใบ สายดึงทำจากเชือกไนลอนสีขาว เอวกลองตกแต่งด้วยลายทองรดน้ำ และมีหน้ากลองเป็นวงรีตามรูปเดิมของปึกหน้าไม้

ภาพที่ ๑๕๓ ภาพประดับลายทองตกแต่งเอวกลอง

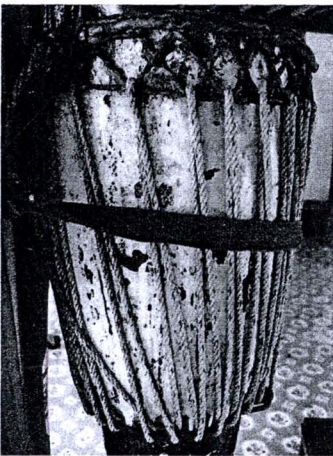

ภาพที่ ๑๕๔ ภาพปึกไม้เปิดหน้ากลองรูปวงรีของกลองกันยาวไบที่ ๑

กลองกันยาวใบที่ ๑ ประจำวัดห้วยขาน

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๒
รอบไห	๔๓
ไหยาว	๒๒
รอบคอบน	๒๘
รอบเอว	๑๕
รอบก้นกึ่ง	๒๕
กลองสูง	๗๑
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๔

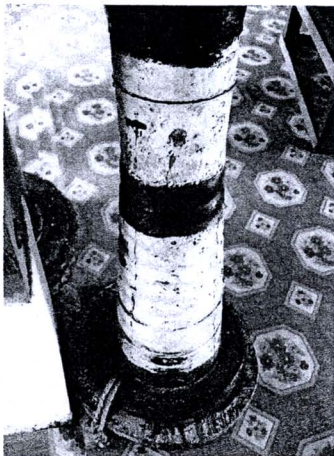
กลองกันยาวประจำวัดห้วยขานใบที่ ๒ มีขนาดสูง ๕๑ นิ้ว ไหข้าวทาสีเงิน กันกลองทาสีเงิน สลักสีน้ำตาล สายตึงทำจากเชือกไนล่อน ส่วนเอวกลองทาสีเงิน ปล้องกลิ้งขึ้นนูนสูง แต่ปล้องไม่ถึง สีที่ใช้ทำจากสีสังเคราะห์ หูระวิงร้อยเป็นสีเหลืองขมมเปี้ยกปูน ส่วนก้นกึ่งบานออกแต่ปลายไม่เห็นขึ้น

ภาพที่ ๑๕๕ ภาพไหข้าวสีเงิน

ภาพที่ ๑๕๖ ภาพปล้องกลอง

ภาพที่ ๑๕๗ ภาพเอวกลอง

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐.๕
รอบไห	๓๖
ไหยาว	๑๖.๕
รอบคอบน	๒๑.๕
รอบเอว	๑๓
รอบก้นกึ่ง	๑๕
กลองสูง	๕๓
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๑.๕

๕.๔.๒.๖ กลองประจำวัดในตำบลห้วยผา

ผู้วิจัยและคณะได้ทำการเก็บข้อมูลกลองประจำวัดไทใหญ่ในตำบลห้วยผาทั้งหมด ๕ วัดดังนี้

๕.๔.๒.๖.๑ กลองกันยาวประจำวัดบ้านนาปลาจาด

๕.๔.๒.๖.๒ กลองกันยาวประจำวัดบ้านทุ่งมะसान

๕.๔.๒.๖.๓ กลองกันยาวประจำวัดน้ำกั๊ด

๕.๔.๒.๖.๔ กลองกันยาวประจำวัดน้ำกั๊ดบ้านสุยะ

๕.๔.๒.๖.๕ กลองกันยาวประจำวัดห้วยผา

จากการเก็บข้อมูลผู้วิจัยและคณะพบรายละเอียดกลองกันยาวประจำวัดไทใหญ่ในตำบลห้วยผา ดังนี้

๕.๔.๒.๖.๑ กลองกันยาวประจำวัดบ้านนาปลาจาด

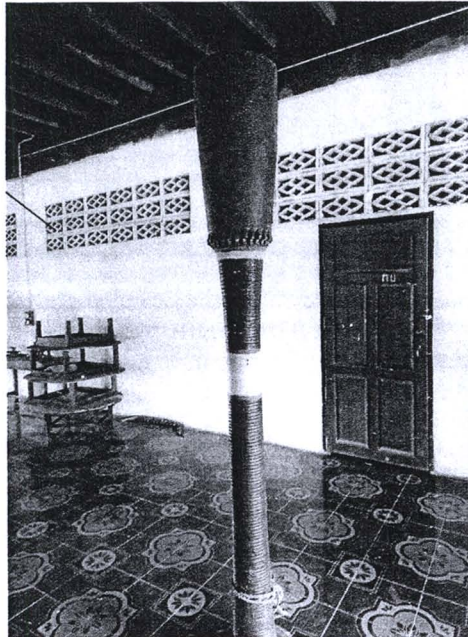
วัดบ้านนาปลาจาดตั้งอยู่ที่ หมู่ ๔ ตำบลห้วยผา มีกลองกันยาวประจำวัด ๒ ใบ กลองใบที่ ๑ ยังคงอยู่ในสภาพที่ดี ทำจากไม้ซ้อ ตกแต่งด้วยสีทั้งหมด ๓ สีคือสีดำ สีเทา และสีแดง มีขนาดและสัดส่วนดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๑
รอบไห	๓๘.๕
ไหยาว	๒๐.๕
รอบคอบน	๒๐.๕
รอบเอว	๑๕
รอบก้นกึ่ง	๒๐
กลองสูง	๘๐
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๑

ภาพที่ ๑๔๘ กลองกันยาวใบที่ ๑ ประจำวัดบ้านนาปลาจาด

กลองกันยาวใบที่ ๒ เป็นกลองกันยาวที่สูงที่สุดในจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่ากลองไม่อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ ลำตัวกลองยังมีสภาพที่ดี แต่ไม่มีหนังหน้ากลอง ถึงแม้ว่ากลองมีขนาดสูงมาก แต่ความยาวรอบโหลกลอง รอบเอว และรอบก้นก็ยังคงสัดส่วนเดิมของกลองขนาดปกติไว้

ภาพที่ ๑๔๙ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๒ ของวัดบ้านนาปลาจาด

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๑
รอบไห	๓๓
ไหยาว	๒๓.๕
รอบคอบน	๒๑.๕
รอบเอว	๑๖
รอบก้นกึ่ง	๒๐.๕
กลองสูง	๕๖.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๓

กลองใบที่ ๓ เป็นกลองที่ใช้ ๓ สีตกแต่งทาบनตัวกลอง ไหขาวทาสีดำ ก้นกลองสีแดง แบ่งกลึงปล้องเป็นช่วงเท่าๆ กัน ไม่คาดหวายถัก สายตึงทำจากเชือกไนลอน ส่วนลำตัวกลองทำจากไม้ซ้อ ทำไว้สำหรับให้เด็ก ๆ ตีเล่นกันสนุกสนาน

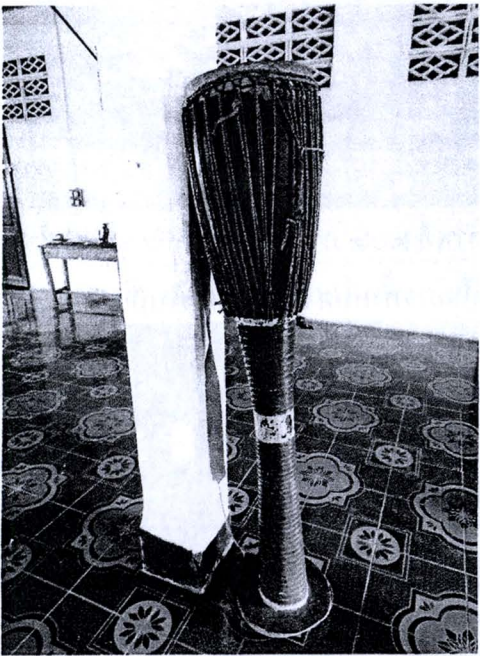
ภาพที่ ๒๐๐ ภาพกลองก้นยาวใบที่ ๓

ขนาดของกลองใบที่ ๓ วัดได้ดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๕.๕
รอบไห	๓๓
ไหยาว	๑๖
รอบคอบน	๑๕
รอบเอว	๑๔

รอบก้นกิ้ง	๑๖.๕
กลองสูง	๔๓.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกิ้ง	๕

กลองก้นยาวใบที่ ๔ ไหกลองทาสีดำ หางกลองทาสีน้ำตาล คาคแถบสีขาว ปล้องมีหวายคาด

ภาพที่ ๒๐๑ ภาพกลองก้นยาวใบที่ ๔

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๑
รอบไห	๓๕
ไหยาว	๒๑
รอบคอบน	๑๕.๒
รอบเอว	๑๓.๕
รอบก้นกิ้ง	๑๘.๕
กลองสูง	๕๐
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกิ้ง	๑๑

๕.๔.๒.๖.๒ กลองกันยาวประจำวัดบ้านทุ่งมะส้าน

ภาพที่ ๒๐๒ ภาพศาลาการเปรียญวัดทุ่งมะส้าน

วัดทุ่งมะส้านมีกลองกันยาวทั้งหมด ๔ ใบ กลองใบที่ ๑ เป็นกลองที่มีธงชาติไทยห่มไหข้าว ส่วนบนไว้ครึ่งหนึ่ง จากคอกลองไปจนถึงหางกลองแบ่งเป็น ๓ ส่วน ส่วนต้นต่อจากไหข้าวทาสีเป็นแถบธงชาติรัฐฉานประกอบด้วยสีเหลือง เขียว และสีแดง เมื่อถึงช่วงเอวกลองใช้สีธงชาติไทย และเมื่อถึงส่วนปลายหางกลอง ทาสีธงชาติรัฐฉานอีกครั้ง หางกลองทั้งหมดรวมทั้งไหข้าวทาสีดำ กลองกันยาวใบนี้สะท้อนอุดมการณ์ทางการเมืองของชาวไทใหญ่ และความผูกพันที่มีต่อผืนแผ่นดินไทยบนลำตัวกลองกันยาว

ภาพที่ ๒๐๓ ภาพกลองกันยาวประจำวัดทุ่งมะส้าน ใบที่ ๑

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๓.๒
รอบไห	๔๗.๕
ไหยาว	๒๕.๕
รอบคอบน	๒๓
รอบเอว	๑๗
รอบก้นกึ่ง	๒๓
กลองสูง	๗๕.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๕

กลองใบที่ ๒ ทำจากไม้ฝักกุ่ม ทาสีลงด้วยรัก ใช้เชือกไนลอนทำเป็นสายตึง แต่คาดหวาย

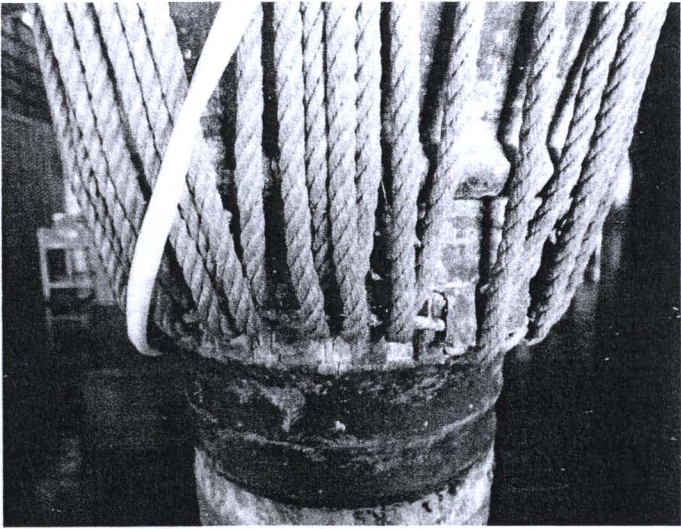
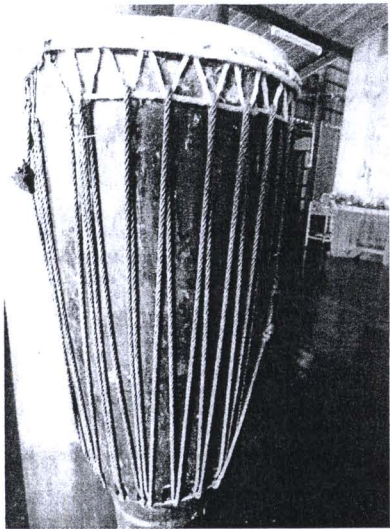
ภาพที่ ๒๐๔ ภาพกลองก้นยาวใบที่ ๒ ของวัดทุ่งมะส้าน

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐.๕
รอบไห	๓๖
ไหยาว	๒๐.๕
รอบคอบน	๑๘
รอบเอว	๑๕
รอบก้นกึ่ง	๑๕.๕

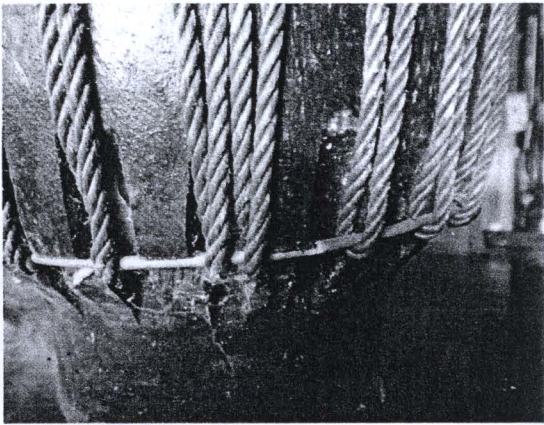
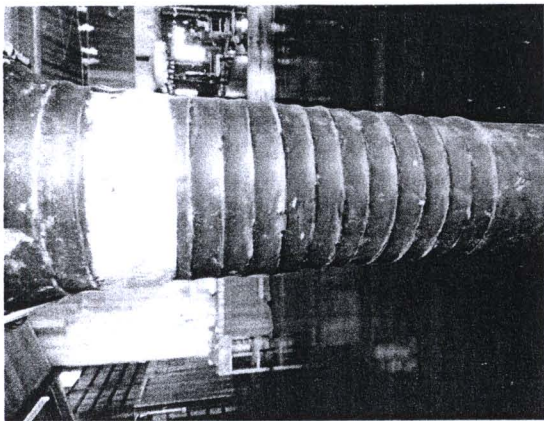

กลองสูง	๓๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกิ้ง	๑๐.๕

กลองก้นยาวใบที่ ๓ ของวันทุ่งมะसान

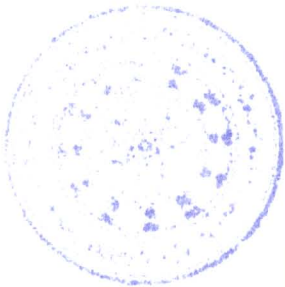

ภาพที่ ๒๐๕ ภาพใหญ่กลองของกลองใบที่ ๓ ภาพที่ ๒๐๖ ภาพสายตึงของกลองใบที่ ๓

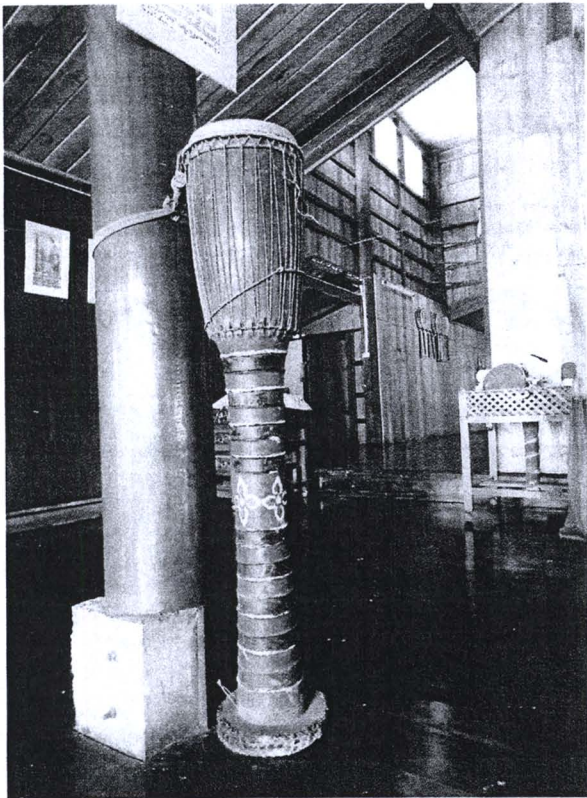

ภาพที่ ๒๐๗ ภาพปล้องบนหางกลองของกลองใบที่ ๓ ภาพที่ ๒๐๘ ภาพเส้นข้างของกลองใบที่ ๓

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐
รอบไห	๓๕
ไหยาว	๑๘.๕
รอบคอบน	๑๕.๕
รอบเอว	๑๕
รอบก้นกิ้ง	๒๐
กลองสูง	๕๒
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกิ้ง	๕.๕

กลองใบที่ ๔ เป็นกลองขนาดเล็ก ทาสีแดง มีการตกแต่งด้วยลายดอกพิกุลบนเอน ทาสีแดงบน
ไหขาว ส่วนหางกลองทั้งหมดทาสีดำสลับแดงเป็นปล้องและเขียนกรอบด้วยสีเหลือง สายตึงทำจาก
เชือกไนลอนสีเขียว

ภาพที่ ๒๐๕ ภาพกลองกันยาวใบที่ ๔ วัดทุ่งมะส้าน

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐
รอบไห	๓๔
ไหขาว	๑๗
รอบคอบน	๑๕.๕
รอบเอน	๑๕
รอบกันก็	๒๐
กลองสูง	๕๒
เส้นผ่านศูนย์กลางกันก็	๕

๕.๔.๒.๖.๓ กลองกันยาวประจำวัดน้ำกัก

วัดน้ำกักตั้งอยู่ที่หมู่ ๒ ต. ห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาพที่ ๒๑๐ ภาพป้ายทางเข้าวัดน้ำกัก

ภาพที่ ๒๑๑ ภาพทางเข้าวัดน้ำกัก

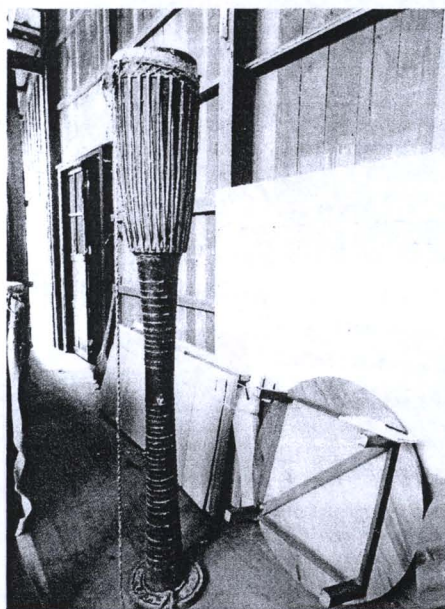
ภาพที่ ๒๑๒ ภาพภายในศาลาการเปรียญด้านหลังเก็บกลองกันยาว

ภาพที่ ๒๑๓ ภาพด้านหลังศาลาการเปรียญที่เก็บกลองกันยาว ๕ ใบ

วัดน้ำกักมีกลองกันยาวประจำวัดทั้งหมด ๕ ใบ ทุกใบอยู่ในสภาพที่ดี กลองทุกใบถูกเก็บรักษาไว้อย่างดี ผูกไว้กับเสาอย่างแน่นหนาและแบ่งสัดส่วนไว้สำหรับเก็บกลองและมองด้านขวาของศาลาด้านหลัง พระสมุห์เกษม อินทปญโญ ท่านเจ้าอาวาส อายุ ๕๐ ปี เพิ่งย้ายมาประจำวัดได้ ๑ ปี จากอำเภอปาก และอำเภอฮอดตามลำดับ ท่านได้อธิบายเกี่ยวกับกลองกันยาวใบที่ ๑ ไว้ดังนี้

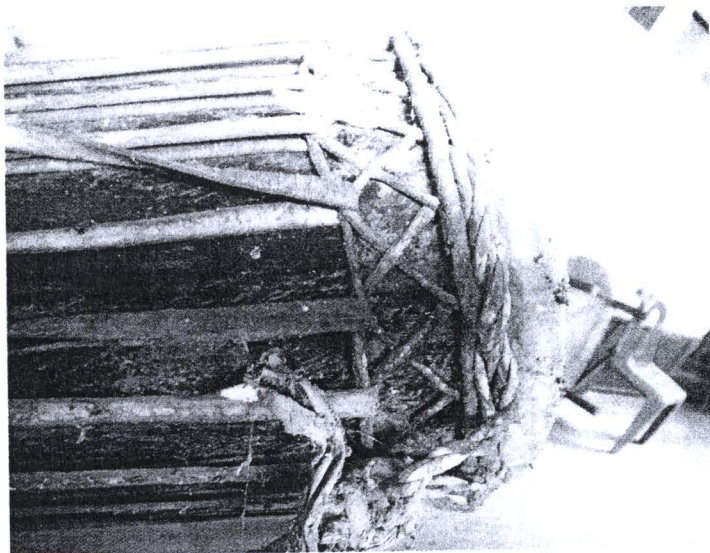
ลายเครือเถาใช้ตกแต่ง โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ ส่วนตัวระ ใช้ลงอักขระเพื่อ
ป้องกันสิ่งไม่ดี หรือเปรียบเหมือนเลขศูนย์ กลองใบนี้น่าจะอายุประมาณ ๑๐๐ ปี
และมีการลงตัวระไว้ที่ก้นกลองด้วย มีหวายถักรัดปล้อง ทาด้วยรัก (พระสมุห์
เกษม, สัมภาษณ์, ๔กรกฎาคม ๒๕๕๔)

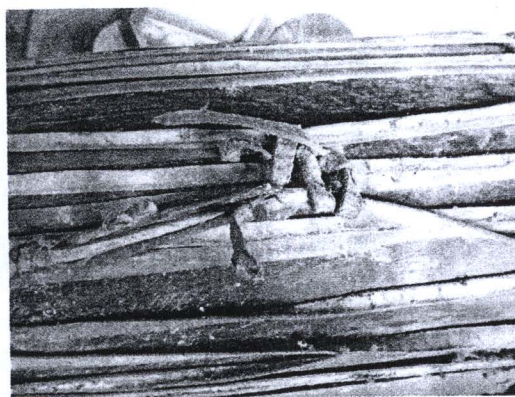
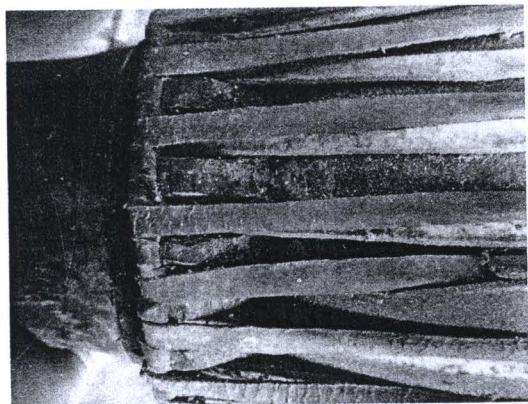
ภาพที่ ๒๑๔ กลองก้นยาวใบที่ ๑

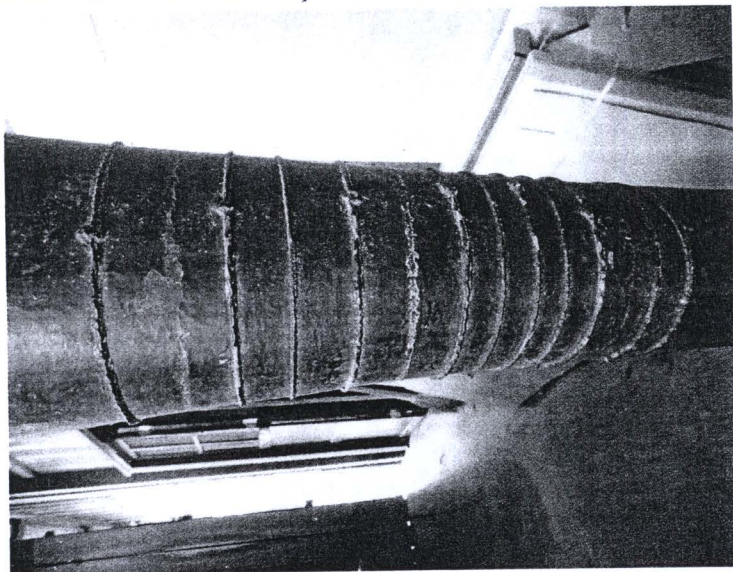
ภาพที่ ๒๑๕ ภาพการลงตัวระที่ก้นกึ่งของกลองใบที่ ๑

ภาพที่ ๒๑๖ ภาพหูลึงของกลองใบที่ ๑

ภาพที่ ๒๑๗ ภาพเส้นข้างของกลองใบที่ ๑ ภาพที่ ๒๑๘ ภาพสายตึงและการผูกสายตึงของกลองใบที่ ๑

ภาพที่ ๒๑๙ ภาพหวายถักรอบหางกลองของกลองใบที่ ๑

กลองก้นยาวใบที่ ๑ ประจำวัดน้ำกาดมีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐.๕
รอบไห	๓๓
ไหยาว	๒๕.๕
รอบคอบน	๑๕.๕
รอบเอว	๑๔.๕
รอบก้นก็	๒๑.๕
กลองสูง	๘๑.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๑๒

กลองก้นยาวใบที่ ๒ ของวัดน้ำกาดทำจากไม้ซ้อ ใช้นางวัวทำสายตึง มีอายุประมาณ ๓๐ ใช้สีดำเพียงสีเดียว กลองก้นยาวใบนี้ใช้เชือกทำสายตึง คว้นปล้องและเว้นส่วนเอวไว้ กลองใบนี้มีขนาดกลาง สูง ๕๑.๕ นิ้ว

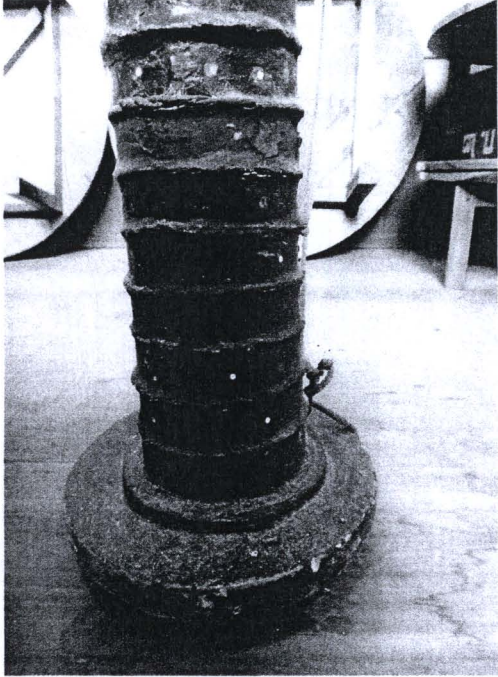
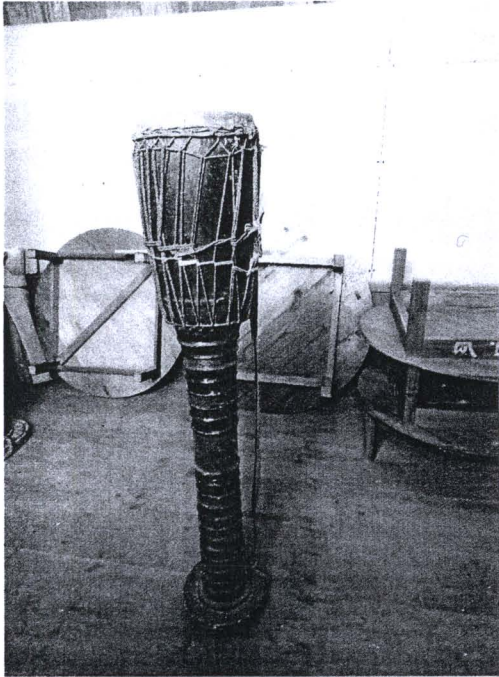

ภาพที่ ๒๒๐ ภาพกลองก้นยาวใบที่ ๒

กลองกันยาวใบที่ ๒ มีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๐
รอบไห	๓๕
ไหยาว	๑๗
รอบคอบน	๒๐
รอบเอว	๑๕
รอบก้นกึ่ง	๑๕
กลองสูง	๕๑.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๐

กลองกันยาวใบที่ ๑

ภาพที่ ๒๒๑ กลองกันยาวใบที่ ๑

ภาพที่ ๒๒๒ ภาพปล้องกลองกันยาวใบที่ ๑

กลองกันยาวใบที่ ๑ ทำจากไม้ซ้อ ใช้เชือกพลาสติกสีเขียวทำสายตึง ลำตัวกลองกลึงขึ้นปล้อง ใช้สองสีทาดกแต่ง ไหลกลองทาสีดำ ส่วนเอวกลองทาสีแดง และทาสลับกับสีดำเป็นช่วง ๆ

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘
รอบไห	๓๒.๕
ไหยาว	๑๖.๗

รอบคอบน	๑๘.๕
รอบเอว	๑๔
รอบก้นกึ่ง	๑๖.๕
กลองสูง	๕๐.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๘.๕

กลองกันยาวใบที่ ๔

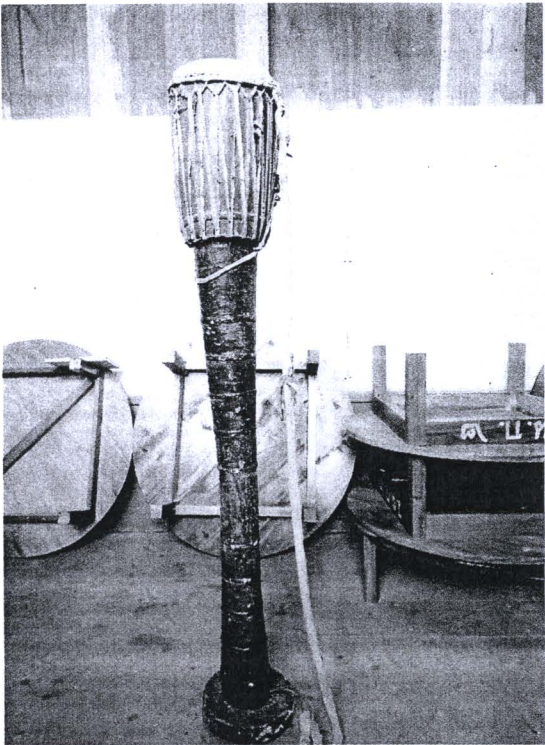

ภาพที่ ๒๒๓ กลองกันยาวใบที่ ๔

กลองกันยาวใบที่ไม่ได้ทำสี แต่เป็นสีธรรมชาติของไม้ซ้อ ไม่ได้ลงสีหรือทาสีเคลือบชักเงา ใช้สายเร้งสีแดงทำจากเชือกไนลอน ส่วนเอวกลองกลึงเป็นปล้องตลอดทั้งลำตัวกลอง ส่วนปลายก้นบานออกเล็กน้อย กลองใบนี้เป็นกลองขนาดเล็กมีส่วนสูงเพียง ๔๓ นิ้ว กลองมีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘.๕
รอบไห	๓๒
ไหยาว	๑๔
รอบคอบน	๑๗.๕
รอบเอว	๑๓
รอบก้นกึ่ง	๑๕
กลองสูง	๔๓
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๗.๕

กลองก้นยาวใบที่ ๕ ของวัดน้ำกาดทำจากไม้ซ้อเช่นกัน อายุกลองประมาณ ๓๐ ปี ใช้เชือกพลาสติก กลองทาสีดำ ใช้สายหนังเรียดทำเป็นสายตั้ง

ภาพที่ ๒๒๔ กลองก้นยาวใบที่ ๕

กลองมีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๘.๒
รอบไห	๒๘
ไหยาว	๑๓
รอบคอบน	๑๗
รอบเอว	๑๑.๕
รอบก้นก็	๑๕
กลองสูง	๕๕.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๘

๕.๔.๒.๖.๔ กลองกันยาวประจำวัดแม่สุยะ

ภาพที่ ๒๒๕ ศาลาการเปรียญวัดแม่สุยะ

วัดแม่สุยะมีกลองกันยาวประจำวัดทั้งหมด ๒ ใบและพบว่าพระประจำวัดนี้เป็นสกลอง ชื่อพระนะ จันตะวังโส อายุ ๖๐ ปี เพิ่งบวชได้ ๑ พรรณามาจากรัฐฉาน ส่วนพระท่านเจ้าอาวาส ชื่อพระกันทะ จันทะโก ทำกลองกันยาวเอง กลองกันยาวที่วัดนี้ผูกไว้ที่ได้ถูกรื้อถอน เนื่องจากพระนะเพิ่งจะทำกลองใบนี้เสร็จได้ ๑ วันและยังผูกกลองไว้เพื่อให้สีแห้ง

พระนะได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์การทำกลองว่า เห็นเขาทำกันก็เลียนแบบ มาเห็นเขาทำที่แม่สุยะ มาจากเมืองสาละween จังหวัดหมอกใหม่ รัฐฉาน ไม่ได้ฝึกมาก่อน เพิ่งมาหัดทำที่นี่ แต่เป็นงานช่างมาก่อน ให้ดูว่ากลองนี้ทำที่นี้คือ คอกกลอง ไม่ควั่น (พระนะ, สัมภาษณ์, ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔)

เอกลักษณ์ของกลองกันยาวพระนะคือส่วนเง้าไห หรือส่วนโคนไหที่ต่อจากเล็บ ช้างนั้น จะไม่ควั่นขึ้นเป็นปล้อง แต่จะควั่นกลึงเป็นปล้องเฉพาะส่วนล่างของเอวจนถึงปลายกันก็ กลองใบนี้ลงสีน้ำตาลทั้งใบ และส่วนเอวกลอง ทาสีเหลือง เขียวและแดง

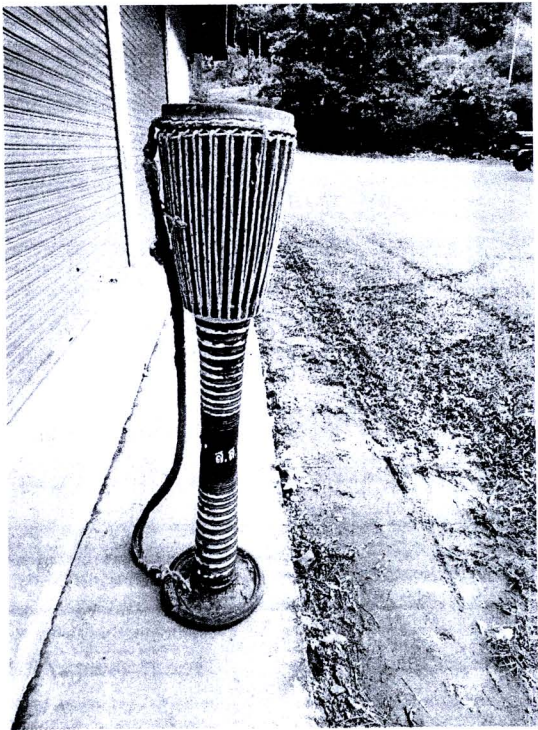

ภาพที่ ๒๒๖ กลองกันยาวที่ผูกไว้ได้ถูกรื้อถอนวัดแม่สุยะ

กลองใบที่ ๑ มีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๒.๗
รอบไห	๔๗
ไหขาว	๒๗.๕
รอบคอบน	๓๐.๕
รอบเอว	๒๒.๒
รอบก้นก็	๒๗
กลองสูง	๘๐.๕
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นก็	๑๕

กลองก้นยาวใบที่ ๒

ภาพที่ ๒๒๗ กลองก้นยาวใบที่ ๒

กลองใบที่ ๒ มีขนาดเล็กกว่าใบที่ ๑ ส่วนสูง ๕๐ นิ้วถือเป็นกลองขนาดกลางตาม
สัดส่วนที่พบโดยทั่วไปของกลองก้นยาว กลองใบนี้เป็นกลองสาน ไหขาวทาสีดำ ส่วนเอวกลองทาสีดำ
กลองไม่มีปล้อง แต่ทำปล้องด้วยแถบสีแถบเล็ก ๆ เป็นสีแดงสลับกับสีขาว กลองใบนี้มีขนาดดังนี้

ตำแหน่งที่วัด	หน่วยวัด (นิ้ว)
เส้นผ่านศูนย์กลางหน้ากลอง	๑๑
รอบไห	๓๓
ไหยาว	๑๖.๒
รอบคอบน	๑๖.๕
รอบเอว	๑๒.๗
รอบก้นกึ่ง	๑๖.๕
กลองสูง	๕๐
เส้นผ่านศูนย์กลางก้นกึ่ง	๑๒

๕.๔.๒.๖.๕ กลองก้นยาวประจำวัดห้วยผา

วัดห้วยผาไม่มีกลองประจำ

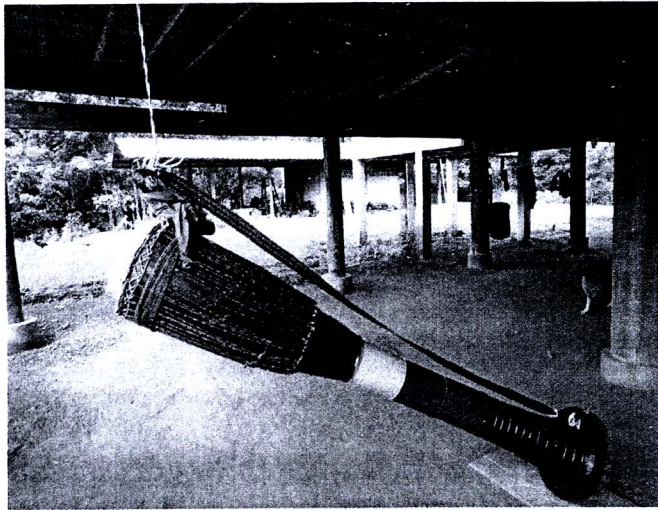
๕.๔ บทวิเคราะห์สัญลักษณ์และความหมาย

ในการวิเคราะห์สัญลักษณ์และความหมายของกลองก้นยาวนั้นผู้วิจัยจะได้ทำการวิเคราะห์ ๕ ด้านดังนี้

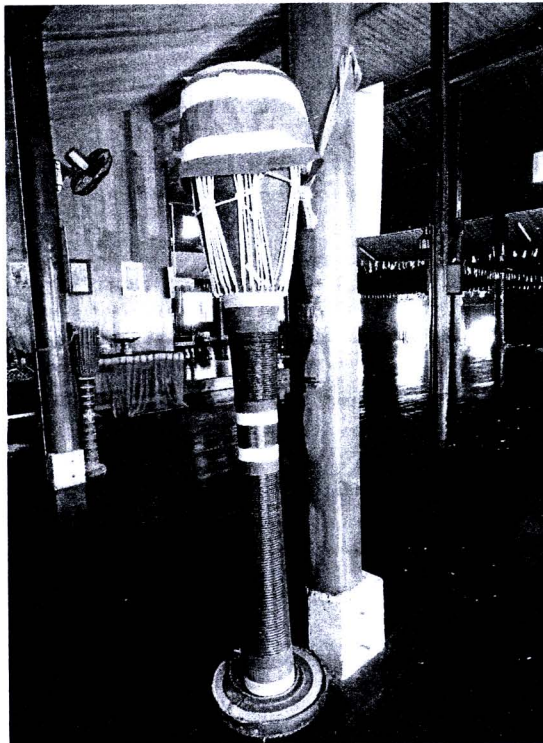
- ๑. ขนาดและสัดส่วนของกลอง
 - ๒. ชื่อเรียกสัดส่วน
 - ๓. สีที่ใช้ทากลอง
 - ๔. การประดับตกแต่งกลอง
 - ๕. บทบาทของทรัพยากรผู้สูงอายุชาวไทใหญ่กับการผ่องถ่ายองค์ความรู้เรื่องกลองก้นยาว
- ในด้านขนาดและสัดส่วนของกลองนั้นผู้วิจัยพบว่ากลองมีขนาดแตกต่างกันไปตั้งแต่ ๓๕ นิ้ว จนถึง ๕๕.๕ นิ้ว เมื่อจัดกลุ่มตามขนาดแล้วสามารถจำแนกได้ ๕ กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่	ความสูง	จำนวนกลอง
๑	๓๐-๓๕ นิ้ว	๑
๒	๔๐-๔๕ นิ้ว	๒๐
๓	๕๐-๕๕ นิ้ว	๕๐
๔	๖๐-๖๕ นิ้ว	๑๑
๕	๗๐-๑๐๐ นิ้ว	๑๔
	รวม	๙๖

การใช้สีทาเกลอนั้นพบว่าเมื่อเกลอนมีขนาดใหญ่ในกลุ่มที่ ๑-๔ การตกแต่งสีของเกลอนมีความหลากหลาย สลักเกลอนมีอิสระในการเลือกใช้สีตกแต่งเกลอน จำนวนสีที่ใช้พบว่าใช้สีดำมากที่สุด สีที่ใช้ในการตกแต่งเกลอนพบว่ามีสีแดง สีขาว สีทอง สีเงิน สีเขียว สีเหลือง สีน้ำเงิน สีที่ไม่พบในการใช้ตกแต่งเกลอนเลยคือสีชมพู สีส้ม สีม่วง สีที่สว่างและสีจ้ำ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาแล้วพบว่ากลุ่มสีที่มักใช้ร่วมกันคือสี เขียว สีเหลือง และสีแดง อาจพิจารณาได้ว่านี่คือแม่สี และหากพิจารณาในเชิงสุนทรียะ แม่สีทั้งสามสีเหล่านี้ให้สีที่ชัดเจน แต่จากการสัมภาษณ์พบว่านี่คือสีที่ใช้ในธงชาติของภูวนและแถบสีชนิดนี้มักปรากฏที่เอวเกลอน คอเกลอน และกันก็ดังในภาพที่ ๒๒๘

ภาพที่ ๒๒๘ ภาพแสดงสีที่ใช้ในการตกแต่งเกลอน

ภาพที่ ๒๒๙ ภาพแสดงการใช้สีเขียว เหลือง และสีแดงในการตกแต่งคอและกันก็

ภาพที่ ๒๓๐ ภาพธงชาติรัฐฉาน

ภาพที่ ๒๓๐ แสดงสีที่ใช้ในธงชาติรัฐฉาน จากคำสัมภาษณ์ครูต๋ม มานะได้ออกความหมายของสีต่าง ๆ ไว้ดังนี้

สีเหลืองหมายถึง ศาสนา

สีเขียว หมายถึง ต้นไม้ ความอุดมสมบูรณ์

สีแดง หมายถึง เลือด ความกล้าหาญ

วงสีขาว หมายถึง พระจันทร์ คือความร่มเย็นอันเป็นที่พึงของคนทั้งลาย

(ครูต๋ม มานะ, สัมภาษณ์, ๑๔ เมษายน ๒๕๕๔)

คลังทรัพยากรผู้สูงอายุชาวไทยใหญ่มีบทบาทสำคัญในการผ่องถ่ายองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม ยังคงได้รับการยกย่องในชุมชนชาวไทยใหญ่ เป็นผู้ชำนาญการถ่ายทอดภูมิปัญญาต่างๆ เช่น พิธีกรรม ความรู้ทางการช่าง หัตถกรรม ผู้นำในชุมชนเป็นผู้จัดและสนับสนุนประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน เครือญาติทำหน้าที่สนับสนุนช่วยเหลือในการทำพิธีกรรมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ทางการลงอักขระและความเชื่อในงานช่างทำกลองกันยาว กลองกันยาวยังคงมีความสำคัญในวิถีชีวิตของชาวไทยใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ทางการลงอักขระและความเชื่อในงานช่างทำกลองกันยาว กลองกันยาว ยังคงมีความสำคัญในวิถีชีวิตของชาวไทยใหญ่ ชาวไทใหญ่ทุกคนเรียกกลองชนิดนี้ว่ากลองกันยาว กลุ่มผู้ชำนาญการได้รักษาองค์ความรู้เรื่องส่วนประกอบของกลองกันยาวไว้และสรุปได้ว่ามีชื่อเรียกทั้งหมด ๗ ส่วนคือ ไหข้าว สายตึง หูหึง เล็บช้าง คอ เอว กันก็ ส่วนที่สำคัญที่สุดของกลองกันยาวคือไหข้าว เนื่องจากเป็นส่วนแบ่งของกลองและเป็นหน่วยนับของภูมิปัญญาช่างทำกลองไทใหญ่ที่เก็บรักษาโดยผู้ชำนาญการสูงอายุ จากการศึกษาพบว่าไหข้าว ๑ ใบเรียกว่า ๑ หักและใช้เป็นหน่วยนับในการคำนวณความยาวของกลอง จากการศึกษาลักษณะกายภาพพบว่ากลองกันยาวมีขนาดที่หลากหลาย กลองกันยาวมีขนาดที่ยาวที่สุดพบที่วัดบ้านในสอย ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน กลองใบนี้เป็นกลองสานจากไม้ไผ่ มีขนาดสูง ๘๖.๕ นิ้ว ในขณะที่กลองกันยาวขนาดปกติสูงประมาณ ๕๕ นิ้ว จาก

การวิจัยพบว่าขนาดของกลองกันยาวมีความหลากหลาย เนื่องจากความเชื่อเรื่องโศลกกลองและเล็บช้างคังนั้นการสร้างกันยาวจึงไม่มีสัดส่วนตายตัว ความเชื่อเกี่ยวกับกลองกันยาวของชาวไทใหญ่ยังเข้มแข็ง ชาวไทใหญ่เชื่อว่ากลองเป็นสิ่งมงคล เป็นของศักดิ์สิทธิ์ ในอดีตเก็บกลองกันยาวไว้ที่วัดเพียงแห่งเดียว ไม่เก็บไว้ที่บ้าน แต่ปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงไป โจรผู้ร้ายชุกชุมขโมยกลองของวัดไปขายในหมู่บ้านอื่น ทางวัดจึงได้เปลี่ยนที่เก็บกลอง โดยให้นำไปเก็บไว้ที่บ้านผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นกลุ่มผู้นำรุ่นใหม่ที่ได้รับการสืบทอดภูมิปัญญาจากกลุ่มสูงอายุไว้เพื่อบำรุงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาวไทใหญ่ในประเทศไทย

๕.๕ บทสรุป

จากการวิเคราะห์ความหมายและสัญลักษณ์ที่พบในกลองกันยาวทั้งหมด ๕๖ ใบจาก ๖ ตำบลทั้งหมด ๑๒ หมู่บ้านที่เป็นหมู่บ้านไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่าสัญลักษณ์และความหมายของกลองกันยาวสามารถจำแนกออกได้เป็น ๒ กลุ่มตามกลุ่มอายุได้ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ เป็นสัญลักษณ์และความหมายที่สืบทอดมาจากมโนทัศน์ของภูมิปัญญาผู้สูงอายุ สีด้าเป็นสีที่ใช้สำหรับการตกแต่งกลองกันยาวเท่านั้น การประดับตกแต่งด้วยลวดลายสีอื่นไม่ปรากฏ แต่กลึงปล้องถี่ระหว่างให้ข้าวและเอวกลอง และส่วนที่ ๒ ระหว่างเอวกลองถึงกันก็ แท้จริงแล้วสีด้าสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่กับธรรมชาติ นอกจากนี้สีที่ได้รับการยอมรับในการใช้ตกแต่งกลองโดยภูมิปัญญาผู้สูงอายุคือสีทอง องค์ความรู้ในการใช้ทรัพยากรจากธรรมชาติในการสร้างเครื่องดนตรี สีด้าที่ใช้นั้นมาจากต้นรัก แต่เน้นความสำคัญเรื่องการให้ความเคารพ ความเชื่อ การบูชากลอง

กลุ่มที่ ๒ เป็นสัญลักษณ์และความหมายของชาวไทใหญ่รุ่นใหม่ อายุตั้งแต่ ๓๐ ปีขึ้นไป พบว่าสีที่ใช้ในการตกแต่งกลองมีความชัดเจน มีสีสัน มีลวดลาย สว่าง พบมากขึ้นในตำบลที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง ยิ่งห่างไกลจากตัวเมืองมากกลับใช้สีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลองที่ใช้สีของธงชาติรัฐบาลพบในพื้นที่ของบ้านทุ่งมะส้าน กลองวัดนี้เขียนเป็นธงชาติรัฐบาล ตกแต่งไว้ที่ส่วนบนและส่วนหาง นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้สีมากกว่า ๑ สีในการตกแต่งกลอง คือ สีทอง สีแดง สีเขียว สีเหลือง สีน้ำเงิน ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าสีเขียว สีเหลือง และสีแดงเป็นสีที่นิยมในการทาสีตกแต่งกลองกันยาวและเป็นสีของธงชาติรัฐบาล สัญลักษณ์ของชาวไทใหญ่รุ่นใหม่สะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์ทางการเมืองที่ได้รับการถ่ายทอดปรากฏเป็นรูปธรรมเชิงสัญลักษณ์บนเครื่องดนตรี